

Trafikutskottets betänkande 2021/22:TU6

Digitaliserings- och postfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkanden i motioner som rör bl.a. samhällets digitalisering, digital delaktighet, tillgång till elektroniska kommunikationer, utbyggnaden av 5G-nätet och postservice i hela landet. Motionsyrkandena avstyrks främst med hänvisning till vidtagna åtgärder och pågående beredningsarbete.

I betänkandet finns 43 reservationer (M, SD, C, V, KD, L, MP).

Behandlade förslag

Cirka 160 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Utskottets överväganden.....	10
Samhällets digitalisering.....	10
Digital myndighetspost.....	30
Digital autentisering.....	32
Digital delaktighet.....	35
Tillgång till elektronisk kommunikation.....	41
Utbyggnad av 5G-nätet.....	56
Avveckling av kopparnätet.....	61
Utnyttjande av digital infrastruktur.....	64
Vissa särskilda krav på operatörer.....	68
Spårbar tid.....	71
Postservice i hela landet.....	73
Vissa postala konkurrensfrågor.....	82
Samdistribution.....	85
Fastighetsboxar.....	88
Posthantering och sekretess.....	89
Vissa övriga krav på posthanteringen.....	92
Reservationer.....	95
1. Samhällets digitalisering, punkt 1 (M).....	95
2. Samhällets digitalisering, punkt 1 (SD).....	98
3. Samhällets digitalisering, punkt 1 (C).....	99
4. Samhällets digitalisering, punkt 1 (V).....	102
5. Samhällets digitalisering, punkt 1 (L).....	103
6. Digital myndighetspost, punkt 2 (SD, KD).....	106
7. Digital autentisering, punkt 3 (SD, C).....	107
8. Digital autentisering, punkt 3 (KD).....	108
9. Digital delaktighet, punkt 4 (M).....	109
10. Digital delaktighet, punkt 4 (SD).....	110
11. Digital delaktighet, punkt 4 (C).....	110
12. Digital delaktighet, punkt 4 (KD).....	111
13. Digital delaktighet, punkt 4 (L).....	112
14. Digital delaktighet, punkt 4 (MP).....	113
15. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 5 (M).....	114
16. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 5 (SD).....	116
17. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 5 (C).....	118
18. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 5 (V).....	120
19. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 5 (KD).....	122
20. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 5 (MP).....	123
21. Utbyggnad av 5G-nätet, punkt 6 (M).....	124
22. Utbyggnad av 5G-nätet, punkt 6 (SD).....	125
23. Utbyggnad av 5G-nätet, punkt 6 (C).....	126
24. Utbyggnad av 5G-nätet, punkt 6 (V).....	127
25. Utbyggnad av 5G-nätet, punkt 6 (L).....	128
26. Avveckling av kopparnätet, punkt 7 (SD, C, L).....	129
27. Avveckling av kopparnätet, punkt 7 (V).....	129

28. Utnyttjande av digital infrastruktur, punkt 8 (M, SD)	130
29. Utnyttjande av digital infrastruktur, punkt 8 (C)	131
30. Vissa särskilda krav på operatörer, punkt 9 (SD)	132
31. Postservice i hela landet, punkt 11 (M)	133
32. Postservice i hela landet, punkt 11 (SD).....	133
33. Postservice i hela landet, punkt 11 (C)	134
34. Postservice i hela landet, punkt 11 (V).....	135
35. Postservice i hela landet, punkt 11 (KD)	137
36. Postservice i hela landet, punkt 11 (L)	138
37. Vissa postala konkurrensfrågor, punkt 12 (C).....	138
38. Vissa postala konkurrensfrågor, punkt 12 (V).....	140
39. Vissa postala konkurrensfrågor, punkt 12 (KD)	140
40. Samdistribution, punkt 13 (C)	141
41. Samdistribution, punkt 13 (L)	142
42. Posthantering och sekretess, punkt 15 (SD)	142
43. Vissa övriga krav på posthanteringen, punkt 16 (V)	143
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	145
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	145

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Samhällets digitalisering

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:62 av Bo Broman (SD),

2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,

2021/22:2228 av Erik Ottoson (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2845 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 3,

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 2, 12, 13, 21, 23, 24 och 33,

2021/22:3245 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 16,

2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkandena 1–6, 8 och 9,

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20,

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 8,

2021/22:3690 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 24,

2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 2, 3, 6, 11, 15–19, 22, 27, 30 och 32,

2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 4,

2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. (L) yrkande 24 och

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (L)

2. Digital myndighetspost

Riksdagen avslår motion

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 86.

Reservation 6 (SD, KD)

3. Digital autentisering

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1287 av Roza Güclü Hedin (S),

2021/22:2864 av Betty Malmberg (M) yrkande 3,

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 19,

2021/22:3245 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 30 och

2021/22:4184 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 20.

Reservation 7 (SD, C)

Reservation 8 (KD)

4. Digital delaktighet

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1529 av Magnus Manhammar (S),
2021/22:3073 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),
2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 35,
2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 16,
2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 14,
2021/22:3803 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 18,
2021/22:3841 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16,
2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkandena 7 och 9 samt
2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 3.

Reservation 9 (M)

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (C)

Reservation 12 (KD)

Reservation 13 (L)

Reservation 14 (MP)

5. Tillgång till elektronisk kommunikation

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:839 av Heléne Björklund (S),
2021/22:1124 av Magnus Stuart (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:1427 av Kalle Olsson och Anna-Caren Sätherberg (båda S),
2021/22:2103 av Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkandena 1–3,
2021/22:2189 av Pål Jonson (M),
2021/22:2309 av Nina Lundström (L) yrkandena 1–3,
2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 7,
2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 22,
2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1, 2 och 4,
2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 1 och 13,
2021/22:2935 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:2953 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 63,
2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4, 7 och 8,
2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1,
2021/22:3264 av John Widegren (M),
2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 1–4, 13, 14 och 19,
2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 13,
2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 7 och 10,
2021/22:3867 av Johan Löfstrand m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 80,
2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkande 8 och
2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 23–25.

Reservation 15 (M)

*Reservation 16 (SD)**Reservation 17 (C)**Reservation 18 (V)**Reservation 19 (KD)**Reservation 20 (MP)***6. Utbyggnad av 5G-nätet**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 11,

2021/22:3244 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 48,

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 63,

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 5 och 6 samt

2021/22:3689 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 15.

*Reservation 21 (M)**Reservation 22 (SD)**Reservation 23 (C)**Reservation 24 (V)**Reservation 25 (L)***7. Avveckling av kopparnätet**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2,

2021/22:2377 av Viktor Wärnick (M),

2021/22:2844 av Betty Malmberg (M),

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 12,

2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 21,

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 64 och

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 10.

*Reservation 26 (SD, C, L)**Reservation 27 (V)***8. Utnyttjande av digital infrastruktur**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1947 av Lotta Olsson (M),

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 26,

2021/22:3236 av Viktor Wärnick (M),

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 7, 8 och 12 samt

2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 9.

*Reservation 28 (M, SD)**Reservation 29 (C)***9. Vissa särskilda krav på operatörer**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:182 av Eric Westroth (SD) och

2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkande 3.

Reservation 30 (SD)

10. Spårbar tid

Riksdagen avslår motion

2021/22:2878 av Mattias Karlsson i Luleå (M).

11. Postservice i hela landet

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:15 av Ingemar Kihlström (KD),

2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:870 av Saila Quicklund (M),

2021/22:2821 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:2842 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8,

2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M) yrkande 3,

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 65,

2021/22:3592 av Lars Beckman (M),

2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 69 och

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 82 och 84.

Reservation 31 (M)

Reservation 32 (SD)

Reservation 33 (C)

Reservation 34 (V)

Reservation 35 (KD)

Reservation 36 (L)

12. Vissa postala konkurrensfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V) yrkande 3,

2021/22:1997 av Anders Hansson (M),

2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 71–73 och

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 83.

Reservation 37 (C)

Reservation 38 (V)

Reservation 39 (KD)

13. Samdistribution

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2821 av Betty Malmberg (M) yrkande 3,

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 66,

2021/22:3513 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 8 och

2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 70.

Reservation 40 (C)

Reservation 41 (L)

14. Fastighetsboxar

Riksdagen avslår motion

2021/22:1319 av Eva-Lena Jansson (S).

15. Posthantering och sekretess

Riksdagen avslår motion

2021/22:3283 av Boriana Åberg (M).

*Reservation 42 (SD)***16. Vissa övriga krav på posthanteringen**

Riksdagen avslår motion

2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V) yrkandena 6 och 7.

Reservation 43 (V)

Stockholm den 1 februari 2022

På trafikutskottets vägnar

Jens Holm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jens Holm (V), Magnus Jacobsson (KD), Teres Lindberg (S), Denis Begic (S), Maria Stockhaus (M), Jasenko Omanovic (S), Sten Bergheden (M), Jimmy Ståhl (SD), Anders Hansson (M), Elin Gustafsson (S), Helena Gellerman (L), Patrik Jönsson (SD), Åsa Coenraads (M), Abraham Halef (S), Mikael Larsson (C), Axel Hallberg (MP) och Stefan Plath (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 157 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22 om digitaliserings- och postpolitiska frågor. Motionsförslagen finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Samhällets digitalisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om olika aspekter av samhällets digitalisering. Utskottet konstaterar att flera initiativ har tagits för att ta till vara digitaliseringens möjligheter och hänvisar i sammanhanget till pågående utredningar och uppdrag på området. Utskottet ser positivt på den fortsatta utvecklingen och pekar bl.a. på digitaliseringsstrategins betydelse för det fortsatta arbetet.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V) och 5 (L).

Motionerna

I partimotion 2021/22:4039 yrkande 11 anför Ulf Kristersson m.fl. (M) att Sverige bör eftersträva etablering av ett kompetenscentrum (centre of excellence) inriktat på framtida tekniker och kommunikation (6G). Två liknande förslag framförs även i kommittémotionerna 2021/22:3643 yrkande 8 av Pål Jonson m.fl. (M) och 2021/22:3753 yrkande 11 av Maria Stockhaus m.fl. (M).

I partimotion 2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20 efterfrågas ett regelverk för etisk användning av artificiell intelligens (AI) på EU-nivå som levererar ett pålitligt, robust och riskminimerande skydd för den personliga integriteten. Motionärerna påpekar att en ansvarsfull inställning till teknologiska framsteg inte står i konflikt med tillväxt och innovation, och de ställer sig positiva till Europeiska kommissionens förslag till regelverk för etiskt användande av AI som presenterades i april 2021.

I kommittémotion 2021/22:3690 yrkande 24 föreslår Lars Hjälmered m.fl. (M) att Myndigheten för digital förvaltning ges ett övergripande ansvar för att samordna standarder och information för att öka takten i digitaliseringen av den offentliga sektorn. Motionärerna påpekar vikten av att en myndighet har det centrala ansvaret för att samordna utvecklingen och att vägleda med juridisk kompetens för att underlätta myndigheternas digitalisering.

I kommittémotion 2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 2 efterfrågas en uppföljning och utvärdering av Expertgruppen för digitala investeringars arbete eftersom den offentliga förvaltningen inte utvecklas i önskvärd takt. Motionärerna anser att ett utvecklat land som Sverige behöver ett nytt mål för digitaliseringspolitiken som kan mätas och utvärderas. I yrkande 3 framhåller motionärerna således att Sverige ska vara ett land som leder utvecklingen inom digital teknik och bli en innovationshubb för nya digitala lösningar. Motionärerna uppmärksammar även att bristen på digitaliseringsexperter i världsklass är ett avgörande problem som Sverige

måste ta tag i eftersom efterfrågan på spetskompetens kommer att öka ytterligare när hela världen ställer om. I yrkande 6 önskar motionärerna därför att man formulerar ett uppdrag att kartlägga den efterfrågade kompetensen inom it och att man upprättar en färdplan med mätbara mål för att öka andelen experter. Motionärerna påtalar vidare ett antal utmaningar i den pågående digitaliseringen av myndigheter och bristen på digital kompetens i myndigheternas ordinarie verksamhet. Därför föreslår motionärerna i yrkande 15 att arbetet med digitaliseringen av myndigheter intensifieras. Motionärerna lämnar även flera förslag om att ge Myndigheten för digital förvaltning (Digg) ett mer meningsfullt och tydligt uppdrag. I yrkande 16 föreslår motionärerna att man överväger att ge Digg i uppgift att ta fram en långsiktig strategisk plan för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen. I yrkande 17 föreslår motionärerna att man överväger att ge Digg en strategisk roll i bedömningen av vilka projekt som bör klassificeras som samhällsinvesteringar. I yrkande 18 vill motionärerna att man överväger om statliga myndigheter som funderar på att samverka vid utveckling av en digital tjänst ska informera Digg. I yrkande 19 framför motionärerna avslutningsvis att man borde överväga att ge Digg i uppgift att ta fram ett förslag till investeringsplan i budgetunderlaget för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen. I yrkande 22 vill motionärerna att regeringen genomför en nationell kraftsamling för statistiska data eftersom Sverige ligger efter vad gäller öppna data både i EU:s senaste ranking (plats 23 av 27) och i Organisationen för ekonomiskt samarbete och utvecklings (OECD) senaste mätning OUR Data Index (plats 32 av 33). I yrkande 27 lyfter motionärerna behovet av att satsa på internationellt samarbete och kompetensrörlighet. Sverige behöver öka sin attraktivitet, anser motionärerna, genom att bl.a. satsa på ökat samarbete med de främsta forsknings- och innovationsmiljöerna inom EU, Asien och USA där den högspecialiserade forskningen inom digitalisering och AI bedrivs. I yrkande 30 föreslår motionärerna att regeringen tillsätter en bred AI-kommission med ett nätverk av experter som ska utveckla offentlig förvaltning i användningen och utvecklingen av AI. Motionärerna påpekar behovet av att ta ett samlat grepp om AI då det saknas en enhetlig förståelse av begreppet, vilket är nödvändigt för att politik, akademi och näringsliv gemensamt ska kunna utveckla en sammanhållen AI-politik. I yrkande 32 efterfrågas avslutningsvis en översyn av nationell lagstiftning i syfte att bejaka EU:s certifiering av molntjänster. Motionärerna påminner i sammanhanget om den certifiering av molntjänster i Europa som Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå Enisa aviserade i december 2019 och som skulle kunna innebära att utländska molntjänster certifierade av EU inte skulle kunna användas i Sverige, vilket inte vore bra vare sig för Sverige eller för EU:s fria rörlighet.

I kommittémotion 2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2 föreslås att digitaliseringsmyndigheten får i uppdrag att bygga upp rättslig expertis och ge rättslig vägledning. All offentlig förvaltning har behov av rättslig vägledning med anledning av digitaliseringsarbetet, påpekar

motionärerna, som menar att digitaliseringsmyndigheten genom sitt uppdrag kan erbjuda myndigheterna det stöd som behövs.

I kommittémotion 2021/22:3790 yrkande 4 anför Karin Enström m.fl. (M) att en utredning bör se över möjligheten att införa en nationell digital plattform för säker överföring av information där medborgare och företag kan koppla upp sig mot en gemensam portal för kontakt med kommuner, regioner och myndigheter. Motionärerna lyfter i sammanhanget fram det estländska systemet X-Road och menar att vi i Sverige borde sträva efter ett liknande system där enskilda endast behöver lämna information vid ett tillfälle varefter samtliga myndigheter kan ta del av den efter behov, s.k. once only.

I kommittémotion 2021/22:2934 yrkande 3 vill Jimmy Ståhl m.fl. (SD) bevara samhällsviktig it-infrastruktur. Motionärerna föreslår att en utredning tillsätts med målet att begränsa den fria konkurrensen när det gäller nationella säkerhetsintressen och att infrastruktur som har nationellt säkerhetsintresse inte bör kunna säljas ut.

I kommittémotion 2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 2 betonas att digitaliseringens kraft bör användas fullt ut. Motionärerna påpekar att covid-19-pandemin har inneburit ett historiskt digitaliseringskliv i Sverige som måste tas till vara samtidigt som en säker, robust och tillgänglig digital infrastruktur måste garanteras i hela landet. I yrkande 12 framförs att staten ska ta en ledarroll i arbetet för standarder och skapandet av strukturerade data och API:er¹ i svensk offentlig sektor. En strukturerad kommunikation i offentlig sektor skulle, enligt motionärerna, minska risken för felrapportering och leda till snabbare och effektivare kommunikation samt billigare system genom att redan utvecklade moduler kan återanvändas. I yrkande 13 önskar motionärerna att staten etablerar en gemensam virtuell infrastruktur där data kan lagras säkert och decentraliserat med möjlighet till access från andra myndigheter efter behov. I yrkande 21 lyfts att tillgången till molntjänster måste säkras för myndigheter och andra offentliga verksamheter. Motionärerna påpekar att när alltmer information om medborgarna finns digitalt på servrar både i Sverige och utomlands är det också viktigt att säkra att obehöriga förvägras tillgång till, eller obehörig användning av, dessa data. I yrkande 23 efterfrågar motionärerna minimisäkerhetsstandarder för att koppla system och hårdvara på offentliga nätverk. I yrkande 24 framför motionärerna att tillgång till data bör fungera över hela landet. I yrkande 33 förespråkar motionärerna stärkt upphandling av tjänster inom s.k. machine learning (maskininlärning) och AI. Motionärerna bedömer att staten behöver utveckla sin kompetens i analys och användning av data och påpekar att säker lagring av data förvisso är viktigt men att det är minst lika viktigt att skapa nytta av data för att på så vis skapa en bättre välfärd.

¹ Enligt Svensk e-identitet kan Application Program Interface (API) enkelt beskrivas som ett strukturerat sätt att överföra data från ett ställe till ett annat. API är ett slags protokoll som används för att program, system och applikationer på ett enkelt sätt ska kunna prata med varandra, ett slags tolk som kommunikationen går genom.

I kommittémotion 2021/22:3245 yrkande 16 vill Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) att Post- och telestyrelsens (PTS) övergripande ansvar för kommunikation tydliggörs och även omfattar digital kommunikation.

I kommittémotion 2021/22:446 yrkande 3 framför Jens Holm m.fl. (V) att regeringen snarast bör utreda och återkomma med ett förslag till statliga molntjänster där data och program ska kunna lagras på ett säkert sätt. Motionärerna menar att det behövs en mer samordnad, kostnadseffektiv och säker it-drift och de förutsatte att It-driftsutredningen i sitt slutbetänkandet skulle presentera konkreta förslag på hur en statlig molntjänst skulle kunna inrättas under hösten 2021.

I kommittémotion 2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 1 föreslås att regeringen ges i uppdrag att göra digitaliseringsstrategin specifik, mätbar och tidssatt. Motionärerna påminner i sammanhanget om Ekonomistyrningsverkets (ESV) tidigare granskning där det framkom att den offentliga sektorns digitalisering går för långsamt och att regeringens digitaliseringsstrategi inte ger den styrning som behövs för att kunna effektivisera processen. Motionärerna ser positivt på att Digg har det övergripande ansvaret för att driva på den fortsatta digitaliseringen men framhåller likväl vikten av att utvärdera de åtgärder som har vidtagits och om resultaten fått avsedd effekt (yrkande 2). I yrkande 3 framför motionärerna att en myndighet ska ha ansvar för att identifiera huvudmän för olika typer av grunddata för den offentliga verksamheten. Motionärerna vill med förslaget lösa problemet med att offentliga aktörer hämtar uppgifter direkt från privatpersoner och företag trots att samma uppgifter redan finns hos en annan offentlig aktör. I yrkande 4 föreslår motionärerna att data kontinuerligt samlas in som underlag för att riksdagen, regeringen, ansvariga myndigheter och kommuner löpande ska kunna utvärdera digitaliseringens utveckling. Motionärerna tänker sig att detta skulle kunna ske genom att en myndighet får i uppdrag att identifiera relevanta data och skapa en automatiserad process för datainsamling. I yrkande 5 vill motionärerna undersöka myndigheternas förmåga att vid upphandling av digitala tjänster säkerställa möjligheten till framtida utveckling och samverkan. I yrkande 6 föreslår motionärerna att regeringen gör en översyn av regelverket med dess skatter, avgifter och avdrag för att säkra ett konkurrensneutralt regelverk som är i takt med utvecklingen inom digitalisering. Sverige är långt framme inom många digitaliseringsområden och motionärerna påpekar att regelverket spelar en viktig roll för den fortsatta utvecklingen. I yrkande 8 betonar motionärerna behovet av att ett modernt och tydligt regelverk etableras för att möjliggöra en etisk och juridiskt säker användning av olika AI-tillämpningar i samtliga samhällssektorer. Motionärerna påpekar att Sverige skulle kunna bli ett föregångsland i arbetet med etiska riktlinjer för AI-teknologin och lyfter i sammanhanget fram OECD:s AI Policy Observatory, som samlar 60 länders lagstiftningsinitiativ inom AI, OECD:s AI-principer och trender inom AI, som utgångspunkt för den svenska lagstiftningen. I yrkande 9 uppmanar motionärerna avslutningsvis regeringen att skyndsamt agera för en förtydligad lagstiftning och

tillämpningsanvisningar på både nationell och europeisk nivå för att klarlägga hur molntjänster som träffas av olika länders lagstiftning kan användas i Sverige.

I kommittémotion 2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. (L) yrkande 24 föreslås att digitala möjligheter ska värnas. Motionärerna vill se ett stabilt och brett rättsligt ramverk inom EU för ny teknologi, exempelvis blockchain, AI och delningstjänster, som värnar de demokratiska rättigheterna och den personliga integriteten utan att stoppa utvecklingen.

I motion 2021/22:2228 yrkande 1 framhåller Erik Ottoson (M) att staten bör ta en ledande roll i att ta fram och besluta om digitala standarder för digitaliseringen av såväl kommunal som statlig förvaltning. I yrkande 2 framför motionären vidare att regeringen bör se över möjliga samfinansieringslösningar mellan den kommunala sektorn och staten för framtagandet av digitala standarder i såväl kommunal som statlig förvaltning. Motionären påpekar att om staten tar ledarrollen i ett samarbete med den kommunala sektorn om att ta fram och besluta om standarder blir ribban låg för regioner och kommuner att medverka, medan det blir dyrt att stå utanför.

I motion 2021/22:2845 av Betty Malmberg (M) yrkande 4 önskar motionären att digitaliseringsmyndigheten skyndsamt agerar för att modernisera föråldrade strukturer vid hantering av mätdata. Motionären hänvisar till att digitaliseringsmyndigheten har lagt fram förslag om tillgängliggörande och vidareutnyttjande av öppna data, varav ett handlar om att Sverige ska införa öppenhet som standard.

I motion 2021/22:62 framför Bo Broman (SD) att möjligheten att införa en portal för myndigheters tjänster och webbplatser bör utredas. Motionären hänvisar till webbplatsen Verksam.se som har utvecklats för företagare och tar vidare upp att Norge redan är på väg att införa en myndighetsportal för privatpersoner där man med en enkel inloggning kan göra de flesta myndighetsärenden från vaggan till graven.

Bakgrund

Digitaliseringsstrategin och Digitaliseringsrådet

Sedan 2011 är det övergripande målet för digitaliseringspolitiken att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Riktlinjen för det fortsatta arbetet framgår av digitaliseringsstrategin som regeringen beslutade om i maj 2017. Strategin innehåller fem delmål som ska skapa förutsättningar för en fortsättningsvis långsiktig och hållbar digitalisering till nytta för samhällsutvecklingen och näringslivet (För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi [N2017/03643/D]):

- D-kompetens: I Sverige ska alla kunna utveckla och använda sin digitala kompetens.

- D-trygghet: I Sverige ska de bästa förutsättningarna finnas för att alla på ett säkert sätt ska kunna ta del av, ta ansvar för och ha tillit till det digitala samhället.
- D-innovation: I Sverige ska de bästa förutsättningarna finnas för att digitalt drivna innovationer ska utvecklas, spridas och användas.
- D-ledning: I Sverige ska relevant, målmedveten och rättssäker effektivisering och kvalitetsutveckling uppnås genom digitalisering.
- D-infrastruktur: Hela Sverige bör ha tillgång till infrastruktur som medger snabbt bredband och stabila mobila tjänster och som stöder digitaliseringen.

Ungefär 200 initiativ kopplade till delmålen har tagits. Det handlar bl.a. om satsningar i statens budget, uppdrag till myndigheter samt förslag och beslut om ny lagstiftning. Regeringen redogör närmare för digitaliseringsstrategin i sin skrivelse Hur Sverige blir bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter – en skrivelse om politikens inriktning (skr. 2017/18:47).

Digitaliseringsrådet inrättades 2017 och dess uppgift är att ge råd och bidra med kunskap för att nå de övergripande målen i digitaliseringspolitiken. Vidare bidrar Digitaliseringsrådet till bättre samordning av regeringens arbete i allmänna frågor om digitalisering och ett effektivt genomförande och utveckling av regeringens strategiska digitaliseringsarbete. Digitaliserings- och energiministern är ordförande i rådet. Rådets uppdrag är tidsbegränsat och har förlängts till den 31 december 2023.

Statskontoret har på regeringens uppdrag utvärderat Digitaliseringsrådet i rapporten Fortsatta former för digitaliseringspolitiken (2020:3). Enligt utvärderingen har rådet förbättrat regeringens förutsättningar att genomföra och utveckla digitaliseringspolitiken. Statskontoret bedömer vidare att regeringen sammantaget har en bra förvaltningsstruktur för att kunna göra insatser inom ramen för digitaliseringspolitiken men att det saknas en kontinuerlig samlad analys och uppföljning av samhällets digitalisering. Statskontoret bedömer att vissa av rådets uppgifter kan hanteras mer effektivt genom att fördela ansvar och uppgifter på ett delvis nytt sätt. Det är enligt myndigheten särskilt viktigt att regeringen säkerställer långsiktighet och kontinuitet när det gäller att följa upp och analysera digitaliseringspolitiken. Statskontoret föreslår mot denna bakgrund att Myndigheten för digital förvaltning (Digg) får en instruktionsenlig uppgift att följa upp och analysera samhällets digitalisering utifrån målen för digitaliseringspolitiken, att Digitaliseringsrådets uppgifter renodlas till att bistå regeringen med råd och kunskap inom digitalisering och att Digitaliseringsrådets kansli därmed avvecklas.

Digitaliseringsrådets kansli upphörde den 1 september 2021. Post- och telestyrelsen (PTS) ansvarade för kansliet under perioden 2017–2021. Kansliets uppgift var att ansvara för analys och uppföljning av digitaliseringspolitiken samt att vara administrativt stöd åt regeringens digitaliseringsråd.

När uppdraget upphörde överflyttades analysverksamheten till Digg. Ansvaret för Digitaliseringsrådet finns fortfarande hos Regeringskansliet.

Myndigheten för digital förvaltning

Den 1 september 2018 inrättades Myndigheten för digital förvaltning (Digg) som har till uppgift att stödja, samordna och följa upp digitaliseringen inom den offentliga förvaltningen. Enligt förordningen (2018:1486) med instruktion för Myndigheten för digital förvaltning ska myndigheten samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig. Med den offentliga förvaltningen avses i sammanhanget kommuner, regioner och statliga myndigheter med vissa undantag.

Myndigheten ska också särskilt bistå regeringen med underlag för utvecklingen av digitaliseringen av den offentliga förvaltningen och samhället i övrigt. I detta ingår att årligen följa upp, analysera och beskriva den utvecklingen. Löpande uppföljning, analys samt förslag till utveckling av politiken är enligt regeringen nödvändigt för att den ska kunna utforma ändamålsenliga insatser för ökad digitalisering som fokuserar på de områden där behoven är som störst. Regeringen bedömer att Digg är den myndighet som är bäst lämpad att ansvara för sådan löpande uppföljning och analys inom digitaliseringspolitiken.

Digitalisering bland myndigheter och enskilda

Sverige rankas som det tredje mest digitaliserade landet i EU-kommissionens ranking i DESI 2021 (Digital Economy and Society Index). Sverige ligger på plats två inom området humankapital tack vare en hög digital kompetens bland befolkningen och en god tillgång till specialister inom informations- och kommunikationsteknik (IKT). Kommissionen bedömer humankapitalet som en av Sveriges starkaste konkurrensfördelar. I befolkningen har minst 72 procent grundläggande digitala färdigheter och 46 procent över grundläggande digital kompetens. Dock behöver Sverige fler personer med digital spetskompetens. Inom området Digital infrastruktur har Sverige i årets undersökning tappat i ranking jämfört med tidigare års rapport (plats fem i år), trots att alla indikatorer som mäter detta har förbättrats sedan förra årets mätning, förutom hushållens totala användning av fast bredband. Att Sverige tappar här beror alltså i huvudsak på att andra länder har utvecklats snabbare. Trots att EU under förra året bedömde att Sveriges utveckling inom området Integrering av digital teknik höll på att sakta in och att andra länder började komma i kapp på detta område har Sveriges placering här förbättrats från plats sex till plats tre i år. Indikatorer som företagens e-fakturaanvändning, IKT för miljömässig hållbarhet (ny indikator), molnanvändning, användningen av big data och gränsöverskridande e-handel gör att Sverige klättrar i placeringen.

Sverige placerar sig på 13:e plats i Europeiska kommissionens undersökning E-Government Benchmark 2020, där den digitala mognaden i

offentliga tjänster mäts samt möjligheten att använda ett medlemslands digitala tjänster i andra europeiska länder. Sverige har därmed tappat två placeringar sedan mätningen 2019 (elfte plats). Jämfört med jämförbara länder ligger Sverige efter när det gäller de mätvärden som speglar viktiga förutsättningar för digitaliseringen av den offentliga förvaltningen. Mätningen visar även att den digitala förvaltningen fungerar olika bra inom olika områden, exempelvis att starta företag, flytta och studera.

Statistiska centralbyråns (SCB) statistik om it-användning bland privatpersoner i åldern 16–74 år visar att andelen kvinnor som har hämtat information från myndigheters webbplatser, t.ex. från Skatteverket eller Försäkringskassan, är oförändrad (80 procent), medan andelen män som har hämtat information har ökat något (från 77 till 79 procent). Andelen som skickat in ifyllda blanketter, t.ex. använt en digital tjänst för att skicka in sin deklaration, ansökan om studiemedel, föräldrapenning, sjukpenning eller liknande, minskade något under samma tidsperiod för både kvinnor och män och uppgår nu till 74 procent för båda grupperna.

Uppföljningen av de statliga myndigheternas digitalisering 2020, som Digg har gjort, visar att de myndigheter som presterar bäst följs upp i myndighetsdialogen, medan incitament via regleringsbrev och regeringsuppdrag inte verkar påverka resultatet lika mycket. Myndigheter där den digitala verksamhetsutvecklingen drivs antingen av den högsta ledningen eller av kärnverksamhet och it i kombination presterar väl i mätningen. De största hindren för digitalisering av myndigheternas verksamhet är dock fortfarande lagar och andra regelverk samt brist på kompetens.

Jämfört med andra av Europeiska unionens medlemsstater har Sverige en hög andel it-specialister i arbetskraften, men enligt DESI 2020 är efterfrågan på kvalificerad arbetskraft fortfarande större än tillgången och det är en skev fördelning mellan könen. I It- och telekomföretagens återkommande undersökning som presenteras i rapporten It-kompetensbristen konstateras en omfattande kompetensbrist inom it och att den i stort kvarstår sedan mätningarna började 2012. Kompetensbrist finns bl.a. inom systemutveckling, artificiell intelligens (AI), it-säkerhet och användbarhetsdesign. Dessa områden är centrala inte bara för näringslivets utveckling utan även för den offentliga sektorns digitala omställning.

Universitetskanslersämbetet och Tillväxtverket har på regeringens uppdrag tillsammans analyserat och föreslagit hur kompetensförsörjningen av digital spetskompetens kan utvecklas på kort och lång sikt. I sin delredovisning av uppdraget konstaterar myndigheterna att det är en utmaning att fånga digital spetskompetens i statistik och prognoser (I2020/02749). Utmaningarna beror på att digital spetskompetens är utmanande att definiera och beskriva. Förmågan att löpande utvecklas på individnivå är nödvändig för att uppnå digital spetskompetens. Enligt myndigheterna behöver insatser och utbildningsmöjligheter komplettera varandra vad gäller utformning, innehåll och målgrupp för att säkerställa kompetensförsörjningen av digital spetskompetens.

Vinnova, PTS, Digg och Vetenskapsrådet överlämnade i maj 2021 ett förslag till regeringen om en nationell kraftsamling för ett digitaliserat Sverige. Myndigheterna föreslår ett strategiskt program för att tillvarata möjligheter och parera utmaningar med den digitala omställningen. Programmet inriktas mot att stärka Sveriges digitala förmåga för en ökad konkurrenskraft och ett stärkt innovationssystem för ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet med sikte mot 2030. Det nationella programmet bör enligt förslaget ha fyra delprogram med olika huvudfokus och med olika typer av insatser som omfattar såväl privat som offentlig verksamhet:

- Digitalisering för grön omställning och social hållbarhet
- Avancerad digitalisering
- Digital infrastruktur och data
- Digital kompetens och mognad.

Det strategiska programmet koordineras genom ett programkansli som får ett tydligt och långsiktigt uppdrag att utforma och genomföra det nationella programmet samt att koordinera Sveriges deltagande i EU:s program och policyprocesser. Myndigheterna bedömer att kraftsamlingen innebär årliga anslagshöjningar med minst 5,5 miljarder kronor fr.o.m. 2024.

Den digitala utvecklingen har drivits framåt av covid-19-pandemin som visat att det går att ställa om snabbt och i stor skala. Enligt Internetstiftelsens rapport *Svenskarna och internet 2020* ökade andelen personer som för första gången började använda internet med 1 procent, och de som sedan tidigare använde internet gör det i större utsträckning. Närmare en tredjedel av befolkningen anger vidare att de använder internet i högre eller mycket högre utsträckning än tidigare. Enligt Internetstiftelsens rapport *Svenskarna och internet 2021* framträder en tydlig bild av ett samhälle som till stora delar är digitaliserat, och där det uppkopplade livet för de flesta är en självklar del av både arbete, skola och fritid. Av hela befolkningen i Sverige använder nio av tio internet varje dag.

I juni 2020 gav regeringen PTS i uppdrag att i samverkan med Digg kartlägga och analysera erfarenheter kopplade till den digitala omställning som ägt rum med anledning av utbrottet av covid-19 (I2020/01584). I uppdragets slutredovisning konstaterar PTS att det bl.a. finns brister i förmågan att verka digitalt inom många sektorer t.ex. gällande kompetens, delaktighet och betalningsmodeller. Digital kompetens och inte minst digital delaktighet är nödvändigt för att digital omställning ska vara möjlig (I2021/00116). Förslagen i rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Rättsligt stöd till offentlig förvaltning

För att svara mot behovet av rättsligt stöd gav regeringen i budgetpropositionen för 2021 Digg medel för att fortlöpande ge rättsligt stöd till offentlig förvaltning i fråga om digitalisering. I januari 2021 fick Digg även ett särskilt regeringsuppdrag att påbörja arbetet.

Digg redovisade i september 2021 slutrapporten Rättsligt stöd till offentlig förvaltning avseende digitalisering (I2021/00288). Digg framhåller här att rättsligt stöd är en kärnuppgift som kommer att genomsyra samtliga delar av myndighetens verksamhet. Den centrala delen av det rättsliga stödet är att ta fram vägledningar och stödmaterial till offentlig förvaltning i digitaliseringsfrågor samt att sprida kunskapen till offentlig förvaltning. I rapporten redogörs för utgångspunkter i etableringen av rättsligt stöd utifrån arbetssätt, spridning och kommunikering av rättsligt stöd samt samverkan med andra myndigheter och aktörer. Rapporten redogör även för vissa utgångspunkter i det kommande arbetet med att identifiera och analysera behov av författningsändringar för att främja digitaliseringen.

Förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte

Av Diggs instruktion framgår att myndigheten ska samordna frågor om gemensamma standarder, format, specifikationer och liknande krav för den offentliga förvaltningens elektroniska informationsutbyte.

I december 2019 fick Bolagsverket, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, Digg, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Riksarkivet samt Skatteverket i uppdrag av regeringen att skapa ett säkrare och mer effektivt informationsutbyte genom etablering av en varaktig och säker struktur för förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte (I2019/03306). Regeringens målsättning med uppdraget var att det när uppdraget slutredovisades skulle finnas dels en struktur på plats där myndigheterna tillsammans hanterar analys, kravställning, utveckling och förvaltning av den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte, dels organisatoriska förutsättningar att fortsätta arbetet i myndigheternas ordinarie verksamhet.

I december 2019 fick vidare Bolagsverket, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, Digg, MSB, Riksarkivet samt Skatteverket även i uppdrag att tillsammans etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen (I2019/03307). Digg skulle leda arbetet. Regeringens målsättning med uppdraget var att det i uppdragets slutredovisning skulle finnas en första version av det nationella ramverket som kunde tillämpas för utpekade grunddatadomäner samt att det skulle finnas organisatoriska förutsättningar att fortsätta arbetet med ramverket och grunddatadomänerna i myndigheternas ordinarie verksamhet.

Under 2020 förlängdes de två ovannämnda uppdragen (I2020/03366 samt I2020/03367) och slutredovisningen flyttades fram till december 2021. Eftersom båda uppdragen hade samma slutredovisningsdatum redovisades de i samma rapport från Digg (ärendenummer 2019:582 och 2019:585) som samtliga uppdragstagare står bakom. Arbetet har genomförts i samverkan mellan Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Digg, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, MSB, Naturvårdsverket, Riksarkivet, Skatteverket, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

och Trafikverket i enlighet med de förslag som lämnades i delrapporterna i januari 2021. I delrapporterna från januari 2021 konstaterades att det behövs ett tydligt rättsligt stöd för den verksamhet som myndigheterna ska bedriva inom infrastrukturen, inbegripet den samordnade hanteringen av grunddata. Därför föreslogs två förordningar för att reglera myndigheternas verksamhet. Detta arbete fortskrider och behovet av ett tydligt rättsligt stöd för myndigheternas åtaganden kvarstår. Slutrapporten innehåller även några användarscenarier för att exemplifiera hur offentlig förvaltning kan ansluta sig till infrastrukturen och använda relevanta byggblock och nationella grunddata från grunddatadomäner. Nyttanalyser visar på att estimerade nyttor för byggblock, grunddataramverk och grunddatadomäner uppgår till närmare 10 miljarder kronor under en tioårsperiod. En förutsättning för att nyttor ska kunna realiseras är att byggblock och grunddatadomäner kommer att fungera på det sätt som det är tänkt samt att offentliga aktörer, såsom myndigheter, kommuner och regioner, kommer att använda dessa byggblock samt använda och tillgängliggöra nationella grunddata. Det innebär i sin tur utvecklingskostnader för infrastrukturen samt transformationskostnader för utveckling och genomförande i samhället. Dessa kostnader ingår inte i nyttoberäkningarna. Uppdragstagarna bedömer dock att nyttorna överstiger kostnaderna. De rekommenderar att den långsiktiga finansieringen av infrastrukturen bör utgöra en samhällsinvestering eftersom det ger riksdagen och regeringen bättre förutsättningar att styra och följa upp arbetet. Vidare föreslås att den befintliga långsiktiga planen för infrastrukturen även ska utgöra strategisk plan för samhällsinvesteringar kopplade till infrastrukturen. Digg föreslås, i egenskap av infrastrukturansvarig myndighet, ha i uppdrag att ansvara för att ta fram en investeringsplan för samhällsinvesteringar för infrastrukturen i enlighet med den framtagna samordningsmodellen för infrastrukturen, som en del av sitt budgetunderlag. Digg ansvarar därmed för att prioritera turordningen i investeringsplanen utifrån beroenden och ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och därmed också lämna rekommendationer till regeringen och riksdagen. Digg föreslås även få en strategisk roll i att bedöma vilka projekt och genomföranden som bör klassificeras som samhällsinvesteringar. Avslutningsvis föreslås att Digg tillförs ytterligare anslagsmedel för detta arbete.

Regeringen beslutade i februari 2020 att ge Statskontoret och Digg i uppdrag att analysera och ta fram förslag på utvecklad styrning av digitala investeringar i offentlig förvaltning. I uppdraget, som slutredovisades i december 2020, konstaterades att myndigheternas arbete ofta är strukturerat och i många avseenden ändamålsenligt vid digitala investeringar för att förbättra den egna verksamheten. Förvaltningsgemensamma investeringar är dock mer utmanande. Det är framför allt vid gemensamma digitala investeringar som involverar fler än en aktör men som inte är en del i den förvaltningsgemensamma infrastrukturen som det finns ett behov av utvecklad styrning och stöd. För att gynna samordningen inom förvaltningen vid myndighetsgemensamma investeringar bör regeringen specificera en

gemensam målbild, främja samverkan och kräva nyttjande av förvaltningsgemensamma komponenter. Vad gäller de ekonomiska och juridiska förutsättningarna bör regeringen enligt Statskontoret inrätta ett rättsligt beredningsorgan inom Regeringskansliet och överväga att etablera ett särskilt anslag för att finansiera digitala verksamhetsinvesteringar i samverkan. Vidare bör regeringen, för att främja nyttorealiserings och effekthemtagning, i högre grad ställa krav på redovisning av nyttor vid digitala investeringar samt tydligt peka ut ansvariga aktörer som kan följas upp.

Även individens möjlighet till insyn och kontroll av de data som finns om individen är en viktig aspekt på tillit till digitala tjänster. Arbetsförmedlingen, E-hälsomyndigheten, Digg och Skatteverket fick därför regeringens uppdrag att genomföra en omvärldsanalys och ta fram ett koncept som visar hur individens möjligheter till insyn och kontroll över de data om individen som finns hos offentlig sektor, och i förlängningen även de data om individen som finns hos privat sektor, kan öka (I2020/02024). Uppdraget har redovisats och redovisningen bereds inom Regeringskansliet.

Under 2020 inledde regeringen och SKR ett gemensamt arbete för att utveckla och införa en långsiktigt hållbar digital infrastruktur till stöd för välfärden. I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 22) föreslogs att 50 miljoner kronor per år skulle satsas under perioden 2022–2024 för att öka takten i utvecklingen av välfärdens digitala infrastruktur. Medlen skulle användas i samverkan mellan staten, kommunerna och regionerna för att utveckla en gemensam digital infrastruktur. Regeringen menar att förslaget stärker förutsättningarna för informationsutbyte mellan olika offentliga aktörer och frigör resurser i välfärden.

Förordningen om en gemensam digital ingång

Europaparlamentet och rådet har antagit förordning (EU) 2018/1724 av den 2 oktober 2018 om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012. Genom EU-förordningen inrättas en gemensam digital ingång där privatpersoner och företag via länkar enkelt kan nå information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster som tillhandahålls av de olika medlemsstaterna. Vilken information och vilka tjänster som ska göras tillgängliga via ingången framgår av EU-förordningen, liksom vilka krav som ställs på kvalitet, innehåll och funktion.

I regleringsbrevet för 2020 fick Digg i uppdrag att vara nationell samordnare för arbetet med EU-förordningen. Över 70 statliga myndigheter har identifierats som behöriga myndigheter, liksom alla kommuner och regioner samt vissa privata organisationer. Regeringen föreslog i november 2021 kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en gemensam digital ingång (prop. 2021/22:66) för att bl.a. tydliggöra ansvarsfördelningen mellan dessa aktörer. I och med budgetpropositionen för 2022 tillförs också 58,6 miljoner kronor 2022 för att uppfylla kraven i EU-förordningen.

Digital innovation och datadriven utveckling

I budgetpropositionen för 2022 framhåller regeringen att Sverige i en internationell jämförelse har goda förutsättningar för digital innovation. Sverige rankas t.ex. på första plats i Europeiska kommissionens European Innovation Scoreboard 2020, på andra plats i Global Innovation Index 2020 och på femte plats i Bloomberg Innovation Index 2021.

Samverkan mellan olika aktörer behöver främjas för att åstadkomma ett livskraftigt innovationsklimat, särskilt samordning av test- och experiment-miljöer. Regeringen bedömer att möjligheterna till digital och datadriven innovation kan förbättras genom ett effektivt utnyttjande av initiativ på europeisk nivå inom ramen för bl.a. Programmet för ett digitalt Europa, den europeiska strategin för data och satsningar på AI och blockkedjor.

För att stärka Sveriges innovationsledande position har Verket för innovationssystem (Vinnova) i uppdrag att förbereda etablerandet av europeiska digitala innovationshubbar och att stödja regeringen i genomförandet av samverkansprogrammen 2019–2022. Ett av dessa samverkansprogram är Näringslivets digitala strukturomvandling. Detta samverkansprogram ska stärka förutsättningarna för det svenska näringslivet att utveckla världsledande digitala tekniker och lösningar, det svenska näringslivet att ha bredast möjliga genomförande av digitala tekniker och lösningar som är centrala för konkurrenskraft och innovation och digitaliseringen att i ökad utsträckning bidra till affärsnytta och lösningar på samhällsutmaningar. I oktober 2021 beslutade regeringen om ett uppdrag till Vinnova att utreda behov av kapacitetshöjande insatser för företag och organisationer som framkommit inom ramen för det ovannämnda samverkansprogrammet. Vinnova ska genomföra en kartläggning och analys av bl.a. behov av kompetensutvecklingsinsatser och vilka kapacitetshöjande insatser som finns i dag för att underlätta datahantering och datadelning, vilka testmiljöer som finns i dag samt hur de är institutionaliserade, aktuell spetsforskning inom områdena datahantering och datadelning samt tillgängliga standarder och arkitekturer för öppen och kontrollerad datadelning och datahantering. Uppdraget ska slutrapporteras senast den 1 juni 2022.

För programperioden 2021–2027 finns ett nytt EU-instrument, Programmet för ett digitalt Europa, som ska stödja den digitala omvandlingen, i synnerhet utvecklingen av ny teknik. Programmet omfattar totalt 7,6 miljarder euro. Digg har fått regeringens uppdrag att ansvara för samordning av programmet (I2021/01008) och Tillväxtverket har fått regeringens uppdrag att samordna de europeiska och svenska digitala innovationshubbar som ingår i programmet (I2021/00794). Vinnova, Digg, PTS och Vetenskapsrådet har vidare fått ett gemensamt regeringsuppdrag att ta fram ett förslag till utformning och genomförande av ett strategiskt program för att möta och leda den digitala strukturomvandlingen (N2021/00041). Myndigheterna redovisade uppdraget den 17 maj 2021.

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen för 2022 att data är en förutsättning för digital innovation. Om data nyttiggörs kan konkurrens-

kraften, välfärden och hållbarheten öka. Enligt DESI 2020 använder dock endast 10 procent av företagen i Sverige stora datamängder i sin verksamhet. Regeringen gav därför Tillväxtverket i uppdrag att främja små och medelstora företags förmåga att använda data som strategisk resurs sommaren 2019. Våren 2020 redovisade Tillväxtverket resultatet av sin kartläggning där det framkom att kunskapen om data varierar inom och mellan olika branscher. Små och medelstora företag behöver hjälp att förstå nyttan av att använda data i sin verksamhet. Gemensamma standarder för data och datakvalitet och tydliga regler för vilka data som kan användas och hur kommer att vara viktiga frågor för ett ökat användande av data, menar Tillväxtverket.

I februari 2020 presenterade Europeiska kommissionen en datastrategi med målet att unionen ska gå i spetsen för ett datadrivet samhälle som utgår från människans behov av datahantering. Strategins syfte är bl.a. att skapa en inre marknad för data så att data kan flöda inom EU och mellan olika sektorer samt användas på samma villkor. Kommissionen har även presenterat ett förslag till en förordning om dataförvaltning med nya regler för datahantering som ska göra det lättare för olika sektorer och länder att dela data. Förhandlingar om förordningen pågår för närvarande inom EU:s institutioner.

I DESI 2021 har Sverige klättrat på rankingen av digitaliseringen av offentliga tjänster, från plats tio 2020 till plats fem 2021. Satsningar på ökad tillgång till öppna data, som bl.a. kan främja användningen av AI inom välfärden, lyfts som en viktig anledning till detta. Sverige har här tidigare haft en bottenplacering men ligger nu över EU:s genomsnitt (84 procent av högsta poäng jämfört med genomsnittet på 78 procent). Kommissionen konstaterar att det dock fortfarande finns utrymme för förbättringar eftersom Sverige ligger på plats 16 bland EU:s 27 medlemsländer (se Europeiska kommissionens Open Data Maturity Report 2020). Det är en förbättring jämfört med 2018 och 2019 då Sverige hamnade på 23:e plats. För att Sverige ska bli ledande inom digitala offentliga tjänster är det, enligt Diggs analys av det svenska DESI-resultatet, viktigt att ett effektivt informationsutbyte inom och med offentlig förvaltning kommer på plats och fortsätter att utvecklas.

Nationellt fortsätter Sverige genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Öppna data-utredningen överlämnade i september 2020 sitt huvudbetänkande Innovation genom information (SOU 2020:55). I betänkandet föreslås att direktivet ska genomföras genom en ny lag om öppna data som reglerar i vilka format och med vilka avgifter och andra villkor information ska tillhandahållas. Det föreslås även att den som begär tillgång till digital information ska ha rätt att få del av den i ett digitalt format. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

I april 2020 fick Digg uppdraget av regeringen att vara projektledare för Hack for Sweden, som är ett samverkansinitiativ mellan tio myndigheter i syfte att öka kunskapen om och demonstrera värdet av att tillgängliggöra och vidareutnyttja öppna data.

Digg har på regeringens uppdrag lanserat en ny version av Sveriges dataportal (dataportal.se). I portalen samlas vidareutnyttjare av data som kan söka bland datamängder som tillhandahålls av offentliga och privata datainnehavare och datainnehavare som i sin tur kan publicera datamängder för vidareutnyttjande. Under 2020 mer än tredubblades antalet publicerade datamängder (från 2 159 till 7 228), antalet kataloger som tillhandahålls till Sveriges dataportal har ökat från 42 till 66 och det finns 158 organisationer som är sökbara i dataportalen direkt eller indirekt via andra domänspecifika portaler. Vidareutnyttjande och publicering har förenklats med hjälp av fastställda principer, vägledningar och rekommendationer.

Regeringen gav i juni 2021 i uppdrag åt Digg att främja offentliga aktörers förmåga att dela och nyttiggöra data. I uppdraget ingår att etablera en digital arena för att möjliggöra samverkan kring data och innovation baserad på data. Digg ska bl.a. tillhandahålla nationella rekommendationer, riktlinjer och stöd. Data som delas ska möta användarnas behov och där det är möjligt delas via standardiserade gränssnitt (s.k. API:er). Myndigheten ska redovisa uppdraget senast den 31 januari 2023.

AI och tillgång till data

Regeringen anser att det är viktigt att fler gemensamma verktyg för AI utvecklas inom den offentliga förvaltningen. Den kompetens som finns inom AI kan effektivt bidra till att lösa de utmaningar samhället står inför och därigenom stärka Sveriges välfärd och konkurrenskraft. För att nyttja ny teknik på ett sätt som svarar mot målen på digitaliseringsområdet och invånarnas förväntan på den offentliga förvaltningen behöver det finnas en balans mellan innovation och grundlig analys för att säkerställa säker, resurseffektiv och ändamålsenlig användning av ny teknik. Data är en grundförutsättning för att kunna nyttja potentialen i AI och annan digital innovation. Enligt Digg skulle ett fullständigt införande av dagens AI-teknik i offentlig förvaltning kunna innebära en ekonomisk nytta för samhället om ca 140 miljarder kronor årligen (I2019/01416 och I2019/01020). Enligt SCB investerade den offentliga sektorn ca 150 miljoner kronor i AI under 2019 (I2020/03024). Både Digg och SCB konstaterar samtidigt att det finns flera utmaningar för att nyttorna ska kunna realiseras och målet för AI ska kunna nås. Digg föreslog att förvaltningsgemensamma verktyg och lösningar som en AI-guide och en plattform för samverkan, samutveckling och innovation skulle tas fram för att möta utmaningarna i form av exempelvis kompetensbrist, tillgång till användbara data, kunskap om tillgänglig teknik samt juridiska och etiska frågor.

Samtidigt medför AI utmaningar; exempelvis krävs bl.a. användbara data, en systematisk hantering av säkerhetsfrågor och överväganden för att säkerställa objektivitet, saklighet och öppenhet när AI används inom offentlig förvaltning. För att öka förmågan att bedriva datadriven innovation har regeringen gett i uppdrag åt Digg och Lantmäteriet att testa ny teknik, såsom

AI och blockkedjor, vid automatiserade processer. Med stöd av Research Institutes of Sweden AB (Rise) har en svensk blockkedjenod tagits fram som gör att den europeiska blockkedjeinfrastrukturen i testmiljö kan fungera.

I rapporten Artificiell intelligens (AI) i Sverige 2019 visade SCB att 5,4 procent av företagen hade använt AI i någon form i sin verksamhet. Inom den offentliga sektorn var motsvarande siffra 10,2 procent. I universitets- och högskolesektorn var det 12,2 procent av den forskande personalen som hade använt AI. SCB tar i rapporten upp ett antal hinder för att använda AI, däribland kompetens om hur AI kan användas och stöd inom rättsliga och etiska frågor.

I juni 2021 fick Digg ett gemensamt uppdrag från regeringen att tillsammans med Arbetsförmedlingen, Bolagsverket och Skatteverket främja offentliga aktörers förmåga att dela och nyttiggöra data så att data frigörs för utveckling av bl.a. AI och digital innovation (I2021/01825). Uppdraget omfattar även att etablera en digital arena för att möjliggöra samverkan kring data och innovation baserad på data (I2021/01826). Arbetsförmedlingen m.fl. har dessutom fått regeringens uppdrag att utveckla förutsättningarna för att tillgängliggöra data och digital information om utbildning och arbetsmarknad samt att etablera former för förvaltning av en sammanhållen datainfrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande (N2021/01915).

Regeringen beslutade vidare i oktober 2021 om en nationell strategi för ökad tillgång till data för bl.a. AI och digital innovation. Regeringen bedömer att vinsterna av en ökad AI-användning inom välfärden kan bli stora och framhåller att målet är att Sverige ska bli en ledande datadelningsnation inom AI och digital innovation. Regeringen anför att de flöden och verksamhetsmodeller som karakteriserar det digitala samhället förutsätter att Sverige säkrar tillgång till strategiska dataresurser och etablerar en digital infrastruktur som stöttar nyttjandet av dessa. I denna utveckling måste både offentlig förvaltning och privata aktörer delta.

Regeringens vision är att en ökad tillgång till data skapar förutsättningar för ett samhälle med en datadriven förvaltning som kan agera utifrån en välunderbyggd kunskapsposition och leverera användarcentrerad service, en datadriven forskning som kan dela och använda data så öppet som möjligt och så stängt som nödvändigt samt en datadriven ekonomi som har god tillgång till en nyckelresurs för innovation bl.a. genom framväxten av datamarknader. Nyckeln till denna vision är en öppen och kontrollerad datadelning som bygger på stärkt tillit, interoperabilitet och säkerhet. De statliga förvaltningsmyndigheter som kan effektivisera verksamheten och förenkla för företag och medborgare med hjälp av delade data, AI och datadriven analys ska enligt strategin ha påbörjat det arbetet senast 2025. Offentligt finansierade forskningsdata ska, där så är lämpligt, vara öppna och tillgängliga till 2026 och svenska företag ska vara ledande aktörer på den inre marknaden för data 2030. Krav på informations- och cybersäkerhet, skydd för den personliga integriteten och nationell säkerhet samt respekt för immateriella rättigheter och företags legitima intresse att inte dela vissa data ska integreras i arbetet.

Strategin är indelad i sex insatsområden:

1. Ökad tillgång till data
2. Öppen och kontrollerad datadelning
3. Samverkan och kultur
4. Styrning, reglering och uppföljning
5. Forskning, utveckling och kompetens
6. EU och internationellt samarbete.

Varje insatsområde har ett uppföljningsbart delmål. Exempelvis ska regeringen 2023 ha en förmåga att på nationell nivå tvärsektorielt och löpande följa upp tillgången till och användningen av data för att kunna utveckla relevant styrning och policy på området, samtidigt som Sverige deltar aktivt i det europeiska regleringsarbetet samt löpande utreder olika aspekter av de rättsliga förutsättningarna för datadelning.

Inom EU pågår ett omfattande arbete för att främja AI inom unionen. Kommissionen antog i februari 2020 vitboken Om artificiell intelligens – en EU-strategi för spetskompetens och förtroende, COM(2020) 65, som beskriver de förslag till åtgärder som kommissionen anser behöver vidtas för att dels främja utvecklingen och användningen av AI, dels adressera de risker som är kopplade till viss AI-användning. Arbete bedrivs bl.a. också inom flera högnivågrupper med fokus på olika aspekter av AI, däribland etiska riktlinjer och frågan om lämpliga rättsliga ramverk.

Inom ramen för strategin för det digitala Europa presenterade kommissionen den 21 april 2021 sitt förslag till en förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens, COM(2021) 206, som för närvarande förhandlas. Förordningen ska harmonisera reglerna för AI inom EU, stärka den inre marknadens konkurrenskraft och funktion samt undvika fragmentering på den inre marknaden, skydda hälsa, säkerhet och grundläggande rättigheter, främja de positiva aspekterna av AI och säkerställa fri rörlighet för AI-system.

Molntjänster

Europeiska kommissionen har presenterat förslag om en inre marknad för digitala tjänster som till del ersätter reglerna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel"). I förslaget ingår att se över regler om ansvar för internetplattformar och andra förmedlingstjänster med utgångspunkt i den digitala utvecklingen.

Regeringen beslutade den 26 september 2019 att ge i uppdrag åt en särskild utredare att kartlägga och analysera statliga myndigheters behov av säker och kostnadseffektiv it-drift (I 2019:03). I direktivet (dir. 2019:64) konstaterar regeringen vidare att Tyskland har infört en lösning med en statlig molntjänst som hanterar it-drift för flera centrala myndigheter frikopplat från internet och

att Storbritannien har valt att samordna utkontraktering till kommersiella molntjänstleverantörer genom en gemensam molntjänstportal. Regeringen pekar i sammanhanget också på att EU:s cybersäkerhetsbyrå Enisa för närvarande arbetar med att ta fram europeiska certifieringsordningar för bl.a. molntjänster samt hur dessa behov tillgodoses. Utredningen har därefter förlängts i två omgångar (dir. 2020:73 och dir. 2021:60).

It-driftsutredningen lämnade i januari 2021 sitt delbetänkande Säker och kostnadseffektiv it-drift – rättsliga förutsättningar för utkontraktering (SOU 2021:1). Utredningen hade kartlagt och analyserat statliga myndigheters, kommuners och regioners utkontrakterade it-drift och användning av molntjänster. Utredningen konstaterade att det fanns en osäkerhet om de rättsliga förutsättningarna främst för tolkningen av när en uppgift ska anses röjd enligt sekretesslagstiftningen och om det utifrån ett säkerhetsperspektiv är lämpligt att utkontraktera it-drift. Betänkandet innehåller förslag för att tydliggöra de rättsliga förutsättningarna för statliga myndigheter att på ett säkert sätt kunna anlita privata leverantörer av it-drift. Ett förslag gavs till sekretessbrytande bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) om utkontraktering av it-drift och ett förslag gavs om inskränkt meddelarfrihet. Delbetänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

I december 2021 redovisade It-driftsutredningen sitt slutbetänkande (SOU 2021:97). Betänkandet innehöll förslag till mer varaktiga former för samordnad statlig it-drift som ska ge myndigheter bättre förutsättningar att göra medvetna val av säkra och kostnadseffektiva it-driftslösningar. Utredningen konstaterar att myndigheter även i framtiden kommer att ha behov av olika driftsalternativ där samordnad it-drift utgör ett driftsalternativ vid sidan av utkontraktering till privata leverantörer och drift i egen regi. Utredningen föreslår att statliga molntjänster ingår som en del av den totala leveransen av ett samordnat statligt tjänsteutbud. Tjänsten kan i sin tur ges i olika leveransformer där tillgång till datamolnets resurser är begränsad på olika nivåer, från helt publik till helt privat. Däremellan kan ett partnermoln erbjudas där tjänsten levereras till flera organisationer och användare men där antalet är begränsat och specificerat. Tjänsten kan ägas och administreras av en eller flera ingående organisationer eller av en extern part. En statlig molntjänst skulle utifrån denna definition kunna ses som en skalbar, elastisk pool som delas mellan organisationer inom statsförvaltningen. Molntjänsten skulle kunna ägas och administreras av en eller flera av dessa myndigheter eller av en extern part, t.ex. ett privat företag. Betänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

System för granskning av utländska direktinvesteringar

Regeringen konstaterade i proposition 2020/21:30 Totalförsvaret 2021–2025 att det behövs fler mekanismer som gör att uppköp som kan skada Sveriges säkerhet kan förhindras. Det har även införts ytterligare bestämmelser för en

bättre kontroll av överlåtelser av säkerhetskänslig verksamhet genom kompletteringar av säkerhetsknyddslagen (2018:585).

I augusti 2019 beslutade regeringen att tillsätta en utredning som skulle lämna förslag på hur ett svenskt system för granskning av utländska direktinvesteringar inom skyddsvärda områden kan utformas. Syftet är att kontrollera uppköp och strategiska förvärv av bolag med säte i Sverige vars verksamhet eller teknologi har betydelse för säkerhet eller allmän ordning (dir. 2019:50). Utredningens slutbetänkande Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87) lämnades den 1 november 2021. I utredningen anfördes att ett öppet svenskt investeringsklimat är viktigt för svensk konkurrenskraft och sysselsättning och att Sverige i grunden även fortsättningsvis ska välkomna utländska investeringar. Utredningen konstaterar samtidigt att utländska direktinvesteringar kan innebära risker både för sådan verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet och för annan verksamhet som har betydelse för särskilt viktiga samhällsfunktioner i Sverige. Utredningen föreslår därför ett system för anmälan och granskning av utländska direktinvesteringar som ska omfatta investeringar i viss samhällsviktig verksamhet, dvs. en verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. Utredningens förslag innebär att investeringar i aktiebolag, handelsbolag, enkla bolag, enskild näringsverksamhet, ekonomiska föreningar och stiftelser som bedriver viss utpekad skyddsvärd verksamhet ska kunna granskas och ytterst förbjudas. Utredningens förslag är för närvarande ute på remiss.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om olika aspekter av samhällets digitalisering behandlades senast i utskottets betänkande 2020/21:TU4. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandena med hänvisning till pågående utredningar och uppdrag på området. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis peka på att regeringen har vidtagit flera viktiga åtgärder och tillsatt utredningar för att Sverige ska nå det övergripande digitaliseringspolitiska målet om att vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Utskottet bedömer vidare att regeringens förvaltningsstruktur för insatser inom ramen för digitaliseringspolitiken är ändamålsenligt utformad. Utskottet framhåller även i sammanhanget att Myndigheten för digital förvaltning (Digg) har en viktig uppgift att löpande följa upp och analysera digitaliseringspolitiken, både enskilt och tillsammans med andra berörda myndigheter, för att rätt åtgärder ska kunna sättas in.

Utskottet konstaterar att Sverige har tappat i ranking i EU-kommissionens undersökning E-Government Benchmark 2020 när det gäller mätvärden som

speglar viktiga förutsättningar för digitaliseringen av den offentliga förvaltningen. Utskottet noterar också Diggs slutsats att de största hindren för myndigheternas digitalisering, förutom bristen på kompetens, fortfarande är lagar och andra regelverk. Utskottet välkomnar därför att regeringen sedan 2021 har tillfört Digg medel för att ge rättslig digitaliseringsvägledning till den offentliga förvaltningen.

När det gäller motionsyrkanden om bristen på kvalificerad arbetskraft vill utskottet uppmärksamma att efterfrågan fortfarande är större än tillgången, vilket är ett globalt problem som vi delar med flera andra länder. Regeringen har med anledning av detta låtit Universitetskanslersämbetet och Tillväxtverket analysera situationen och ge förslag på åtgärder.

När det gäller yrkanden om en förvaltningsgemensam digital infrastruktur konstaterar utskottet att regeringen låtit Digg utreda frågan tillsammans med andra berörda myndigheter sedan 2019. Utskottet välkomnar att myndigheternas slutrapport lämnades till regeringen i december 2021 och kommer noga att följa det fortsatta arbetet.

I fråga om en gemensam portal vill utskottet också uppmärksamma EU:s befintliga förordning om en gemensam digital ingång liksom att utskottet i betänkande 2021/22:TU3 hanterar regeringens proposition med kompletterande bestämmelser till denna förordning.

När det gäller yrkanden om en statlig molntjänst välkomnar utskottet att It-driftsutredningens slutbetänkande från december 2021 bl.a. innehåller förslag om en statlig molntjänst. Även detta betänkande är nu ute på remiss och bereds inom Regeringskansliet. Utskottet kommer noga att följa det fortsatta arbetet.

Utskottet påminner när det gäller motionsyrkanden om ett ökat internationellt samarbete inom framtida tekniker och kommunikationer om att Sverige har goda förutsättningar för digital innovation och datadriven utveckling genom ett mer effektivt utnyttjande av initiativ på europeisk nivå, exempelvis genom det nya EU-instrumentet Programmet för ett digitalt Europa 2021–2027 samt EU-kommissionens datastrategi. Utskottet vill i sammanhanget även lyfta Vinnovas pågående arbete för att förbereda etablerandet av europeiska digitala innovationshubbar.

När det gäller motionsyrkanden om öppna data instämmer utskottet med regeringen om att data är en förutsättning för digital innovation. Utskottet noterar därför med tillfredsställelse att Sverige har klättrat fem placeringar i DESI 2021 till plats fem när det gäller digitalisering av offentliga tjänster. Utskottet vill i sammanhanget även lyfta Öppna data-utredningens slutsatser som bereds inom Regeringskansliet, Hack for Sweden, Sveriges dataportal samt det regeringsuppdrag som Digg just nu arbetar med för att främja offentliga aktörers förmåga att dela och nyttiggöra data.

Utskottet framhåller när det gäller motionsyrkanden om artificiell intelligens (AI) att den kompetens som finns inom AI effektivt kan bidra till att lösa de samhällsutmaningar som Sverige står inför och därigenom stärka vår välfärd och konkurrenskraft. Utskottet välkomnar därför den nationella strategin för ökad tillgång till data för bl.a. AI och digital innovation som

regeringen fattade beslut om i oktober 2021. Utskottet vill i sammanhanget även påminna om att Digg och Lantmäteriet på regeringens uppdrag testar ny teknik vid automatiserade processer. Utskottet välkomnar även det AI-arbete som sker gemensamt på EU-nivå.

Utskottet understryker slutligen när det gäller motionsyrkandet om utländska direktinvesteringar och möjliga risker för Sveriges säkerhet och samhällsfunktioner att frågan är viktig och välkomnar därför att utredningen som har granskat detta lämnade sitt betänkande till regeringen i november 2021. Betänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet. Utskottet kommer med intresse att följa det fortsatta arbetet.

Utskottet konstaterar avslutningsvis att det finns en rad utmaningar på digitaliseringens område men att Sverige hävdar sig väl i en internationell jämförelse. Utskottet vill samtidigt lyfta fram de olika initiativ som har tagits på området. Det handlar inte minst om olika uppdrag och utredningar i syfte att utröna och främja digitaliseringens möjligheter i samhället och inte minst i den offentliga förvaltningen. Digitaliseringsstrategin är i sammanhanget ett viktigt instrument i det pågående arbetet. Utskottet ser därför positivt på den fortsatta utvecklingen och avstyrker med hänvisning till vad som anförts ovan motionerna 2021/22:62 (SD), 2021/22:446 (V) yrkande 3, 2021/22:2228 (M) yrkandena 1 och 2, 2021/22:2845 (M) yrkande 4, 2021/22:2934 (SD) yrkande 3, 2021/22:3227 (C) yrkandena 2, 12, 13, 21, 23, 24 och 33, 2021/22:3245 (C) yrkande 16, 2021/22:3378 (L) yrkandena 1–6, 8 och 9, 2021/22:3509 (C) yrkande 20, 2021/22:3643 (M) yrkande 8, 2021/22:3690 (M) yrkande 24, 2021/22:3753 (M) yrkandena 2, 3, 6, 11, 15–19, 22, 27, 30 och 32, 2021/22:3762 (M) yrkande 2, 2021/22:3790 (M) yrkande 4, 2021/22:3996 (L) yrkande 24 och 2021/22:4039 (M) yrkande 11.

Digital myndighetspost

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandet om en ersättningsmodell för digital myndighetspost. Utskottet hänvisar bl.a. till regeringens aviserade proposition om auktorisationssystem för elektronisk identifiering och digital myndighetspost under våren 2022.

Jämför reservation 6 (SD, KD).

Motionen

I kommittémotion 2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 86 anförts att regeringen bör inrätta en ersättningsmodell för digital myndighetspost som ger täckning för både fasta och rörliga kostnader. Privata brevlådeoperatörer har sedan starten av Mina meddelanden förmedlat digital myndighetspost till ett värde av närmare en halv miljard kronor, och motionärerna menar att det är angeläget att införa en ersättningsmodell i

enlighet med förslaget i utredningen reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114).

Bakgrund

Det finns fyra e-brevlådetjänster som erbjuder digital myndighetspost: Mina meddelanden, E-boks, Kivra och Digimail.

Mina meddelanden infördes 2012 och är den statliga e-brevstjänsten. Sedan 2019 har Myndigheten för digital förvaltning (Digg) tagit över ansvaret för infrastrukturen Mina meddelanden och tjänsterna Min myndighetspost respektive Min företagspost från Skatteverket. Med ett fokuserat uppdrag att stötta och driva på digitaliseringen av den offentliga sektorn kan det enligt regeringen förväntas att utvecklingen för digitala postlådor och myndighetskommunikation inom detta område kommer att ta fart. Anslutningen till Mina meddelanden är frivillig för mottagare och avsändare av meddelanden och för leverantörer av elektroniska brevlådor. Mottagare ansluter sig genom att registrera sig för tjänsten, acceptera användarvillkoren och välja en ansluten leverantör av brevlådetjänster. Avsändande myndigheter ansluter genom att teckna avtal med Digg och därmed förbinda sig att följa de allmänna villkoren för Mina meddelanden. Leverantörer av brevlådetjänster för digital post ansöker hos Digg om att ansluta sig till infrastrukturen. Den leverantör som godkänns ingår sedan ett avtal med myndigheten. Genom avtalet förbinder sig leverantören att följa de allmänna villkoren för Mina meddelanden. Ett av de krav som ställs är att den enskilda mottagaren ska logga in i brevlådan med hjälp av en e-legitimation för att få ta del av meddelanden som innehåller skyddsvärd information.

Användandet av tjänsten Mina meddelanden för att ta emot digital myndighetspost fortsatte att öka under 2020 till över 4,3 miljoner anslutna privatpersoner och företagare. Motsvarande siffra för 2019 uppgick till omkring 3,7 miljoner. Antalet anslutna statliga myndigheter och kommuner på avsändarsidan ökade från 124 till 165 under 2020. Meddelanden som skickas genom Mina meddelanden uppgår till över 52 miljoner, en ökning med 27 procent.

Nordens största digitala brevlåda är E-boks som ägs av Postnord och Nets. Tjänsten grundades i Danmark 2001 och lanserades i Sverige 2015. På sin webbplats uppger E-boks att över 513 miljoner dokument skickas via tjänsten av fler än 18 miljoner användare över världen. Kivra är ett privatägt svenskt företag som kontrolleras av Wallenbergkoncernen. Tjänsten erbjuder myndighetspost såväl som företagspost och introducerades 2012. Digimail introducerades på den svenska marknaden 2013 och ägs av logistikbolaget Bring som i sin tur ägs av den norska posten. Även Digimail erbjuder digital post från myndigheter, kommuner och företag som har anslutit sig till tjänsten. Ingen av leverantörerna av brevlådetjänster för digital post tar betalt för sin verksamhet att göra myndighetspost tillgänglig för mottagaren, vare sig av staten eller av mottagarna.

Det är möjligt att använda flera av dessa brevlådor för att ta emot digital myndighetspost, dock kan man bara ta emot myndighetspost i en och samma brevlåda samtidigt. Den brevlåda som man senast anslöt sig till är den som myndighetsposten hamnar i.

I december 2020 presenterade regeringen en promemoria med förslag på en ersättningsmodell, Auktorisationssystem för elektronisk identifiering och för digital post (I2020/03269). I förslaget ska ersättningen täcka operatörernas kostnader men också ge möjligheter att utveckla tjänsterna. Flera remissinstanser ställde sig positiva till promemorians förslag. Promemorian bereds inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att digital myndighetspost kan underlätta för konsumenter och företag och samtidigt leda till minskad miljöpåverkan när antalet fysiska myndighetsbrev minskar. Vidare konstaterar utskottet med tillfredsställelse att det redan i dag finns flera privata e-brevlådetjänster på marknaden som erbjuder digital myndighetspost trots att tjänsten är kostnadsfri. Utskottet vill i sammanhanget även påminna om regeringens promemoria med förslag på ersättning till brevlådeoperatörerna som remitterades under våren 2021 och för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Utskottet uppmärksammar vidare att regeringen i sin propositionsförteckning för våren 2022 har aviserat att den avser att överlämna en proposition om auktorisationssystem för elektronisk identifiering och digital post. Utskottet anser med hänvisning till ovanstående att det inte finns någon anledning att ta initiativ med anledning av motionsförslaget. Motion 2021/22:3879 (KD) yrkande 86 avstyrks därmed.

Digital autentisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digital autentisering med hänvisning till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet. Jämför reservation 7 (SD, C) och 8 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 19 uppmärksammas bankernas monopol i fråga om att kunna utfärda digitalt id och de besvär det innebär för de som inte är bankkunder. Motionärerna anser att Bank-id:s monopol måste utmanas.

I kommittémotion 2021/22:3245 yrkande 30 betonar Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) att monopol och ”single point of failure” i den digitala infrastrukturen ska undvikas. Motionärerna lyfter fram den sårbarhet som finns med att endast

ha en tjänst för elektronisk identifiering, Bank-id, som dessutom är ett monopol, och betonar behovet av fler legitimationstjänster.

I kommittémotion 2021/22:4184 yrkande 20 lyfter Andreas Carlson m.fl. (KD) behovet av grundidentifiering vid utfärdande av e-legitimation för att kunna komma åt identitetsmissbruk och välfärdsbrottslighet. En grundidentifiering skulle kunna ske genom ett fysiskt besök och kunna kopplas till biometriska data.

I motion 2021/22:1287 yrkar Roza Güclü Hedin (S) att möjligheterna till en statlig identifieringstjänst ses över. Motionären påpekar att de flesta tjänster, såsom exempelvis Bank-id och Kivra, erbjuds av företag och anser att det är läge för en statlig identifieringstjänst som är säker och ger alla medborgare tillträde och tillgång till det digitaliserade samhället.

I motion 2021/22:2864 av Betty Malmberg (M) yrkande 3 efterfrågas en utvärdering av införandet av krav på digital autentisering samt stark kundautentisering. Motionären belyser de hinder som många äldre upplever med de omfattande krav på digital autentisering som på kort tid har inrättats hos banker, myndigheter m.fl. och s.k. stark kundautentisering där kunden måste bekräfta köpet med t.ex. bank-id eller säkerhetsdosa.

Bakgrund

I digitaliseringsstrategin understryks att digital identitet utgör en samhällskritisk infrastruktur och är en förutsättning för fortsatt utveckling av digital service till privatpersoner och företag. Det är avgörande för individers möjligheter att ta del av digitala tjänster inom såväl den privata som den offentliga sektorn att kunna styrka sin digitala identitet på ett enkelt och säkert sätt. En stor andel av Sveriges befolkning har i dag en e-legitimation, men det är enligt strategin viktigt att alla som behöver kan få tillgång till enkla och säkra e-legitimationer. Det offentliga måste enligt digitaliseringsstrategin säkerställa att lösningarna uppfyller högt ställda krav på säkerhet och användbarhet och att nödvändig samordning mellan inblandade aktörer sker. Rutinerna för identifiering och underskrifter i samband med användning av digitala tjänster bör fungera på ett enkelt sätt för användaren, oavsett om han eller hon befinner sig i Sverige eller i något annat land.

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 22) att för att medborgarna ska använda och ha förtroende för digitala tjänster behöver de ha tillgång till och förmåga att använda samt känna tillit till en digital identitet.

I dag finns det tre etablerade e-legitimationer som privatpersoner kan skaffa: Bank-id (utgiven av bankerna som bankkunder med ett svenskt personnummer kan använda), Freja e-ID Plus (utgiven av Freja e-ID Group AB) och AB Svenska Pass (utgiven av Skatteverket). Alla dessa tre e-legitimationer har fått kvalitetsmärket Svensk e-legitimation som visar att de har granskats och godkänts av staten genom myndigheten Digg. Tidigare erbjöd även Telia e-legitimation till privatpersoner, men denna tjänst är inte

längre möjlig att skaffa. De privatkunder som sedan tidigare har en e-legitimation från Telia utfärdad kommer endast att kunna använda tjänsten under giltighetstiden, därefter avslutas tjänsten.

Enligt rapporten Svenskarna och internet 2020 saknade 5 procent av internetanvändarna bank-id. Finansiell ID-Teknik BID AB har i sin statistik uppgifter om att i mars 2021 hade ca 8 miljoner bankkunder Bank-id, varav ca 7,8 miljoner hade mobilt bank-id. Bank-id-användningen fördelade sig på internet- och mobilbankstjänster (ca 44,5 procent), offentlig sektor (9,3 procent), finansiella tjänster (13,4 procent), övriga portal- och privattjänster (17 procent) och betaltjänster, t.ex. Swish (15,3 procent). Regeringen uppger i budgetpropositionen att det i mars 2021 fanns ca 142 000 registrerade e-legitimationsanvändare enligt statistik från e-legitimationsutfärdaren Freja e-ID AB, vilket är en ökning med 288 procent jämfört med 2020.

Den svenska infrastrukturen för e-legitimationer kan ta emot gränsöverskridande inkommande trafik från elva av EU:s medlemsstater, en ökning med fyra medlemsstater sedan 2020.

Pågående arbete

I betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14) konstaterades att den ökade digitaliseringen gör det allt svårare att klara sig i samhället utan tillgång till en e-legitimation. Det är enligt utredningen därför viktigt att alla ges möjlighet att skaffa en säker e-legitimation. En säker elektronisk identifiering bidrar också till att motverka den identitetsrelaterade brottsligheten. Med en säker grundidentifiering som görs av en myndighet vid ett personligt besök minskar risken för att fel person får tillgång till e-legitimationen. Utredningen föreslog att statlig e-legitimation på högsta tillitsnivå ska kunna finnas på det statliga identitetskortet. E-legitimationen ska även kunna användas för att skapa en elektronisk underskrift. Utredningen föreslog även en ny lag och förordning om statliga identitetshandlingar med bestämmelser om ett statligt identitetskort och en statlig e-legitimation. Id-kortet kan utfärdas med eller utan funktion som resehandling och ersätter både det nationella identitetskortet och identitetskortet för folkbokförda i Sverige. Utredningens förslag har remissbehandlats och bereds inom Justitiedepartementet.

Svar på skriftliga frågor och interpellationer

Finansmarknadsminister Per Bolund fick i augusti 2019 en skriftlig fråga om personer som saknar bank-id (fr. 2018/19:868). Statsrådet framhöll i sitt svar att digital identitet är en samhällskritisk infrastruktur.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat frågan om digital identitet, senast i betänkande 2020/21:TU4. Utskottet noterade i betänkandet att det är införstått med att frågan är av samhällskritisk betydelse och därför avvaktar pågående beredning inom Regeringskansliet. Utskottet avslag motionsyrkandena. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Frågan om digital autentisering är av samhällskritisk betydelse. Utskottet vill därför understryka vikten av säkra och tillförlitliga elektroniska legitimationstjänster som är enkla för konsumenten att använda. När det kommer till motionsyrkanden om Bank-id:s marknadsställning uppmärksammar utskottet att det finns ytterligare två elektroniska identifikationstjänster för konsumenterna att välja bland: Freja e-ID Plus och AB Svenska Pass. Utskottet påminner även, när det gäller motionsyrkanden om behovet av grundidentifiering samt en statlig identifieringstjänst, att dessa frågor har behandlats i utredningen Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14) som bereds inom Regeringskansliet. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2021/22:1287 (S), 2021/22:2864 (M) yrkande 3, 2021/22:3227 (C) yrkande 19, 2021/22:3245 (C) yrkande 30 och 2021/22:4184 (KD) yrkande 20.

Digital delaktighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digital delaktighet. Utskottet konstaterar att den digitala delaktigheten i Sverige är hög även om det fortfarande finns behov av främjandeåtgärder bland delar av befolkningen. Utskottet hänvisar samtidigt till de omfattande insatser som görs på området.

Jämför reservation 9 (M), 10 (SD), 11 (C), 12 (KD), 13 (L) och 14 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3762 yrkande 14 efterfrågar Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) initiativ för att höja den digitala kompetensen. Motionärerna lyfter fram vikten av att bygga ut it-infrastrukturen och säkerställa goda möjligheter till uppkoppling för att minska det digitala utanförskapet och uppmärksammar särskilt dem som i dag har svårt att eller inte alls kan nyttja olika digitala tjänster och verktyg.

I kommittémotion 2021/22:3841 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16 vill motionärerna säkerställa att äldre får kunskap och information

som medger god tillgång till och användande av det digitala samhället. Motionärerna påpekar att många äldre ställs utanför delar av samhällets service då allt högre krav ställs på digital kompetens och många tjänster enbart kan fås genom webbplatser och digital anslutning.

I kommittémotion 2021/22:3803 yrkande 18 framför Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) att digitalt utanförskap ska motverkas. Motionärerna uppmanar regeringen att skyndsamt ta fram en handlingsplan eftersom drygt 400 000 personer över 65 år redan i dag lever i digitalt utanförskap.

I kommittémotion 2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 35 framför motionärerna att tillgången till offlinebetalningar i digitala betalningssystem som t.ex. Swish måste säkras. Motionärerna uttrycker oro över säkerheten i betalningssystemen och menar att det är problematiskt att de digitala systemen grundas på allt färre tjänster som tillhandahålls av ett mindre antal producenter.

I kommittémotion 2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 3 lyfts att hänsyn ska tas till behoven hos personer med funktionsnedsättning i utvecklingen av samhällets digitalisering. Motionärerna understryker vikten av att främja digitaliseringsutvecklingen men betonar samtidigt att personliga möten med olika myndigheter och andra relevanta aktörer fortsatt måste vara möjligt för denna grupp för att bl.a. säkerställa att blanketter blir rätt ifyllda och inskickade i rätt tid.

I kommittémotion 2021/22:3378 yrkande 16 efterfrågar Helena Gellerman m.fl. (L) en uppföljning av webbtillgänglighetslagstiftningen för att säkerställa att digital service utformas enligt principen om design för alla. Lagen om tillgänglighet till digital offentlig service trädde i kraft den 1 januari 2019 och motionärerna betonar att digital service behöver vara tillgänglig även för elever och lärare för att tillgodose deras behov.

I kommittémotion 2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkande 7 föreslås en översyn av att tekniska lösningar kan erbjudas till dem som behöver det. Alla äldre över en viss ålder behöver erbjudas tekniska lösningar, anser motionärerna, som vill förstärka bibliotekens roll i att bistå med digitalt stöd eller att andra stödfunktioner inom t.ex. civilsamhället utvecklas. Vidare tar motionärerna i yrkande 9 upp Digitaliseringsrådets förslag för att nå ökad digital jämlikhet och påpekar att det är angeläget att regeringen analyserar och går vidare med förslaget.

I motion 2021/22:1529 av Magnus Manhammar (S) anförs att samtliga medborgares möjlighet att ta del av det offentliga digitala tjänster bör ses över. Motionären tar upp det digitala utanförskapet och poängterar att digital tillgänglighet är ett grundläggande jämlikhetskrav där det offentliga har ett särskilt stort ansvar för att beakta samtliga innevänares möjlighet att använda nya publika tjänster i offentlig sektor.

I motion 2021/22:3073 betonar Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) vikten av att teknikutvecklingen inte lämnar äldre utanför. Motionärerna framhåller att de äldres situation bör beaktas vid digitaliseringsbeslut eftersom det snabba tekniskskiftet försvårar livet för många äldre när digitaliserade

tjänster tränger undan tidigare metoder för att utföra bankärenden och ha kontakt med myndigheter.

Bakgrund

Sedan maj 2017 har regeringens digitaliseringsstrategi varit vägledande för politiken på sakområdet. Ett av delmålen i digitaliseringsstrategin är digital kompetens som innebär att alla ska vara förtrogna med digitala verktyg och tjänster samt ha förmåga att följa med och delta i den digitala utvecklingen utifrån de egna förutsättningarna. Digital kompetens handlar dels om tekniska färdigheter att använda digitala verktyg och tjänster, dels om medie- och informationskunnighet, som omfattar de kunskaper och förmågor som krävs för att finna, analysera, kritiskt värdera och skapa information i olika medier och sammanhang.

Sverige har hög digital delaktighet och hamnar enligt DESI 2020 (Digital Economy och Society Index) på andra plats inom EU när det gäller befolkningens användning av internettjänster. Omkring 88 procent av såväl kvinnor som män i åldern 16–85 år använder internet i stort sett varje dag enligt SCB:s undersökning av befolkningens it-användning 2020. Nivån är oförändrad sedan 2019.

Digitaliseringen har satts på prov under pandemin, enligt undersökningen Svenskarna och internet 2020, samtidigt som den till stora delar har hållit måttet. De flesta nya internetanvändarna under pandemiåret 2020 var 76 år eller äldre och andelen användare i denna grupp ökade med 9 procent. I sin delrapport Digitalt utanförskap 2020 Q1 konstaterar Internetstiftelsen att sällan- och icke-användare är en jämförelsevis liten grupp men att den är sammankopplad med faktorer som inkomst, utbildning och ålder. Sett till kön är skillnaderna små, även om något fler kvinnor (53 procent) än män (47 procent) är sällan- eller icke-användare. Enligt Internetstiftelsens delrapport anger de flesta av de som inte använder internet (fem av tio) att de inte har något intresse för nätet och inte ser det som användbart, medan en mindre andel (två av tio) anger att de inte vet hur de ska använda internet och att tekniken är krånglig. Kostnaden eller bristen på någon uppkopplad enhet uppfattas inte som ett större hinder, då en väldigt liten andel (endast 3 procent) uppger detta som skäl.

Enligt undersökningen Svenskarna och internet 2021 använder var femte pensionär inte internet alls. Bland de äldsta har inte ens hälften använt sig av samhällets olika e-tjänster. I en tid när digitala verktyg och tjänster har blivit det normala i nästan alla samhällets institutioner lyfter Internetstiftelsen att de som inte använder internet hamnar i ett utanförskap. Även bland dem som använder internet finns det en stor grupp som riskerar att hamna i det som Internetstiftelsen kallar för ett utvidgat utanförskap. Dessa saknar kunskaperna att nyttja internets olika funktioner – en del av dem känner inte till flera samhällsviktiga digitala tjänster över huvud taget. Andra känner till men kan inte använda tjänsterna utan hjälp. De flesta av dessa använder internet mer

sällan än genomsnittet, men även bland de som är på nätet dagligen finns ett utbredd behov av hjälp med olika saker. Många har t.ex. problem med att på egen hand installera mobilt bank-id, en tjänst som är en nödvändig för att identifiera sig på nätet och betala för olika saker online. Många kan heller inte ändra inställningarna för s.k. kakor i sin webbläsare eller ställa in hur appar får använda och dela mobilens platsinformation. Internetstiftelsen noterar även att i synnerhet äldre inte känner till eller ens har hört talas om olika digitala begrepp som t.ex. molntjänst och 5G. Bland Sveriges internetanvändare är det också många som visserligen har hört talas om dessa och andra digitala begrepp men som inte känner till dem så bra att de skulle kunna förklara dem för andra. Internetstiftelsen konstaterar att livet för äldre som inte känner till uttryck som ”casta” eller artificiell intelligens kanske inte påverkas särskilt mycket av det, men betonar samtidigt att livet på nätet är mer riskfyllt om individer inte förstår innebörden av t.ex. cybersäkerhet och digital källkritik.

Pågående arbete

Personer med funktionsnedsättning ska ha tillgång till vissa viktiga kommunikationstjänster på likvärdiga villkor och i samma utsträckning som andra. Om marknaden inte tillgodoser behoven upphandlar Post- och telestyrelsen (PTS) dessa tjänster. PTS upphandlade fyra samtalsförmedlande tjänster till en total kostnad av ca 83 miljoner kronor under 2020. PTS fick även under 2020 uppdrag av regeringen att bidra till tillgänglighet och användning av it för äldre med anledning av pandemin (I20020/01296) och myndigheten har tagit fram vägledningar avsedda för äldre och personal som stöttar äldre inom områdena videosamtal, fjärrstyrningstjänster samt e-handel av mat och medicin. På Digitalhjälpen, en plattform som är en del av PTS webbplats, finns insatserna samlade.

PTS har regeringens uppdrag att stärka utvecklingen av kommunikationslösningar för personer med funktionsnedsättning och särskilda behov. Myndigheten arbetar även för att långsiktigt förbättra den generella tillgängligheten inom ansvarsområdena elektronisk kommunikation och post.

För att främja digital kompetens i samhället gav regeringen 2018 i uppdrag åt PTS att inrätta ett antal användarråd. Syftet med användarråden är att öka kunskapen om aktuella behov och hinder för personer med olika slag av funktionsnedsättning, att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång till it, elektronisk kommunikation och elektroniska tjänster på lika villkor som andra samt att identifiera relevanta åtgärder för att öka den digitala delaktigheten. Regeringen har tidigare också gett PTS i uppdrag att göra en förstudie av hur internetombud inom vård och omsorg ska kunna etableras över landet för att kunna hjälpa sina brukare med it och internet.

I samarbete med Myndigheten för delaktighet (MFD) och Myndigheten för digital förvaltning (Digg), som i likhet med PTS har uppdrag som innefattar att främja digital inkludering och tillgänglighet, organiserar PTS en s.k. nätverksdag (Digin) om digital inkludering och tillgänglighet. Digin vänder

sig till alla inom offentlig sektor som arbetar med att se till att verksamheten och informationen är tillgängliga för alla medborgare. Syftet är att erbjuda en plattform för att samlas kring gemensamma frågor och utmaningar som rör digital inkludering och tillgänglighet.

PTS arbetar också med att öka fokus på användarmedverkan, eftersom en kontinuerlig och fördjupad dialog med användare kan ge vinster på många områden och för många aktörer. En del av myndighetens arbete på området har resulterat i metodguider för de aktörer som vill arbeta inkluderande och för att öka den digitala delaktigheten bland utsatta grupper, som exempelvis personer med funktionsnedsättning, nyanlända och äldre personer. Guiderna tar även hänsyn till andra bakgrundsvariabler som kön, ålder, teknikvana, utbildningsnivå, boendeort etc. PTS medverkar också i olika nätverk inom området digital delaktighet och tillgänglighet.

Sedan 2010 anordnar PTS årliga innovationstävlingar för att bidra till att smarta idéer blir verklighet och underlättar vardagen för berörda. Genom dessa innovationstävlingar kan företag och organisationer få finansiering av tjänste- och produktutveckling på upp till 3 miljoner kronor. Även utbildningsinsatser kan komma i fråga. PTS hade 2021 stöttat 181 projekt med sammantaget 264 miljoner kronor. I genomsnitt per tävling har elva vinnare tilldelats 1,5 miljoner kronor var i finansiering. Det har varit alltifrån breda digitala lösningar för många till smala lösningar som möter specifika behov och som erbjuder nya möjligheter och ökad livskvalitet för personer som annars riskerar att hamna utanför det digitala samhället.

PTS meddelade i ett pressmeddelande i augusti 2021 att funktionen Delad kontroll i e-legitimationstjänsten finns i Freja e-ID sedan juli 2021. Delad kontroll innebär att två individer kan ansluta sina Freja e-ID-konton så att den ene blir medhjälpare eller assistent åt den andre – exempelvis en familjemedlem eller vårdgivare. Medhjälparen kan inte göra några transaktioner på egen hand och respektive part kan avsluta kopplingen när som helst. För att aktivera funktionen Delad kontroll behöver både användare och den som ska hjälpa till vara registrerade användare och ha ett Freja e-ID utfärdat. När användaren ska e-legitimera sig startas en parallell transaktion hos medhjälparen som kan välja att godkänna eller avbryta identifieringen. Det går att aktivera funktionen direkt i mobilappen, men både användare och medhjälpare måste fysiskt vara på samma plats vid aktivering. Funktionen Delad kontroll är ett resultat av PTS innovationstävling Från utanför till internet, som utlystes under 2019 och där vinnarna utsågs 2020. Tävligen skulle hitta lösningar som motiverar och underlättar för de ca 1 miljon människor som halkat efter digitaliseringens framfart och som bedöms leva i digitalt utanförskap.

Regeringen har, i syfte att främja den digitala delaktigheten, tidigare beviljat medel till nätverket Digidel som arbetar med att samordna och sprida kunskap om frågan till relevanta aktörer. Nätverket Digidel är ett samarbete för alla som vill främja digital delaktighet och inkluderar exempelvis bibliotek, folkbildningsorganisationer, funktionshindersorganisationer och andra ideella

organisationer men även kommuner och myndigheter. Nätverket startades 2013 i samband med den nationella Digidelkampanjen. Digidelnätverket har sedan flera år tillbaka även arrangerat kampanjer såsom Get Online Week och E-medborgarveckan som syftar till att få fler personer att använda internet. Regeringen beviljade 2018 Internetstiftelsen i Sverige 9,6 miljoner kronor i bidrag för att främja digital delaktighet genom att inrätta s.k. digidelcenter dit invånare kan vända sig för att få hjälp med digitala tjänster och teknik (N2018/02458/D). Etableringen av digidelcenter syftade till att stärka kommuninvånarnas möjligheter att öka sin digitala kompetens. Centren drivs i kommunal regi och är en del i ett större digitaliseringsarbete. Via Internetfonden, som drivs av Internetstiftelsen, kunde kommuner söka medel. Hela 50 ansökningar kom in, och därför bistod Internetstiftelsen med ytterligare 2,2 miljoner så att 15 kommuner fick stöd för att starta digidelcenter. I nuläget finns det inga besked om ytterligare finansiering eller kommande utlysningar. I april 2019 beslutade regeringen att ge Digidelnätverket (genom föreningen Sambruk i Sverige) 1 650 000 kronor för aktiviteter som främjar digital delaktighet. Digitaliseringsminister Anders Ygeman motiverade beslutet med att digitaliseringen av tjänster och samhällsservice ökar, vilket i grunden är bra, men alla måste också ges möjlighet att vara en del av utvecklingen, och i sammanhanget har Digidelnätverket en viktig funktion i arbetet.

I juni 2020 gav regeringen PTS i uppdrag att i samverkan med Digg kartlägga och analysera erfarenheter av den digitala omställning som har ägt rum med anledning av covid-19-utbrottet (I2020/01584). PTS har i uppdragets slutredovisning visat att det bl.a. finns brister i förmågan att verka digitalt inom många sektorer t.ex. när det gäller kompetens, delaktighet och betalningsmodeller. Myndighetens analys visar att digital kompetens och inte minst digital delaktighet är nödvändigt för att digital omställning ska vara möjlig (I2021/00116). Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Design för alla

När det gäller lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service från 2019, och det undantag som görs i lagen för sådan digital service inom skolområdet som inte hänför sig till en verksamhets väsentliga administrativa funktioner, hänvisar regeringen i propositionen (prop. 2017/18:299) till skollagen och diskrimineringslagen. Regeringen gör bedömningen att befintliga bestämmelser innebär att elever med funktionsnedsättning får det stöd de behöver och framhåller att kraven i den nya lagen gäller generellt och inte i förhållande till varje enskild person som har behov av särskilda anpassningar, t.ex. i undervisningssammanhang.

Digg fortsatte under 2020 uppbyggnaden av sin tillsynsverksamhet över lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Ingen av de webbplatser som myndigheten granskade under 2020 uppfyllde samtliga krav i lagen.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har i olika sammanhang behandlat frågan om digital delaktighet, senast i betänkande 2020/21:TU4. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå motionsyrkandena och hänvisade till de omfattande insatserna på området och pågående beredningsarbete. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet bedömer att den digitala delaktigheten i Sverige är hög i en internationell jämförelse även om det alltså finns behov av att främja en ökad digital delaktighet bland delar av befolkningen. Utskottet konstaterar vidare när det gäller motionsyrkanden om digitalt utanförskap att omfattande och angelägna insatser görs av ansvariga myndigheter och organisationer för att höja den digitala delaktigheten i samhället. När det gäller motionsyrkandet om tillgänglighet till digital offentlig service bedömer utskottet att befintliga bestämmelser hör samman med de behov som finns. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2021/22:1529 (S), 2021/22:3073 (S), 2021/22:3227 (C) yrkande 35, 2021/22:3378 (L) yrkande 16, 2021/22:3762 (M) yrkande 14, 2021/22:3803 (SD) yrkande 18, 2021/22:3841 (M) yrkande 16, 2021/22:4065 (MP) yrkandena 7 och 9 och 2021/22:4165 (KD) yrkande 3.

Tillgång till elektronisk kommunikation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillgången till elektronisk kommunikation. Utskottet bedömer att utvecklingen på området fortsätter i positiv riktning och välkomnar de många initiativ som har tagits för att främja bredbandsutbyggnaden och mobiltäckningen i landet, inte minst på landsbygden.

Jämför reservation 15 (M), 16 (SD), 17 (C), 18 (V), 19 (KD) och 20 (MP).

Motionerna

I partimotion 2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 framförs att regeringen bör återkomma med förslag på hur man garanterar en god mobiltäckning för hela den fastboende befolkningen. Motionärerna menar att den s.k. bastäckningen är en alldeles för låg ambitionsnivå eftersom den i praktiken inte ens räcker till för att ringa och ta emot samtal och är helt otillräcklig för att använda internetbaserade appar och tjänster.

I kommittémotion 2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. yrkande 13 framhålls vikten av digital infrastruktur för att gynna den regionala utvecklingen. Motionärerna betonar att staten måste ta sitt ansvar och

prioritera en fungerande digital infrastruktur vad gäller både fasta och mobila uppkopplingsmöjligheter.

I kommittémotion 2021/22:3753 yrkande 7 efterfrågar Maria Stockhaus m.fl. (M) tydliga och mätbara mål för bredbandsutbyggnaden. Motionärerna påpekar att bredbandsmålet ser ut att bli svårt att nå och att det därför behövs tydligare nationella mål för bredbandsutbyggnaden, som i sin tur kan brytas ned på lokal nivå och användas för att försöka påskynda utbyggnaden. I yrkande 10 vill motionärerna tillsätta en statlig utredning för att undersöka för- och nackdelar med nationell roaming för att förbättra enskilda användares täckning, framför allt på landsbygden. Motionärerna hänvisar till den bedömning som Bredbandsforums arbetsgrupp har gjort där de inte utesluter att roaming kan vara ett verktyg som kan bidra till ökad mobilitet, men det måste vägas mot risken att utbyggnaden avstannar och i stället blir ett hinder för att uppnå mobilitetsmålen.

I kommittémotion 2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 7 lyfter motionärerna frågan om tillgång till bredband och mål för tillgång till snabbt internet i hela Sverige. Motionärerna menar att internettillgänglighet ytterst är en demokratifråga och anser att målsättningen ska vara att 100 procent av befolkningen har tillgång till snabbt internet 2025 för att hela Sveriges landsbygd ska leva och utvecklas. Ett liknande förslag om tillgång till bredband och it framförs även i yrkande 22 i kommittémotion 2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD).

I kommittémotion 2021/22:2934 yrkande 1 vill Jimmy Ståhl m.fl. (SD) stärka bredbandsutbyggnaden på landsbygden. Tillgång till internet är en demokratifråga och bredbandsutbyggnaden på landsbygden bör stärkas kraftigt för att nå målet i bredbandsstrategin om att 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit per sekund redan 2020. I yrkande 13 efterfrågas en ökad samordning vid dragningen av fiber för att påskynda och underlätta utbyggnaden av bredband. Motionärerna nämner i sammanhanget åtgärder i mark genom kablar eller tomma rör, kulvertar och kabelrännor utmed väg- och järnvägsnätet om kapacitetsutrymmet finns samt att det vid underhåll och byggande av väg och järnväg bör läggas tomma rör som kan nyttjas vid fiberutbyggnad.

I kommittémotion 2021/22:2953 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 63 efterfrågas en översyn i samarbete med Trafikverket, järnvägsföretagen och mobiloperatörerna för att förbättra mobiltäckningen längs järnvägsnätet. Motionärerna betonar att en viktig förutsättning för att fler ska välja tåget som färdmedel är möjligheten att använda mobiltelefonen och arbeta under resan, och då behövs ett välfungerande mobilnät med god täckning.

I kommittémotion 2021/22:3227 yrkande 4 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) understryker motionärerna vikten av en fungerande infrastruktur och möjlighet till kommunikation för att uppnå en effektiv digitalisering av samhället. I yrkande 7 efterlyser motionärerna en digital allemansrätt som garanterar en stabil och snabb uppkoppling i hela landet, och i yrkande 8 efterfrågas mer frekvensutrymme för bättre mobiltelefoni och surf i hela

landet. Motionärerna konstaterar att näringslivet, föreningslivet, vardagen och välfärden blir alltmer digitala. Covid-19-pandemin har dessutom, enligt motionärerna, visat på att Sverige behöver stärka de grundläggande förutsättningarna för arbete, undervisning och möten på distans och att det är avgörande att alla människor i Sverige ska kunna vara uppkopplade och nyttja digitaliseringens möjligheter.

I kommittémotion 2021/22:3680 yrkande 1 framför Mikael Larsson m.fl. (C) att Trafikverket i sina åtgärdsvalsstudier (ÅVS) bör undersöka förutsättningarna för att göra it till det femte transportslaget vid sidan av väg, järnväg, sjöfart och flyg. Motionärerna understryker att it som det femte transportslaget skulle kunna förbättra möjligheterna till investeringar i – och underhåll av – it i samband med väg- och järnvägsbyggnation och underhåll samt att it i och med detta skulle bli en integrerad del av Trafikverkets anslag och budget. I yrkande 2 betonar motionärerna vikten av att regeringens mål för bredbandsutbyggnaden 2023 och 2025 uppnås samt att målet som sattes för 2020 skyndsamt bör få en ny plan för måluppfyllelse. Motionärerna pekar på att målen i regeringens bredbandsstrategi inte ser ut att nås i tid och att det kommer att krävas omfattande statliga investeringar för utbyggnaden, inte minst i glesbygd. I yrkande 3 vill motionärerna skyndsamt se över möjligheterna att frigöra delar av 700 MHz-bandet i syfte att förbättra tillgången till mobilt bredband och mobiltelefoni i hela landet och uppnå målen i bredbandsstrategin. Motionärerna anser att ett kommersiellt tillgängliggörande av 700 MHz-bandet är en viktig del i att skapa högre bredbandstäckning i hela landet och understryker att det är av högsta prioritet att snarast tillgodose såväl civilsamhällets som blåljusmyndigheternas behov av nytt frekvensutrymme. I yrkande 4 betonar således motionärerna behovet av att blåljusmyndigheternas funktion och tillgång till bandbredd i samband med Rakelsystemet tillgodoses. I yrkande 13 anförs att bredbandsutbyggnaden bör landsbygdssäkras i syfte att skapa tillväxt i hela landet. I yrkande 14 betonar motionärerna att fokus i bredbandsutbyggnaden ska ligga på funktionalitet och inte på specifika teknikval. Avslutningsvis föreslår motionärerna i yrkande 19 att del- och avbetalningsmöjligheter för bredbandsinstallationer förenklas och att man i den utsträckning detta i dag försvåras genom EU:s statsstödsregler ska försöka påverka dessa för att underlätta snabb bredbandsutbyggnad. Motionärerna påpekar att den betalningsmodell som PTS tillämpar inte medger delbetalning eftersom det strider mot EU:s statsstödsregler, och därför menar motionärerna att statsstödsreglerna behöver ses över.

I kommittémotion 2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 80 betonar motionärerna vikten av fortsatta satsningar på bredbandskoordinatorer. Motionärerna understryker att en fortsatt bredbandsutbyggnad är nödvändig i hela Sverige och koordinatorerna ska fungera som en kontaktpunkt för bredbandsfrågor i länen för både offentliga och privata aktörer.

I kommittémotion 2021/22:4065 yrkande 8 understryker Nicklas Attefjord m.fl. (MP) behovet av bredband i hela landet. Motionärerna anser att bredband

behöver finnas i hela landet och att det inte räcker med ett högt procenttal utan att det behöver vara 100 procents täckning.

I kommittémotion 2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 23 föreslås att fiber och snabbt mobilnät byggs ut i hela Sverige genom att staten tar ett ökat ansvar för finansieringen i glesbygden. Motionärerna anser att tillgången till fungerande internetjänster och telefoni för samhällets infrastruktur, kommunikation och administration påtagligt underlättar omställningen av samhället och att staten därför ska ta ett ökat finansieringsansvar. I yrkande 24 vill motionärerna göra det enklare för kommunerna att samarbeta om utbyggnad av fiber så att näten förstärks. Avslutningsvis efterfrågar motionärerna i yrkande 25 höjda beredskapsavgifter så att mer resurser kan avsättas för att göra internet robustare genom offentlig-privat samverkan mellan bredbandsleverantörerna och PTS.

I motion 2021/22:839 yrkar Heléne Björklund (S) att förutsättningarna för förbättrad mobiltäckning i hela landet ska studeras i infrastrukturplaneringen. Motionären framhåller att en bra uppkoppling är en självklarhet och att staten måste garantera samma möjlighet till mobiltäckning även i glesbygden.

I motion 2021/22:1427 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S) föreslås att formerna för bredbandsstöd ses över för att underlätta utbyggnad av bredband i glesbygden. Motionärerna menar att ett problem i sammanhanget är utformningen av PTS bredbandsstöd där kommunerna får full kostnadstäckning för stamnät genom byarna men kommunerna inte ersätts för sina kostnader för att ansluta hushållen till fibernätet.

I motion 2021/22:3867 yrkande 1 framför Johan Löfstrand m.fl. (S) att man i infrastrukturplaneringen bör se över hur mobiltäckningen kan förbättras runt om i landet. Motionärerna uppmärksammar problemen med bristfällig täckning i glesbygdsområden och påtalar att de kommersiella aktörerna enbart bygger ut it-infrastrukturen där det är lönsamt, vilket lämnar dem som bor i glesbygden utan stöd från vare sig marknaden eller kommunen. I yrkande 2 vill motionärerna säkerställa att de resurser som satsas på utbyggnad av bredband även kommer mindre kommuner och landsbygden till del.

I motion 2021/22:1124 av Magnus Stuart (M) yrkande 1 anför motionären att utbyggnadstakten i fråga om bredband måste höjas. I yrkande 2 understryker motionären behovet av att anamma nya tekniska lösningar inom bredbandsområdet för att inom en snar framtid kunna nå det uppsatta målet om att 95 procent av alla hushåll och företag ska ha tillgång till bredband. Motionärerna nämner i sammanhanget en fast trådlös anslutning till 4G-nätet (fixed wireless access, FWA), som redan finns i över hundra länder.

I motion 2021/22:2189 yrkar Pål Jonson (M) på att en nationell strategi etableras i syfte att hela Sverige ska få mobiltelefon-täckning. Motionären betonar att det finns många platser i Sverige som saknar bra täckning för mobiltelefoni, framför allt på landsbygden, vilket medför säkerhetsrisker och försvårar för de lokala näringarna.

I motion 2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkande 1 föreslås att en strategi med mål för telefonitjänster utarbetas. Motionären betonar att det är

helt oacceptabelt att det fortfarande finns flera och stora vita fläckar där man helt tappar mobiltäckningen vid röstsamtal och surf, något som de facto kan äventyra liv vid sjukdom eller olycka. I yrkande 2 framför motionären att fjärrtåg och kollektivtrafik ska erbjuda såväl uppkoppling till internet som god yttäckning och kvalitet för röstsamtal. Motionären påpekar i sammanhanget betydelsen av att åtgärder vidtas eftersom allt fler människor jobbar under resan till och från arbetet. I yrkande 4 understryker motionären vikten av att en handlingsplan för ökad yttäckning av stabila mobila tjänster av hög kvalitet ska utarbetas. Motionären anför att god yttäckning och kvalitet i taltjänster är viktigt för företagande, tillgänglighet och miljö samt att det uppkopplade samhället ändrar våra vanor och vårt sätt att arbeta.

I motion 2021/22:2935 yrkande 1 tar Betty Malmberg (M) upp att bredbandsmålet, dvs. att 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband på 100 Mbit per sekund 2020, inte har infriats. Motionären är bekymrad över att vi trots bredbandsutbyggnaden alltjämt har stora skillnader i tillgång till snabbt bredband mellan olika områden i landet. I yrkande 2 framför motionären att utbyggnadstakten av bredband på landsbygden måste höjas. Motionären påtalar att mindre kommuner har svårt att mäktas med stora investeringar i infrastruktur för fiber, och därför är det viktigt att regeringen även fortsättningsvis verkar för att medel kan frigöras via exempelvis landsbygdsprogrammet.

I motion 2021/22:3264 av John Widegren (M) föreslås att en strategi utarbetas så att hela Sverige snarast får mobiltelefonföretäckning. Motionären anför att mobiltäckningen fortfarande delvis är bristfällig, inte minst på landsbygden, vilket medför stora säkerhetsrisker och försvårar för exempelvis de näringar som bidrar till ett mer miljö- och klimatsmart samhälle.

I motion 2021/22:2103 yrkande 1 vill Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C) att kommunal medfinansiering tillåts vid fiberutbyggnad och att gruppundantagsförordningen i EU ska kunna användas. Motionärerna menar att offentlig medfinansiering är nödvändig vid fiberutbyggnad eftersom de privata aktörer som utan subventioner har försökt att bygga fiber på landsbygden inte klarat av en sådan stor investering och vi därmed inte har uppnått bredbandsmålet för 2020. I yrkande 2 uppmärksammar motionärerna den frivilliga avtalssamverkan som de menar kan förstärka utbyggnaden på landsbygden i de fall där den närmaste vägen är bredband från grannkommunen. I yrkande 3 framför motionärerna att målet för snabb uppkoppling ska gälla både hushåll, företag och andra adresspunkter.

I motion 2021/22:2309 av Nina Lundström (L) yrkande 1 framförs behovet av statliga åtgärder för tillgång till fast och mobil bredbandsuppkoppling med höga överföringshastigheter för alla invånare i Stockholmsregionen. I yrkande 2 anför motionären att staten bör samordna insatser och åtgärda de hinder som stoppar kostnadseffektiv utbyggnad samt förstärka konsumenternas roll. Avslutningsvis önskar motionären i yrkande 3 tydliga uppdrag till berörda myndigheter om god samordning mellan staten, kommunerna och regionerna och åtgärder mot geografiska hinder.

Bakgrund

Mål och strategi

Målet för digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Målet för digitaliseringspolitiken har två delmål:

- Elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta samt tillgodose användarnas behov. Elektroniska kommunikationer ska i första hand tillhandahållas genom en väl fungerande marknad, men staten ska ha ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart kan tillgodoses av marknaden.
- Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Vägledande för arbetet med att tillgodose tillgången till elektroniska kommunikationer är den s.k. bredbandsstrategin. Den första nationella bredbandsstrategin formulerades 2009 som en del av den övergripande digitala agendan för Sverige. Den snabba utvecklingen inom området motiverade regeringen att utarbeta en ny bredbandsstrategi som presenterades i december 2016 och som har följande mål:

- 2020 bör 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit per sekund.
- 2023 bör hela Sverige ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet.
- 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband.

Ett första måldatum för den nya bredbandsstrategin var 2020 när 95 procent av alla hushåll och företag borde ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit per sekund, vilket kan jämföras med 90 procent av alla hushåll och företag som angavs i den förra strategin från 2009. För 2023 är målsättningen att hela Sverige ska ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet. Det innebär att det i områden där människor normalt befinner sig bör vara möjligt att med en trådlös uppkoppling använda mobila tjänster utanför hemmet eller arbetsplatsen. Detta gäller även för uppkopplade saker (sakernas internet, Internet of things). Målsättningen är att uppkopplingen ska vara så stabil och av sådan kvalitet att användaren inte upplever några begränsningar när de mobila tjänsterna utnyttjas. För 2025 gäller att hela Sverige bör ha tillgång till snabbt bredband enligt följande:

- 98 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 1 Gbit per sekund.
- 1,9 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 100 Mbit per sekund.
- 0,1 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 30 Mbit per sekund.

Bredbandsforum tillkom 2010 på regeringens initiativ och har till uppgift att främja samverkan kring bredbandsutbyggnad. Företag, myndigheter och organisationer möts i Bredbandsforum för att tillsammans hitta lösningar som ökar tillgången till bredband i hela landet. Bredbandsforum leds av en styrgrupp och är underställt Näringsdepartementet. Relevanta frågor och områden behandlas i tidsbegränsade arbetsgrupper.

Det är Post- och telestyrelsens (PTS) uppgift att löpande följa upp och analysera utvecklingen på bredbandsområdet. Myndigheten ska verka för att främja bredbandsutbyggnad i alla delar av landet i enlighet med bredbandsstrategin. Inom ramen för detta uppdrag ska PTS även vidta åtgärder för att underlätta bredbandsutbyggnad, ge stöd till relevanta myndigheter och affärsverk samt vid behov lämna förslag till åtgärder.

Användning av internet och telefoni

Enligt PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning från mätningar i oktober 2020 (PTS-ER-2021:16) hade ca 92,6 procent av alla geografiska områden i Sverige tillgång till mobila tjänster som uppfyller målet 2020. Det är en ökning med 0,9 procentenheter sedan 2019. Yttäckningen för mobilnät som medger hastigheter om 10 Mbit per sekund uppgick 2020 till 84,2 procent av landets yta, vilket innebär en ökning med ca 1,7 procentenheter. Frekvensband som medger hastigheter om 10 Mbit per sekund har ofta goda yttäckningsegenskaper och har hög relevans för utvecklingen av bredbandsmålet för 2023. I oktober 2020 var täckningen för taltjänster i Sverige 91,2 procent. Motsvarande täckning 2019 var 90,9 procent. Ökningen på 0,3 procentenheter betyder att taltäckningen 2020 ökade marginellt jämfört med 2019. Till 2020 hade PTS för första gången uppgifter om täckning för Voice over LTE (Volte). Volte innebär möjligheten att utföra röstsamtal via 4G-nätet, vilket bl.a. ökar möjligheten att ha kvar sin datauppkoppling samtidigt som man tar emot ett röstsamtal. I oktober 2020 fanns möjlighet att använda Volte över ca 85,9 procent av hela Sveriges yta.

Enligt PTS rapport Svensk telekommunikationsmarknad första halvåret 2021 (PTS-ER-2021:33) innebar första halvåret 2021 ett fortsatt intensivt användande av mobilnäten. Datatrafiken i mobilnäten ökade med 33 procent, vilket är en högre ökningstakt än ett par år tidigare (31 procent). Antalet trafikminuter i mobilnäten ökade med ca 7 procent. Antalet abonnemang för fast bredband via fiber ökade med 7 procent och står nu för mer än tre fjärdedelar av alla fasta bredbandsabonnemang. Mer än 80 procent av alla abonnemang på fast bredband har en nedladdningshastighet på minst 100 Mbit per sekund. Abonnemang med hastigheter på 1 Gbit per sekund ökade med 27 procent. Antalet abonnemang för bredband via det traditionella kopparnätet (xDSL) har mer än halverats på tre år, och det finns nu 293 000 sådana abonnemang kvar. Det fanns 1,4 miljoner abonnemang för fast telefoni, en minskning med 15 procent. Abonnemangen på såväl ip-telefoni som traditionell fast telefoni via kopparnätet minskade.

PTS konstaterar i rapporten Svensk telekommarknad 2020 (PTS-ER-2021:21) att användningen av bredband och telefoni ökade under covid-19-pandemiåret 2020. Mobilnäten användes mer intensivt under 2020 och datatrafiken i mobilnäten ökade med 36 procent, vilket är en snabbare ökning än 2019 då motsvarande ökning var 26 procent. Nästan all datatrafik går via 4G-nät, men viss användning i 5G-nät syntes för första gången under 2020. Antalet abonnemang för fast bredband via fiber ökade med 9 procent och står nu för tre fjärdedelar av alla fasta bredbandsabonnemang. Mer än 80 procent av alla abonnemang för fast bredband har en nedladdningshastighet på minst 100 Mbit per sekund.

I en internationell jämförelse har Sverige en mycket väl utbyggd bredbandsinfrastruktur och Sverige rankades på tredje plats (66,1 poäng) när EU-kommissionen mätte de 27 medlemsländernas digitalisering i DESI 2021.

Tillgången till funktionellt internet och telefoni

PTS tog under 2020 emot 67 ansökningar om stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet, s.k. samhällsomfattande tjänster. I myndighetens senaste undersökning uppskattades att ca 110 hushåll och företag saknar möjlighet till uppkoppling för grundläggande internet, dvs. till en fast nätanslutningspunkt som är utformad så att data kan tas emot med en hastighet om lägst 10 Mbit per sekund via de befintliga näten, koptarnätet borträknat. De ca 110 hushåll och företag som enligt undersökningen saknar uppkoppling för grundläggande internet motsvarar ca 80 byggnader som inte har sådan tillgång. PTS bedömer att färre än 10 av dessa även saknar tillgång till telefoni. Yttäckningen, dvs. den geografiska täckningen för mobiltelefoni, är enligt PTS kartläggning fortsatt mycket god i Sverige.

I september 2021 gav regeringen PTS i uppdrag att främja god mobiltäckning och tillgång till grundläggande telefoni och internet i hela landet (I2021/02333). PTS ska inom ramen för uppdraget göra följande:

- Analysera behovet av stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet fram till 2025 och utreda om beloppsnivåerna om 5 000 kronor respektive 400 000 kronor som följer av förordningen (2018:20) om stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet, SOT-förordningen, fortsatt är relevanta.
- Om PTS bedömer att beloppsnivåerna inte är relevanta ska myndigheten föreslå nya nivåer samt redogöra för skälen för detta.
- Informera konsumenter om åtgärder som kan vidtas på egen hand för att förbättra mobiltäckningen.
- Göra stickprovsmätningar inom ett urval av geografiska områden från operatörernas mobiltäckningskartor.

De delar av uppdraget som avser information om mobiltäckning och mobiltäckningskartor ska PTS genomföra i dialog med Konsumentverket och

relevanta branschaktörer. PTS ska vidare hämta in de synpunkter och upplysningar från andra relevanta myndigheter, företag och organisationer som behövs för att genomföra denna del av uppdraget. Uppdraget skulle inledningsvis ha redovisats till regeringen senast den 14 december 2021 men förlängdes i november 2021 till den 1 juni 2022 på PTS begäran (I2021/02899). Myndigheten meddelade i en skrivelse till regeringen den 20 oktober 2021 att upphandlingsprocessen för att köpa in ny teknisk utrustning drog ut på tiden, vilket innebar att stickprovsmätningarna inte skulle kunna göras inom den ursprungliga tidsramen. Regeringen godtog PTS begäran.

I november 2021 fick PTS i uppdrag av regeringen att främja tillgången till bredband (I2021/02830). Enligt uppdraget ska PTS

1. beskriva de satellittjänster (utifrån bl.a. geografi, tekniker, hastigheter och kostnader) som i dagsläget finns på marknaden och erbjuder slutkunder, såsom hushåll och företag, möjlighet till bredband via satellit.
2. analysera förutsättningarna för att satellitlösningar skulle kunna användas i Sverige för uppfyllelsen av målet att hela Sverige bör ha tillgång till snabbt bredband 2025. I detta ingår att analysera och redogöra för risker och sårbarheter för satellitlösningar samt bedöma hur utvecklingen för den marknaden med avseende på möjlighet till bredband via satellit kan se ut fram till 2025.
3. lämna förslag till eventuella åtgärder som kan vidtas av regeringen, men även av andra aktörer, för att fler slutkunder ska få möjlighet till bredband via satellit. Om åtgärderna helt eller delvis bör finansieras med statligt stöd ska PTS utveckla en stödmodell och redovisa hur den kan fungera i praktiken. PTS ska även redovisa konsekvenser av förslagen.

PTS ska vidare hämta in synpunkter och upplysningar från relevanta myndigheter, företag och organisationer. Uppdraget ska i fråga om punkterna 1 och 2 redovisas till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) senast den 31 mars 2022.

Tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät och allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster är skyldiga att rapportera driftsstörningar och integritetsincidenter till PTS. Under 2020 kom det in 36 incidentrapporter om driftsstörningar och avbrott av betydande omfattning. De vanligaste orsakerna till driftssäkerhetsincidenterna var, liksom tidigare år, konfigurationsfel och andra handhavandefel, hårdvarufel, kabelavgrävningar och strömbrott. Under 2020 tog PTS emot 305 rapporter om integritetsincidenter, vilket är en ökning med nära 50 procent jämfört med året före. PTS uppfattning är att den kraftiga ökningen till stor del beror på operatörernas förbättrade arbete med att upptäcka och rapportera incidenter.

Uppföljning av bredbandsstrategin

Under sommaren 2021 presenterade PTS både en delrapport (PTS-ER-2021:20) och en slutrapport (PTS-ER-2021:26) om uppföljning av regeringens bredbandsstrategi 2021.

I slutrapporten konstaterar PTS att regeringens mål för 2023, ”mobilmålet”, inte kommer att nås. Alla kommer således inte att senast 2023 ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där de normalt befinner sig. Det är samma bedömning som myndigheten gjorde i 2020 års uppföljning. PTS påpekar att både mobiloperatörernas kommersiella utbyggnad och den utbyggnad som sker till följd av täckningskravet i 700 MHz-bandet väntas bidra till målet. Den kommersiella utbyggnaden kommer främst att bidra till måluppfyllelsen i tätorter och utefter vägar med hög trafik. Denna typ av områden är alla sådana där kapacitet eller signalstyrka fortfarande är otillräcklig för att komma upp i den tjänstekvalitet som krävs för att uppfylla målet. Utbyggnaden som sker till följd av täckningskravet i 700 MHz-bandet väntas bidra till målet i glesbygdsområden, huvudsakligen längs med lågtrafikerade bilvägar och runt byggnader utanför tätorter och småorter. Täckningskravets bidrag till täckning och kapacitet längs med lågtrafikerade järnvägar blir dock försumbart enligt PTS prognos. Som PTS skrev i förra årets uppföljning kan åtgärder som förbättrar möjligheten att använda mobiltjänster i fordon utgöra en viktig del i att uppnå målet. Här kan även andra aktörer än mobiloperatörerna, t.ex. tillverkare eller fordonsägare, göra insatser för att ge passagerare i fordonet tillgång till den fulla signalstyrkan som finns utanför.

PTS konstaterar vidare att regeringens övergripande mål för 2025, det s.k. 2025-målet, sannolikt inte kommer att uppnås. Det finns dock ett mått av osäkerhet i prognosen, påpekar PTS, eftersom den framtida bredbandstillgången påverkas av en rad tekniska, demografiska, ekonomiska och politiska faktorer, vars utveckling är svår att förutse i nuläget. För att uppnå det övergripande 2025-målet måste samtliga tre delmål vara uppfyllda.

PTS noterar att bredbandsutbyggnaden i Sverige har kommit en bra bit mot 2025-målet. Tillgången till 1 Gbit per sekund och 100 Mbit per sekund var i oktober 2020 nära 95 procent medan tillgången till 30 Mbit per sekund var närmare 99 procent. För två av tre delmål 2025 återstår därmed bara några få procentenheter. PTS betonar dock att de sista procenten kommer att bli en stor utmaning till följd av kraftigt ökande kostnader för att ansluta återstående hushåll och företag.

Bredbandsstöd

Regeringens utgångspunkt för bredbandsutbyggnaden är en marknadsmässig utbyggnad som kompletteras med offentliga insatser. I och med budgetpropositionen för 2022 avsätts ytterligare medel för att underlätta och öka tempot i bredbandsutbyggnaden.

Regeringen pekar i budgetpropositionen för 2022 på att den har möjliggjort stöd för att åstadkomma bredbandsutbyggnad i områden där marknadskrafterna inte räcker till. Det nationella stödet för utbyggnad av bredband administreras av PTS. Totalt har PTS, enligt sin årsredovisning för 2020, delat ut 135,7 miljoner kronor till stödsökande nätbyggare som har finansierat drygt 2 900 anslutningar/byggnader under 2020. Regeringen påpekar att bredbandsstödet genom att finansiera kommersiellt icke gångbar utbyggnad i glesbygden har bidragit till vidareutbyggnad av fasta nät. Tillgängliga medel har fördelats genom utlysning i Blekinge, Värmlands, Västernorrlands och Västra Götalands län för att säkerställa en god spridning till alla landsdelar.

I landsbygdsprogrammet och i de tre nordliga regionalfondsprogrammen har stöd för utbyggnad av bredband ingått. Satsningen på bredbandsstöd i landsbygdsprogrammet 2014–2020 omfattade totalt ca 4 353 miljoner kronor. Genom en övertäckning i landsbygdsprogrammets bredbandsstöd hösten 2020 har projekt för drygt 4 567 miljoner kronor beviljats stöd, 5 procent mer än vad som har budgeterats i programmet. Regeringen har vidare inom Regionalfonden satsat 1,2 miljarder kronor för utbyggnad av större ortssammanbindande bredbandsnät i de tre nordliga regionalfondsprogrammen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Regeringen har därtill fattat beslut om en fortsättning för dels Bredbandsforum (I2020/02967), dels uppdraget till PTS (I2020/02961) om att vara ett stöd till Bredbandsforum och regeringen i arbetet med att främja tillgången till bredband. Tillsammans med Region Värmland lanserade Bredbandsforums kansli i mars 2021 ett pilotprojekt för ökat samarbete i syfte att ytterligare främja utbyggnad av mobilnät. Regeringen har också beslutat att erbjuda regionerna och Gotlands kommun att upprätthålla en funktion som regional bredbandskoordinator även under perioden 2021–2025 i syfte att bidra till att frågorna även placeras i ett strategiskt regionalt utvecklingsperspektiv (I2020/02966). PTS har vidare fått regeringens uppdrag att lämna stöd till de regionala bredbandskoordinatorerna och årligen följa upp deras verksamhet. I uppföljningen för 2020 uppgav PTS att viktiga uppgifter varit bl.a. samverkansinsatser mellan aktörer inom länet, kartläggning av bredbandsstillgången samt stöd till och främjande av kommunernas arbete med bredbandsfrågor (I2020/00965).

Bredbandskoordinatorer infördes i budgetpropositionen för 2020 för perioden 2020–2022 som ett nytt stödsystem för utbyggnad av bredband (prop. 2019/20:1 utg.omr. 22, bet. 2019/20:TU1, rskr. 2019/20:111). Stödet administrerades av PTS. De regionala bredbandskoordinatorerna fick i maj 2020 ett utökat uppdrag att bistå PTS med underlag till de regionala prioriteringar som behövs inom ramen för det nya stödsystemet.

Under 2021 förlängde regeringen den satsning på regionala digitaliseringskoordinatorer som införts 2018. Koordinatorerna finns i samtliga 20 regioner och i Gotlands kommun, och regeringen anser att de kan bidra till strategisk samordning och samverkan mellan relevanta aktörer för att främja

digitalisering i respektive län. Inom ramen för detta ingår att främja användningen av digitala arbetssätt, verktyg och tjänster. Tillväxtverket fick även i uppdrag att lämna stöd till regionala digitaliseringskoordinatorer samt att samordna digitala innovationshubbar.

Av regleringsbrevet för 2021 framgår att PTS ska vidta nödvändiga åtgärder för att förbereda för att bredbandsstödet kan komma att ingå som en del i Sveriges återhämtningsplan inom ramen för EU:s facilitet för återhämtning och resiliens.

I december 2021 beslutade regeringen om en ändring i förordningen om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur som innebär att PTS kan bevilja stöd för utbyggnad av bredbandsnät, om lägst 1 Gbit per sekund, även om ett nät redan existerar i området. Regeringen framförde att stöd för bredbandsutbyggnad är viktigt, inte minst för näringslivet i hela Sverige. Ett befintligt bredbandsnät med låga uppkopplingshastigheter får inte vara en bromskloss för fortsatt utveckling av näringsliv och välfärd i hela landet, meddelade energi- och digitaliseringsminister Khashayar Farmanbar. EU:s regler om stöd till utbyggnad av bredbandsnät har gjorts mer flexibla och vidgats och tillåter nu att stöd under vissa förutsättningar lämnas även om det redan finns, eller på ett trovärdigt sätt planeras för, utbyggnad av bredbandsnät. Dock måste stödet av den nya fasta bredbandsinfrastrukturen avse en väsentlig förbättring jämfört med den befintliga eller planerade infrastrukturen.

Andra åtgärder för att främja utbyggnaden av bredband

Generellt bedömer de regionala koordinatorerna att det finns en hög medvetenhet hos kommunerna om betydelsen av bredband för kommunens verksamhet, invånare och företag. Det är endast någon enstaka kommun där medvetenhet saknas eller där statusen inte är kartlagd. Det var också en något högre andel av kommunerna 2020, drygt 80 procent, som enligt koordinatorernas bedömning bedrev ett aktivt arbete för bredbandsutbyggnad och hade fattat ledningsbeslut om inriktning och åtgärder, exempelvis tagit fram en strategi (232 kommuner) eller en handlingsplan (128 kommuner). En majoritet av kommunerna, 238 stycken, hade också kommunala bredbands-samordnare som arbetade aktivt med bredbandsfrågan, 21 fler än 2019. Av dessa var 191 placerade i kommunal förvaltning och 63 i ett kommunalt bolag. I några kommuner fanns det en kommunal bredbandssamordnare både i förvaltningen och i det kommunala bolaget.

Några koordinatorer pekar på att befintliga kommunala bredbandsstrategier och handlingsplaner behöver uppdateras utifrån nya förutsättningar för bredbandsutbyggnaden. I nuläget är det endast 54 kommuner som uppdaterat sin bredbandsstrategi de senaste fyra åren; trenden är dock god då detta är något högre än vid 2019 års uppföljning. I detta sammanhang beskrivs Bredbandsforums program för kommuner, Bredbandslyftet, som en viktig insats för att öka kommunledningens engagemang och medverkan i strategiska

frågor för bredbandsutbyggnaden. I några kommuner finns också exempel på hur en engagerad kommunledning tagit aktivt ansvar i bredbandsfrågan och exempelvis hittat nya finansieringslösningar.

Lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät (utbyggnadslagen) erbjuder den som avser att bygga ut fast eller trådlöst bredband möjlighet att nyttja andras infrastruktur eller samordna sin utbyggnad med andra. Lagens syfte är att sänka kostnaderna för utbyggnad av bredband och bidra till att fler användare får tillgång till snabbt bredband.

I regleringsbrevet för 2020 fick Trafikverket ett nytt uppdrag om insatser för att förkorta handläggningstiderna vid ansökningar om tillstånd för att förlägga ledningar inom väg- eller järnvägsområden, s.k. ledningsärenden. Myndigheten skulle även redovisa vilka insatser den hade gjort för att förkorta handläggningstiderna, vilken effekt dessa insatser hade haft samt effekter av de ändrade reglerna för ledningsärenden. I mars 2021 redovisade Trafikverket uppdraget. Genom ett effektivare arbetssätt, kompetensutveckling och ett förbättrat ärendesystem hade verkets arbete snabbats på. I ett tidigare regeringsuppdrag har Trafikverket även sett över hur det går att effektivisera nedgrävningen av fiber vid statliga vägar.

Lokaliseringsprincipen, som definieras i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725), innebär att en kommunal åtgärd måste vara knuten till kommunens eget område eller dess medlemmar. För att främja utbyggnaden av bredband gav Regeringskansliet en s.k. bokstavsutredning i uppdrag att ta fram förslag till undantag från lokaliseringsprincipen som bl.a. styr var kommunala satsningar på bredbandsutbyggnad kan genomföras. Regeringen presenterade i december 2021 en promemoria med förslag på en ny lag om undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät. Till grund för förslaget ligger PTS rapporter om undantag från lokaliseringsprincipen, som tagits fram på uppdrag av regeringen: Kommuners roller på bredbandsmarknaden och undantag från den kommunala lokaliseringsprincipen (I2019/00047) och Analys av undantag från lokaliseringsprincipen (I2020/00978). Regeringens förslag innebär att kommunala stadsnät kan bygga ut bredbandsnät utanför det egna området under förutsättning att det sker i geografisk närhet till bredbandsnätet i den egna kommunen och för att uppnå en ändamålsenlig bredbandsinfrastruktur. Syftet med förslaget är att underlätta utbyggnaden av snabbt bredband och målet är att öka tillgången till digital infrastruktur för hushåll och företag och att regeringens bredbandsmål nås. Regeringen framför att en god tillgänglighet till snabb uppkoppling i hela Sverige är viktig för att det ska vara möjligt att bo, leva och verka i alla delar av landet. Enligt förslaget ska lagen träda i kraft den 1 juli 2023. Promemorian är ute på remiss (I2021/03211).

Särskilt om 700 MHz-bandet

I december 2018 genomförde PTS en auktion av stora delar av spektrumet i 700 MHz-bandet. I det tilldelningsbeslut som PTS fattade efter auktionen fick

Telia Sverige AB och Net 4 Mobility HB tillstånden. Auktionen omfattade sju tillstånd för användning av radiosändare i 700 MHz-bandet.

PTS framhåller att 700 MHz-bandet är lämpligt för att uppnå god ytäckning och för att förstärka de mobila bredbandsnäten för mer kapacitet och högre överföringshastigheter. Tillstånden är teknik- och tjänsteneutrala, vilket gör att tillståndshavare kan välja vilken teknik och vilka tjänster som ska användas i bandet. Ett av tillstånden är förenat med ett täckningskrav som ska bidra till bättre täckning för tal- och datatjänster (minst 10 Mbit per sekund) där konsumenterna befinner sig. Telia, som vann tillståndet med täckningskrav, ska använda 300 miljoner kronor för att bygga ut täckningen i områden som PTS pekat ut. Minst hälften av täckningskravsbeloppet ska användas för utbyggnad i Jämtlands, Dalarna, Västerbottens, Norrbottens, Västernorrlands, Gävleborgs och Värmlands län där andelen ytor utan täckning eller med bristfällig sådan är störst.

Frågan om hur samhällets behov av tillgång till spektrum lämpligast ska tillgodoses behandlas i betänkandet Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92) som bereds inom Regeringskansliet.

Mobiltäckning på tåg

I mars och juni 2020 bjöd regeringen in representanter från bransch och myndigheter till samtal i syfte att förbättra möjligheten till mobiltäckning på fjärrtåg eftersom tillgång till mobil uppkoppling under tågresan bidrar till att alla ska kunna bo, leva och verka i alla delar av landet.

PTS redovisade den 19 februari 2021 regeringsuppdraget om att lämna förslag på insatser som kan förbättra möjligheterna till god mobil uppkoppling för resenärer på fjärrtåg (I2020/02958). PTS identifierade fyra åtgärder för att uppnå en förbättrad uppkoppling på fjärrtåg på högtrafikerade järnvägsstråk: installation eller uppgradering av wifi- eller signalförstärkningssystem (s.k. repeatersystem), tester med ny teknik, t.ex. radiotransparenta fönsterglas, samt förbättrade möjligheter till uppkoppling i tågtunnlar. De föreslagna åtgärderna kompletterar de åtgärder som tåg- och mobilbranschens aktörer redan har vidtagit och kan genomföras under 2021 och 2022 i enlighet med regeringsuppdraget. PTS påpekar vidare att det inte är fråga om att lösa hela problembilden på området. Stödet kommer att bidra till att förbättra möjligheterna till god mobil uppkoppling, men det är viktigt att de samarbeten som etablerats i branschen fortgår och att alla relevanta aktörer fortsätter sina gemensamma och enskilda investeringar för att förbättra upplevelsen för resenärerna. Regeringen remitterade rapporten från PTS under våren 2021 (I2021/00580). Rapporten har beretts inom Regeringskansliet.

I oktober 2021 beslutade regeringen att statligt stöd får lämnas till företag så att de kan genomföra åtgärder i syfte att förbättra möjligheten till god mobil uppkoppling för resenärer i fjärrtågstrafik. Förordningen trädde i kraft den 1 januari 2022. PTS har utsetts till ansvarig myndighet att tillämpa förordningen.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om tillgång till elektronisk kommunikation, senast i betänkande 2020/21:TU4. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandena med hänvisning till den positiva utvecklingen på området och välkomnade de initiativ som hade tagits för att främja bredbandsutbyggnaden och mobiltäckningen i landet. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Av redovisningen ovan framgår att tillgången till elektronisk kommunikation fortsätter att utvecklas i en positiv riktning. Utskottet konstaterar att Sverige hävdar sig väl i internationella jämförelser av bredbandsinfrastrukturens utbyggnad. Utskottet är dock samtidigt införstått med de utmaningar som finns med den fortsatta utbyggnaden av bredband, framför allt på landsbygden och för att uppnå målen i bredbandsstrategin. Utskottet välkomnar därför de många initiativ som har tagits för att främja bredbandsutbyggnaden och mobiltäckningen i hela landet. Utskottet uppmärksammar i sammanhanget bl.a. att ytterligare medel har avsatts för att öka tempot i utbyggnaden liksom att PTS har fått i uppdrag att utreda satellitlösningar för att främja bredbandstillgången samt att ändrade statsstödsregler nu gör det möjligt att ge stöd för utbyggnad av bredbandsnät i områden med redan existerande nät. Utskottet välkomnar också det nya statliga stödet för att förbättra mobiluppkopplingen på fjärrtåg. Utskottet ser sammantaget mycket positivt på de uppdrag som regeringen gett till PTS för att främja tillgången till telefoni och bredband i hela landet. Utskottet anser att syftet med här behandlade motionsyrkanden om att förbättra tillgången till elektronisk kommunikation i hela landet är väl tillgodosett och avstyrker således motionerna 2021/22:839 (S), 2021/22:1124 (M) yrkandena 1 och 2, 2021/22:1427 (S), 2021/22:2103 (C) yrkandena 1–3, 2021/22:2189 (M), 2021/22:2309 (L) yrkandena 1–3, 2021/22:2432 (SD) yrkande 7, 2021/22:2451 (SD) yrkande 22, 2021/22:2861 (M) yrkandena 1, 2 och 4, 2021/22:2934 (SD) yrkandena 1 och 13, 2021/22:2935 (M) yrkandena 1 och 2, 2021/22:2953 (SD) yrkande 63, 2021/22:3227 (C) yrkandena 4, 7 och 8, 2021/22:3232 (V) yrkande 1, 2021/22:3264 (M), 2021/22:3680 (C) yrkandena 1–4, 13, 14 och 19, 2021/22:3689 (M) yrkande 13, 2021/22:3753 (M) yrkandena 7 och 10, 2021/22:3867 (S) yrkandena 1 och 2, 2021/22:3879 (KD) yrkande 80, 2021/22:4065 (MP) yrkande 8 och 2021/22:4197 (MP) yrkandena 23–25.

Utbyggnad av 5G-nätet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utbyggnaden av 5G-nätet. Utskottet konstaterar att Sverige har en hög ambitionsnivå när det gäller 5G-utbyggnaden och påminner om PTS frekvensauktion i början av 2021. Utskottet välkomnar även Sveriges pådrivande roll i det internationella 5G-samarbetet, inte minst inom EU.

Jämför reservation 21 (M), 22 (SD), 23 (C), 24 (V) och 25 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3689 yrkande 15 lyfter Lars Hjalmered m.fl. (M) politikens ansvar för att driva på utvecklingen av 5G.

I kommittémotion 2021/22:2934 yrkande 11 föreslår Jimmy Ståhl m.fl. (SD) att regeringen utreder det kommande 5G-nätets behov och möjligheter till god täckning i hela landet. Motionärerna anser att regeringen bör öka takten i fiberutbyggnaden, speciellt när 5G byggs ut, så att inte glesbygden riskerar att hamna på efterkälken.

I kommittémotion 2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 5 vill motionärerna att framtidens 5G-nät parallellt ska börja byggas ut på landsbygden och inte enbart i storstadsregionerna. Motionärerna understryker att utbyggnaden av 5G inte nödvändigtvis ska utgå från de miljöer som i dag har säker och snabb uppkoppling utan att man i sammanhanget måste beakta hela landets och landsbygdens behov av snabbare bredband. Vidare betonar motionärerna i yrkande 6 att PTS ska kräva att operatörer som får frekvens-tillstånd för att bygga ut 5G-näten ska bygga både i stad och på landsbygd för att uppnå likvärdiga förutsättningar för digital hälsa.

I kommittémotion 2021/22:3244 yrkande 48 framför Sofia Nilsson m.fl. (C) att e-hälsotjänster ska kunna användas i hela landet och mot denna bakgrund att ett krav på mål för 5G-täckning bör införas för att få verka som mobil bredbandsleverantör. Motionärerna framhåller att digitaliseringen har öppnat upp helt nya möjligheter till mobil vård och omsorg, vilket ställer krav på utbyggnaden av snabbt mobilt bredband så att alla invånare, även de i glesbygd, ska kunna ta del av e-hälsotjänster.

I kommittémotion 2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4 vill motionärerna att regeringen återkommer med förslag på hur fortsatt utbyggnad av 5G-nätet kan göras i statlig regi. Motionärerna anser att det hade varit säkrare och samhällsekonomiskt mest effektivt om staten hade byggt ut 5G-nätet i gällande frekvensband.

I kommittémotion 2021/22:3394 yrkande 63 uttrycker Helena Gellerman m.fl. (L) att Sverige ska verka för en gemensam europeisk infrastruktur för 5G med en fullvärdig digital inre marknad som mål. Motionärerna poängterar att 5G är nästa steg för att åstadkomma EU:s digitala inre marknad, vilket

kommer att underlätta och främja handeln samt utbytet av tjänster över gränserna inom Europa.

Pågående arbete

Framtidens 5G-nät

PTS genomförde i början av 2021 auktionen av frekvenser i 3,5 GHz- och 2,3 GHz-banden som är nödvändiga för en storskalig 5G-utbyggnad. Frekvensband tilldelades de fyra deltagare som hade godkänts att medverka i auktionerna, nämligen Telia, Hi3G Access (Tre), Net 4 Mobility (Tele 2 och Telenor) samt Teracom. Vid tilldelningen tillämpade PTS de ändringar i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation som hade beslutats av riksdagen i november 2019 (prop. 2019/20:15, bet. 2019/20:TU4, rskr. 2019/20:74) och som trädde i kraft den 1 januari 2020. Villkor med säkerhetskrav har även knutits till radiotillstånden.

I budgetpropositionen för 2020 angav regeringen att byggnaden av 5G är en högprioriterad fråga för Sverige och avgörande för att Sverige ska behålla sin plats som ledande nation inom it och digitalisering. Utgångspunkten är att 5G ska vara en marknadsdriven utbyggnad som sker i samklang med det offentliga ansvar. Statens roll är att skapa förutsättningar för utbyggnaden, bl.a. i form av regler och tillgängliggörande av spektrum. Genom PTS auktioner av frekvenser i 3,5 GHz- och 2,3 GHz-banden bedömer regeringen att det finns förutsättningar för en bred utbyggnad av 5G. Detta är centralt för att uppnå målet om effektiv och säker elektronisk kommunikation som motsvarar användarnas behov.

Arbetet med genomförandet av EU:s kodex för elektronisk kommunikation pågår för närvarande. Tillgång till tjänster på en gränsöverskridande digital marknad samt utbyggnad och utveckling av nya tekniker som 5G och 6G främjas av kodexen.

Sverige har genom PTS och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) varit drivande i arbetet inom Europeiska unionen med genomförandet av den s.k. verktygslådan med rekommenderade åtgärder för 5G-säkerhet, t.ex. genom deltagande i arbetsgrupper inom unionen som rör standardisering. PTS presenterade regeringsuppdraget Kartläggning av de främsta hoten mot och risker för elektroniska kommunikationsnät den 31 mars 2021 (I2021/01082). Enligt rapporten finns det hot och risker kopplade till elektroniska kommunikationer, främst till de framtida 5G-näten, som gör att regeringen och PTS fortsatt bör prioritera säkerhetsarbetet och vidta lämpliga åtgärder för att reducera riskerna.

I betänkandet Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92) från 2018 uppmärksammar utredningen behovet av en modern frekvensförvaltning för att samhällets framtida behov av radioanvändning ska kunna mötas. Detta är en förutsättning för att Sverige ska kunna dra full nytta av digitaliseringen och de nya mobila tjänster som utvecklas bl.a. 5G och dess efterföljare.

Även PTS påtalar behovet av spektrumutrymme för 5G och tilldelning och betonar att hantering av spektrum är regeringarnas ansvar. För 5G krävs nytt spektrum i höga band för att förväntade datahastigheter ska kunna levereras. För att 5G-tjänster ska kunna fungera globalt har Internationella teleunionen (ITU) och Europeiska post- och telesammanslutningen (Cept) börjat processen med att identifiera och harmonisera frekvenser för 5G.

I den nationella digitaliseringsstrategin (För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi) framhålls att 5G-tekniken skapar förutsättningar för nya typer av tillämpningar och affärsmodeller inom områden som exempelvis transport, hälsa, energi och medier. 5G kommer ytterligare att kunna sprida användningen av olika typer av industriella tillämpningar över de mobila nätverken och av sakernas internet (Internet of things) med kostnadseffektiva och innovativa tillämpningar. I digitaliseringsstrategin anger regeringen att en tydlig plan ska utarbetas för att möjliggöra 5G i Sverige. Även EU-kommissionen har betonat vikten av att underlätta utvecklingen av 5G inom EU. Den politiska målsättningen i sammanhanget är att Sverige ska agera förebild i arbetet. Enligt digitaliseringsstrategin är en aktiv och målinriktad förvaltning av radiospektrum, som också tar hänsyn till vitala samhällsverksamhetens behov, avgörande för utvecklingen av 5G.

Av PTS rapport Svensk telekommarknad första halvåret 2021 (PTS-ER-2021:33) framgår att datadriften i 5G-nätet ökade kraftigt under första halvåret 2021 även om den än så länge utgör en liten del av den totala datatrafiken. Antalet abonnemang som använt tjänster i 5G-nät uppgick till 386 000, vilket motsvarar 3 procent av alla mobilabonnemang.

Internationell samverkan om 5G

För att underlätta en unionsmodell för säkerhet i 5G-nät har Europeiska kommissionen rekommenderat vissa åtgärder. Bland annat ombeds medlemsstaterna bedöma de säkerhetsrisker som påverkar 5G-nät på nationell nivå och vidta en rad säkerhetsåtgärder. Medlemsstater och relevanta unionsinstitutioner, unionsbyråer och unionsorgan ska gemensamt utveckla en samordnad unionsriskbedömning som bygger på de nationella riskbedömningarna.

Vad gäller det nordiska samarbetet på området har Sverige tillsammans med övriga nordiska länder skrivit under en avsiktsförklaring med innebörden att Norden ska vara den första sammanlänkade 5G-regionen i världen. Man ska också identifiera områden där det nordiska samarbetet behöver intensifieras. Avsiktsförklaringen presenterades under det nordiska statsministermötet i Örnsköldsvik den 22 och 23 maj 2018. Från regeringens sida framhöll man att utvecklingen av 5G är på frammarsch och att den nordiska regionen ska ligga i framkant i en utveckling som bidrar till jobb och välbefinnande i de nordiska länderna. Av dokumentet framgår att man ska

- uppmuntra utvecklingen av nya testanläggningar, inklusive testbäddar
- säkerställa teknisk koordination av 5G-frekvensband inom regionen

- undanröja hinder för expansion av 5G-nätverk, i synnerhet för utbyggnad av basstationer och antenner
- uppmuntra och övervaka utvecklingen av 5G inom några särskilt utpekade områden.

I skrivelse 2019/20:90 Nordiskt samarbete 2019 redogör regeringen bl.a. för de diskussioner som förts under föregående år om mål och prioriteringar i fråga om gränsöverskridande digitala tjänster och samarbetet för att främja 5G-utvecklingen inom den nordisk-baltiska regionen. Under 2019 gick Nordiska ministerrådet för digitalisering (MR-Digital) vidare med genomförandet av de nordiska statsministrarnas deklaration om 5G, bl.a. genom att anordna ett seminarium om 5G i Stockholm med deltagare från mobiloperatörer, utrustningsleverantörer, regleringsmyndigheter och testbäddar. Med utgångspunkt i en kartläggning av befintliga 4G- och 5G-testbäddar i Norden och Baltikum diskuterades möjligheter att främja 5G-utvecklingen inom regionen.

Utbyggnad i statlig regi

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 22) underströk regeringen att en gynnsam utveckling av marknaden för elektronisk kommunikation i huvudsak kännetecknas av två faktorer: konkurrens och goda investeringsnivåer. Vidare anges i bredbandsstrategin att marknaden och det offentliga har en viktig roll att spela för att hela Sverige ska få tillgång till snabbt bredband på ett så effektivt sätt som möjligt. Det är enligt bredbandsstrategin avgörande att marknads aktörer fortsätter sina investeringar och ges incitament och förutsättningar att uppnå målet. Därför är det viktigt att privata investeringar inte förhindras eller trängs ut. Samtidigt påpekas i bredbandsstrategin att hänsyn måste tas till det offentliga ansvar för att medborgarna ska få tillgång till och kunna använda digitala tjänster. Det innebär att en balanserad försiktighetsprincip bör råda i fråga om hur offentliga aktörer ska investera i bredbandsinfrastruktur för att tillgodose bredbandsbehov. För att tillgodose behovet kan det offentliga ställa krav som ska uppfyllas genom upphandlingar. I bredbandsstrategin framhålls också att en aggregerad efterfrågan på utbyggnaden, vilket utgör en sammanställd behovsbild, kan göra de kommersiella aktörerna uppmärksamma på olika investeringsmöjligheter som annars inte hade blivit synliggjorda.

Svar på skriftlig fråga

Digitaliseringsminister Anders Ygeman fick i december 2020 en skriftlig fråga (fr. 2020/21:1016) om konsekvenserna av ett fördröjt införande av 5G i Sverige. Statsrådet anförde att utbyggnaden av 5G är en högprioriterad fråga för Sverige och avgörande för att Sverige ska behålla sin plats som ledande nation inom it och digitalisering. Efter kammarrättens beslut i december 2020

fanns det enligt PTS förutsättningar för att genomföra auktionen av radiotillstånd i 2,3 och 3,5 GHz-banden i närtid.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om utbyggnad av 5G-nätet, senast i betänkande 2020/21:TU4. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandena med hänvisning till Sveriges höga ambitionsnivå i 5G-utbyggnaden och välkomnade Sveriges pådrivande roll i det internationella 5G-samarbetet, inte minst inom EU och inom Norden. Riksdagen biföll utskottets förslag.

I utskottets yttrande 2019/20:TU3y till utrikesutskottet i oktober 2019 framhöll utskottet betydelsen av att nå en europeisk linje när nästa generations infrastruktur för mobil kommunikation byggs ut. När det gäller 5G och den fortsatta utbyggnaden av 5G-nät betonade utskottet att detta kommer att utgöra en bärande del av framtidens samhälle och ekonomi. Därmed kommer det enligt utskottets mening att vara av största vikt att Sverige och EU upprätthåller en hög säkerhet kring denna utbyggnad och därmed förmår skydda känsliga data och kommunikation från intrång.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att 5G-näten kommer att utgöra en betydelsefull del av den kritiska infrastrukturen för drift och upprätthållande av såväl samhällsviktiga system som en rad tjänster och nya typer av tillämpningar och affärsmodeller inom områden som exempelvis transport, hälsa och energi. Utskottet konstaterar att Sverige har en hög ambitionsnivå när det gäller 5G-utbyggnaden och att digitaliseringsstrategin är vägledande i det fortsatta arbetet. Utskottet välkomnar att PTS i början av 2021 auktionerade ut frekvenser för att främja en storskalig 5G-utbyggnad. Utskottet vill även framhålla det omfattande förberedelsearbete som PTS gjort inför utrullningen av 5G-nätet, inte minst när det gäller testverksamhet och att göra lämpligt spektrumutrymme tillgängligt. Utskottet framhåller att en gynnsam utveckling av marknaden för elektronisk kommunikation i huvudsak kännetecknas av konkurrens och goda investeringsnivåer, och därför är inte en 5G-utbyggnad i statlig regi aktuell. Utskottet noterar slutligen också med tillfredsställelse den aktiva roll som Sverige har i det internationella 5G-samverkansarbetet, inte minst inom EU och det nordisk-baltiska samarbetet. Utskottet ser därför med tillförsikt på 5G-teknikens framtid liksom dess förutsättningar och avstyrker därmed motionerna 2021/22:446 (V) yrkande 4, 2021/22:2934 (SD) yrkande 11, 2021/22:3244 (C) yrkande 48, 2021/22:3394 (L) yrkande 63, 2021/22:3680 (C) yrkandena 5 och 6 samt 2021/22:3689 (M) yrkande 15.

Avveckling av kopparnätet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om avvecklingen av kopparnätet. Utskottet pekar bl.a. på de insatser som görs av berörda parter och på den uppföljning som PTS har ansvar för när det gäller olika ersättningslösningar.

Jämför reservation 26 (SD, C, L) och 27 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:2934 yrkande 12 föreslår Jimmy Ståhl m.fl. (SD) att ansvariga aktörer inte ska tillåtas att bryta den fasta teleföbindelsen om det inte finns ett fullgott alternativ på plats. Motionärerna understryker att avveckling av det fasta telefontnätet, i syfte att ersätta det med fiber eller mobil teknik, inte ska leda till försämrade kommunikationsmöjligheter för konsumenterna.

I kommittémotion 2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 10 framförs att man bör se över hur en fullgod ersättning till en rimlig kostnad garanteras för telefoni- och bredbandstjänster innan den fasta förbindelsen tillåts brytas. Motionärerna betonar att utfasningen av kopparnätet måste ske ansvarsfullt.

I kommittémotion 2021/22:446 yrkande 2 uppmanar Jens Holm m.fl. (V) regeringen att se till att kopparnätet finns kvar till dess att det har ersatts med annan fast digital uppkoppling. Motionärerna påminner om att mobil uppkoppling inte är tillräcklig för daglig användning i hela landet och följaktligen är det inte rimligt att i en digital tidsålder lämna invånare utan fast uppkoppling förrän ett alternativ är installerat.

I kommittémotion 2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 21 framförs att riksdagen bör uttala sig om att kopparnätets avveckling tidigast ska ske när alternativa lösningar finns att tillgå. Motionärerna understryker att den pågående omställningen framför allt påverkar landsbygdens befolkning eftersom alternativen till den fasta kopparförbindelsen, t.ex. fiber eller mobila tekniker med hög överföringshastighet, inte har installerats eller är alltför kostsamma. Ett liknande förslag framförs även i yrkande 64 i kommittémotion 2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L).

I motion 2021/22:2377 yrkar Viktor Wärnick (M) att staten, direkt eller indirekt, verkar för att stoppa nedmonteringen av kopparnät så länge inte fullt fungerande och adekvata alternativ finns på plats.

I motion 2021/22:2844 av Betty Malmberg (M) påpekas vikten av att behålla kopparnätet till dess att likvärdigt bredband och telefoni kan erbjudas i området.

Gällande rätt

Enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, omfattas möjligheten till en anslutning till ett allmänt kommunikationsnät för telefoni eller grundläggande internet av den samhällsomfattande tjänst vars närmare innebörd framgår av lagens femte kapitel. Anslutningsmöjligheten är därmed att betrakta som en rättighet som en operatör inte utan vidare kan avbryta. PTS påpekar dock att de operatörer som äger nät får göra förändringar i dem så länge de följer avtalsvillkoren för abonnemang.

Pågående arbete

PTS informerar på sin webbplats om Telias pågående arbete med att byta ut det gamla fasta telefonnätet. Det innebär att Telia i olika geografiska områden ersätter traditionell fast telefoni med lösningar med fiber eller mobilt bredband. I vissa områden kan det vara så att konsumenten behöver vända sig till en annan operatör än Telia för att få bredband eller telefoni. Även Telia tillhandahåller kompletterande information om förändringarna på sin webbplats.

PTS informerar på sin webbplats om att det i första hand är marknaden som ska erbjuda telefoni och bredband till hushåll och företag. Men för ett mycket litet antal hushåll kan det uppstå en situation där marknaden inte räcker till. I vissa fall kan PTS därför gå in och säkra telefoni genom upphandling. Det rör sig dock om undantagsfall och det är mycket få hushåll som inte kan få telefoni genom någon av de vanliga operatörerna. I dagsläget har PTS upphandlat telefoni till ett tiotal hushåll. De flesta bostäder och företag kan i dag få tillgång till grundläggande internet (minst 10 Mbit per sekund) via trådbundna nät, mobilnät eller satellit.

Vid sidan av det fasta telefonnätet erbjuder marknadsaktörerna i dag flera alternativa tekniska lösningar som ger bredband och telefoni. Dessa marknads-erbjudanden finns tillgängliga även i mer glest befolkade områden. PTS understryker att man som konsument har ett eget ansvar för att säkerställa sitt behov av bredband och telefoni. Man kan därför behöva kontakta flera leverantörer, och kanske också utvärdera olika lösningar. För de allra flesta finns minst tre leverantörer att välja bland.

PTS har i sitt regleringsbrev ett löpande uppdrag att följa upp och redovisa tillgången till ersättningslösningar för telefoni och bredband för hushåll och företag som berörs av den pågående avvecklingen av kopparnätet samt vilka informationsinsatser som genomförs. Avrapportering görs årligen till Regeringskansliet. PTS konstaterar i rapporten Svensk telekommarknad 2020 (PTS-ER-2021:21) att antalet abonnemang för fast telefoni minskade med 15 procent under 2020. Abonnemangen på såväl ip-telefoni som traditionell fast telefoni via kopparnätet minskade. För första gången på många år ökade antalet trafikminuter inom fast telefoni för företag, vilket också är en pandemieffekt. Ökningen beror på större användning bland företagskunder.

Abonnemangen som använde det traditionella kopparnätet (xDSL) minskade till endast 360 000, vilket innebär att antalet har mer än halverats på tre år.

Svar på skriftliga frågor och interpellationer

Som svar på en skriftlig fråga (fr. 2020/21:2877) om en större tidsmässig harmonisering mellan nedläggningen av kopparnätet och tillgången till snabbt bredband och stabil mobiltäckning informerade statsrådet Anders Ygeman den 26 maj 2021 om att regeringens mål är att hela Sverige bör ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet 2023. Målet följs kontinuerligt upp och PTS har i uppdrag att kartlägga tillgången till infrastruktur och tjänster för elektronisk kommunikation. För de slutanvändare som saknar tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet finns det i lagen om elektronisk kommunikation skyddsregler till förmån för slutanvändare som syftar till att alla hushåll och fasta driftsställen ska få tillgång till sådana tjänster. Enligt förordningen (2018:20) om stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet ska PTS se till att privatpersoner och företag som saknar tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet får stöd för åtgärder som ger sådan tillgång. Under 2021 avsattes även 71 miljoner kronor för åtgärder samt samordningsinsatser för driftssäkra och tillgängliga elektroniska kommunikationer. Detta inbegriper stöd till utbyggnad av elektroniska kommunikationer i områden där utbyggnad inte genomförs på marknadsmässig grund. Regeringen tar kontinuerligt del av såväl PTS klagomålsstatistik som rapportering av uppdraget om stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om avvecklingen av kopparnäten, senast i betänkande 2020/21:TU4. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandena med hänvisning till bl.a. de insatser som görs för att informera dem som berörs av avvecklingen och till den uppföljning som PTS har ansvar för när det gäller olika ersättningslösningar. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner inledningsvis om att det följer av lagen om elektronisk kommunikation att alla ska ha tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet från sin bostad eller sitt fasta verksamhetsställe. PTS har till uppgift att se till att dessa s.k. samhällsomfattande tjänster finns tillgängliga. Utskottet konstaterar att det enligt PTS numera finns få fasta telefonabonnemang via kopparnätet. Utskottet understryker vidare att det är nödvändigt för operatörer att kunna ersätta äldre teknik men betonar samtidigt vikten av att detta görs på ett sätt som minimerar besvären för den enskilde. Utskottet ser därför positivt på det arbete som görs av berörda parter och på PTS uppföljning av de

tillgängliga ersättningslösningarna. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2021/22:446 (V) yrkande 2, 2021/22:2377 (M), 2021/22:2844 (M), 2021/22:2934 (SD) yrkande 12, 2021/22:3378 (L) yrkande 21, 2021/22:3394 (L) yrkande 64 och 2021/22:3680 (C) yrkande 10.

Utnyttjande av digital infrastruktur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att tillgängliggöra såväl kommersiell som statlig digital infrastruktur. Utskottet hänvisar i första hand till PTS konkurrensfrämjande arbete och det befintliga regelverket. Utskottet pekar även på de åtgärder som har vidtagits för att tillgängliggöra den digitala infrastruktur som vissa statliga aktörer förfogar över.

Jämför reservation 28 (M, SD) och 29 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3753 yrkande 9 önskar Maria Stockhaus m.fl. (M) att de statliga fibernäten görs tillgängliga för marknaden samtidigt som nationella säkerhetsintressen beaktas. Motionärerna tar i sammanhanget upp att Trafikverket, Svenska kraftnät och ett antal ytterligare statliga aktörer har fibernätverk som i huvudsak används för att styra järnvägs- och kraftledningsanläggningar och som skulle kunna bidra till att målet om tillgång till bredband uppnåddes om de nyttjades fullt ut.

I kommittémotion 2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 26 tas frågan om tillgänglighet oavsett fiberägare upp. Motionärerna lyfter problemet med att fiberägare ofta hindrar andra aktörer från att hyra fiber och påtalar vidare att investeringar som görs i infrastruktur, i exempelvis fiber och master, måste vara tillgängliga för alla parter.

I kommittémotion 2021/22:3680 yrkande 7 uppmärksammar Mikael Larsson m.fl. (C) vikten av att regeringen i sina regleringsbrev ställer krav på relevanta myndigheter att underlätta för aktörer inom bredbandsutbyggnad att bygga ut den digitala strukturen. I yrkande 8 framför motionärerna att ansökan för kanalisation, dvs. ledningar för bredband i väg- och järnvägsområde, behöver underlättas. I yrkande 12 föreslås att möjligheterna till samhällsmaster i Sverige utreds för att skapa bättre uppkoppling i glesbygden. Motionärerna påpekar att samhällsmaster helt eller delvis är offentligt finansierade i områden där det saknas kommersiella förutsättningar för operatörer att bygga ut sina mobilnät, och för att inte hindra konkurrensen bör masterna, enligt motionärerna, dimensioneras så att fler än en operatör kan placera ut sin sändningsutrustning.

I motion 2021/22:1947 betonar Lotta Olsson (M) att tillgång till mobiltelefoni i dag är en förutsättning för att kunna bo och verka i hela landet.

Motionären uppmanar därför regeringen att överväga åtgärder som underlättar ett mer effektivt utnyttjande av det svenska mobiltelefoninätet genom att exempelvis operatörerna i högre utsträckning utnyttjar varandras infrastruktur när de själva inte kan erbjuda sina kunder mobiltäckning.

I motion 2021/22:3236 vill Viktor Wärnick (M) att förutsättningarna att öppna fibernäten för alla utreds. Motionären påminner om att bredband via fiber är fundamentalt för it-kommunikation men att fibermarknaden inte är lika öppen som den borde vara på grund av monopolliknande förhållanden i offentlig form (t.ex. kommunala bolag).

Pågående arbete

På PTS webbplats finns en vägledning för att underlätta för användarna att få bättre mottagningsmöjligheter. Alla telebolag har täckningskartor tillgängliga på internet som gör det möjligt för användaren att undersöka de platser där de normalt vistas. Täckningskartorna är ofta baserade på mottagningsförhållandena utomhus och utgår från teoretiska modeller. PTS påpekar att det är viktigt att man kontrollerar vilken täckning telebolagen har innan man väljer leverantör. Myndigheten rekommenderar därför att man provar både med den mobil och med det telebolag man har tänkt använda. Vissa telebolag erbjuder s.k. täckningsgaranti eller prova på-abonnemang. PTS påpekar också att olika mobiler har olika bra radioegenskaper. Som kund bör man därför fråga om mobilens mottagningsegenskaper när man köper en ny telefon. Som användare rekommenderas man också att använda handsfree, vilket förbättrar mobilens mottagningsegenskaper. Som kund kan man också göra telebolagen uppmärksamma på platser med dålig täckning. Flera telebolag erbjuder goda möjligheter att rapportera om dålig täckning via appar i smarta telefoner, internet eller kundtjänst. PTS påpekar att om många användare rapporterar om dålig täckning i ett område ökar möjligheten att telebolaget bygger ut sitt nät på den aktuella platsen.

Utnyttjande av statlig digital infrastruktur

I betänkandet Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:1) påpekades att de statliga aktörer som är verksamma på den nationella kommunikationsmarknaden disponerar över ett unikt och omfattande kanalisationsutrymme som sträcker sig över långa avstånd längs med järnvägar, kraftledningar och det nationella vägnätet. Vidare framhölls att denna resurs har bidragit till utvecklingen på marknaden eftersom nya aktörer under de senaste 20 åren har fått tillgång till infrastruktur på nya platser som ett alternativ till den som Telia förfogat över. I betänkandet lämnades ett antal förslag om hur statens bredbandsinfrastruktur kan samordnas samt om hur utbudet av statligt ägd fiber och kanalisation kan ökas och tillgängliggöras för bredbandsbyggare.

Utredningens förslag har beretts inom Regeringskansliet och utifrån förslagen har regeringen i den nationella planen för transportinfrastruktur

2018–2029 beslutat om hanteringen av Trafikverkets optoanläggning². I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 22) angav regeringen att Trafikverket under planperioden kommer att inleda reinvesteringar i och utökningar av den befintliga optoanläggningen längs järnvägen samt längs delar av det statliga vägnätet. Den överkapacitet som uppstår kan Trafikverket komma att erbjuda andra aktörer. De anpassningar som görs bör genomföras så att det underlättar sammankoppling med annan optofiberinfrastruktur samtidigt som Trafikverkets rådighet över den egna optofiberinfrastrukturen säkerställs och behoven för det civila försvaret och totalförsvaret värnas.

I oktober 2018 meddelade Trafikverket att myndigheten i sitt regleringsbrev fått nya instruktioner av regeringen för försäljning av nätkapacitet. I fortsättningen ska Trafikverket bara tillhandahålla tjänster i fibernätet där ingen annan leverantör finns tillgänglig.

Av regleringsbrevet för Affärsverket svenska kraftnät framgår att verket ska driva ett kostnadseffektivt elektroniskt kommunikationsnät för tele- och datakommunikation och att det på affärsmässiga grunder ska göra tele- och kommunikationsnätet tillgängligt på konkurrensneutrala och skäliga villkor för aktörer som tillhandahåller elektroniska kommunikationer. Vidare ska Affärsverket svenska kraftnät i sin verksamhet samråda med PTS och samverka med aktörer som tillhandahåller elektroniska kommunikationer vad gäller anläggning av tele- och kommunikationsnät.

Tillträdesreglering

PTS ska genom sitt sektorsansvar för området elektronisk kommunikation främja utbyggnaden av snabbt och säkert bredband, bl.a. genom kommunikationsinsatser, dialoger med nationella, regionala och lokala aktörer samt myndighetssamverkan. PTS ska även bevaka och analysera marknaden, tillhandahålla information och utbildning för att underlätta utbyggnaden, verka för en väl fungerande konkurrens samt tilldela radiospektrum.

Exempel på några skyldigheter som PTS kan besluta om är att

- operatörer med kontroll över mobilnät måste släppa in samtalstrafik i sina nät från andra operatörer, till ett pris som är baserat på kostnaderna
- den dominerande aktören i det fasta nätet måste koppla upp samtal så att konsumenterna kan nå varandra, och alla aktörer som tar emot samtal i sina nät måste koppla fram samtalstrafiken
- den dominerande aktören i det fasta bredbandsnätet måste ge andra operatörer möjlighet att få tillträde till nätet för att kunna leverera bredbandstjänster till konsumenterna.

² Enligt uppgifter från Trafikverket består optoanläggningen av fiberkablar nedgrävda i banvallen längs med huvuddelen av alla järnvägsstråk. Den används för att styra och övervaka trafiken (järnväg och väg), samt förse resenärer med information om trafikläget.

En operatör kan således efter ansökan under vissa omständigheter och villkor beviljas samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom mot marknadsmässig ersättning.

Lagen om elektronisk kommunikation bygger på EU-direktiv och ger PTS möjlighet att besluta om ramar och regler för marknaden i förväg för att förhindra konkurrensproblem, s.k. förhandsreglering. PTS ska regelbundet analysera situationen inom ett antal delmarknader för elektronisk kommunikation. EU bestämmer vilka delmarknader som måste analyseras. Om det finns konkurrensproblem på en delmarknad ska PTS identifiera vilken eller vilka aktörer som har ett betydande inflytande över den aktuella marknaden. Därefter beslutar myndigheten om skyldigheter för dessa aktörer, t.ex. att ge andra aktörer tillgång till nät eller tjänster.

För att underlätta utbyggnaden av bredband har även de bestämmelser som anges i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation införts i svensk lagstiftning. Dessa åtgärder syftar till att sänka kostnaderna för utbyggnad av bredbandsnät, såväl fasta som trådlösa.

Regeringen beslutade i november 2021 om en lagrådsremiss där en ny lag föreslås som ska ersätta den nuvarande lagen om elektronisk kommunikation. Den nya lagen genomför EU:s direktiv om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation. Lagändringarna föreslås träda i kraft under 2022. Som en följd av den nya lagen kommer PTS att ges en större befogenhet att besluta om skyldighet till samlokalisering.

Branschorganisationen Svenska Stadsnätsföreningen (SSNF) framhåller att organisationen hela tiden har verkat för öppna nät. Enligt SSNF har en öppen grossistmodell bidragit till att många små aktörer har kunnat vara med och konkurrera om kunderna, kunder som annars hade saknat möjlighet att äga och driva bredbandsinfrastruktur och som stora privata aktörer inte hade släppt in på nätet. Vidare pekar SSNF på att mindre, privata aktörer tycker att det är bra att inte enbart ha ett investeringskrävande svartfiberalternativ utan även kunna köpa in sig på aktiv nivå i kommunernas nät, och menar att modellen med öppna nät har varit mycket framgångsrik. Den innebär att stadsnätet inte bara bär ansvaret för det öppna nätet utan även säkerställer att lika och icke-diskriminerande villkor följs och god konkurrens i nätet hålls.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om utnyttjande av digital infrastruktur, senast i betänkande 2020/21:TU4. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandena med hänvisning till i första hand PTS konkurrensfrämjande arbete och det befintliga regelverket samt de åtgärder som har vidtagits för att tillgängliggöra den digitala infrastruktur som vissa statliga aktörer förfogar över. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar åtgärder för att effektivisera nyttjandet och tillgängliggörandet av den statliga bredbandsinfrastrukturen; utöver minskade kostnader samt ökad robusthet i näten kan en samverkan också enligt utskottets mening leda till att utbyggnaden underlättas. Utskottet ser därför mycket positivt på de direktiv som ett antal statliga myndigheter har fått att upplåta outnyttjad kapacitet i den egna infrastrukturen till utomstående aktörer. Utskottet vill vidare även hänvisa till PTS konkurrensfrämjande arbete och det befintliga regelverket. Utskottet vill även peka på de täckningskrav som myndigheten kan fastställa för operatörer i samband med utbyggnad samt lyfta fram myndighetens insatser för att informera användarna om täckningsfrågor. Utskottet finner mot denna bakgrund inte anledning att ta något initiativ med anledning av motionsförslagen. Motionerna 2021/22:1947 (M), 2021/22:3227 (C) yrkande 26, 2021/22:3236 (M), 2021/22:3680 (C) yrkandena 7, 8 och 12 samt 2021/22:3753 (M) yrkande 9 avstyrks därmed.

Vissa särskilda krav på operatörer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om vissa särskilda skyldigheter för mobiloperatörer. När det gäller hemliga tvångsmedel pekar utskottet på att ersättningen delvis är reglerad och att utredningsarbete pågår inom området. I fråga om operatörernas medverkan till förmedling av nödsamtal hänvisar utskottet till PTS tillsynsansvar på området och etablerade rutiner.

Jämför reservation 30 (SD).

Motionerna

I motion 2021/22:2861 yrkande 3 framför Betty Malmberg (M) att larmnumret 112 ska vara funktionsdugligt via samtliga teleoperatörers nät. Motionären påminner i sammanhanget om att PTS ska se till att operatörerna medverkar till att nödsamtal förmedlas och att lokaliseringssuppgifter tillhandahålls till samhällets alarmeringstjänst.

I motion 2021/22:182 av Eric Westroth (SD) föreslår motionären att ett regelverk utarbetas för att göra mobiloperatörer skyldiga att till en rimlig taxa samarbeta med rättsvårdande myndigheter i samband med brottsutredningar. Motionären tar upp svårigheterna med höga kostnader som drabbar rättsvårdande myndigheter när de vill ha hjälp med hemliga tvångsmedel från etablerade teleoperatörer, såsom avlyssning av samtal och datatrafik.

Bakgrund

Nödsamtal

PTS har tillsynsansvaret över att operatörerna medverkar till att nödsamtal (e-call-samtal och 112) förmedlas och att lokaliseringssuppgifter tillhandahålls till samhällets alarmeringstjänst. Detta sker med stöd av lagen om elektronisk kommunikation och de myndighetsföreskrifter som PTS utfärdat. Myndighetens tillsyn kan vara planlagd eller utföras vid behov. Tillsynen omfattar också att operatörerna ansvarar för att rätt s.k. kommun-id-koder skickas med telefonsamtalen i de fall inget annat avtalats mellan tjänste-tillhandahållaren och samhällets alarmeringstjänst.

Ansvaret för samhällets alarmeringstjänst är reglerat i ett alarmeringsavtal mellan SOS Alarm AB och staten. SOS Alarm AB driver SOS-centralerna och upprätthåller 112-tjänsten i hela landet. Ansvarig myndighet för att följa upp SOS Alarms åtaganden enligt alarmeringsavtalet är Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). De räddningstjänstansvariga myndigheterna ansvarar för övriga funktioner, såsom räddningstjänsten och ambulans- och polisverksamheten.

Det s.k. 112-rådet bildades av SOS Alarm 2002 och omfattar myndigheter och organisationer som samarbetar kring nödnumret 112. Rådet är en mötesplats för strategisk samverkan utöver den dagliga operativa verksamheten. Syftet är att uppfylla viktiga funktioner såsom bl.a. uppföljning av alarmeringsavtalet mellan staten och SOS Alarm samt SOS-tjänstens långsiktiga utveckling. Rådet sammanträder normalt tre till fyra gånger per år.

Mobiloperatörers skyldighet att bistå rättsvårdande myndigheter

I lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet anges de befogenheter och begränsningar som gäller för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket på området. I 6 kap. LEK regleras bl.a. vad som gäller för telekomoperatörer i fråga om att ge de rättsvårdande myndigheterna tillgång till trafikuppgifter, hemlig övervakning eller avlyssning av elektronisk kommunikation samt tekniskt bistånd med sådan avlyssning. Det kan handla om uppgifter som gäller misstanke om brott som åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller någon annan myndighet behöver för att ingripa mot brottet.

Den nuvarande regleringen av lagring av uppgifter för brottsbekämpande ändamål innehåller bestämmelser om ersättning för kostnader som uppstår när sådana uppgifter lämnas ut till en brottsbekämpande myndighet (6 kap. 16 e § LEK). Den nuvarande modellen för kostnadsfördelning mellan det allmänna och operatörerna innebär att operatörerna står för kostnaderna för anpassning, drift och underhåll och de brottsbekämpande myndigheterna betalar en ersättning till operatörerna vid varje utlämnande av uppgifter. Hur stor denna ersättning är anges i föreskrifter meddelade av PTS. När det däremot gäller utlämnanden av uppgifter som operatörerna har sparat för andra ändamål finns

inte någon motsvarande reglering av vilken ersättning som ska betalas. Ersättningsnivåerna avgörs därför i förhandlingar mellan brottsbekämpande myndigheter och berörda operatörer, vilket medför att ersättningsnivåerna kan variera mellan olika operatörer.

På polisens kritik mot mobiloperatörernas höga avgifter för telefonavlyssning och för att få ut historiska data som samtalslistor svarade branschorganisationen It- och telekomföretagen i en intervju i Ekot 2018 att medlemsföretagen är beredda att bistå polisen men att eftersom det handlar om resurskrävande åtgärder måste mobiloperatörerna få kostnadstäckning för arbetet. It- och telekomföretagen underströk att operatörerna är bolag som bedriver verksamhet på en marknad där det råder hård konkurrens, och att marknadsaktörer normalt tar betalt av myndigheter för sina tjänster, däribland polisen.

Det kan i sammanhanget uppmärksammas att regeringen den 14 oktober 2020 fastställde kommittédirektivet för den utredning som ska behandla utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel. Syftet är att ta ställning till hur hemliga tvångsmedel ska kunna användas i en större utsträckning för att bekämpa allvarlig brottslighet. Utredningens uppdrag är brett och täcker många aspekter av hemliga tvångsmedel, och utredningen ska även lämna förslag till författningsändringar som bedöms nödvändiga. Uppdraget ska redovisas i april 2022. I ett tidigare betänkande som behandlade rätts-säkerhetsgarantier och hemliga tvångsmedel (SOU 2018:61) bedöms inte myndigheternas kostnader för hemlig övervakning eller avlyssning av elektronisk kommunikation utgöra en försvårande omständighet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om vissa särskilda skyldigheter för mobiloperatörer, senast i betänkande 2020/21:TU4. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandena. När det gällde frågan om hemliga tvångsmedel pekade utskottet på att ersättningen delvis är reglerad och att utredningsarbete pågår inom området. I fråga om operatörernas medverkan till förmedling av nödsamtal hänvisade utskottet till PTS tillsynsansvar på området och etablerade rutiner. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet framhåller att PTS har tillsynsansvar över operatörernas skyldigheter att förmedla nödsamtal och konstaterar samtidigt att det finns ett väl fungerande samarbete mellan berörda aktörer och sedan länge väl etablerade rutiner för hur nödsamtal ska hanteras på ett betryggande sätt. När det gäller den ersättning som rättsvårdande myndigheter ska betala för att få tillgång till vissa uppgifter från operatörerna konstaterar utskottet att ersättningen endast till en del är reglerad och i övrigt är föremål för förhandling mellan berörda parter. Utskottet konstaterar dock liksom föregående år att utredningsarbete

pågår inom området och finner ingen anledning att föregripa detta. Mot denna bakgrund finner utskottet ingen grund för att ta något initiativ på området och avstyrker därför motionerna 2021/22:182 (SD) och 2021/22:2861 (M) yrkande 3.

Spårbar tid

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att utreda möjligheten att även aktörer utanför sektorn för elektronisk kommunikation ska få ansluta sig till det nationella systemet för produktion och distribution av spårbar tid och frekvens. Utskottet hänvisar till att PTS redan har utrett frågan och att den nu bereds inom Regeringskansliet.

Motionen

I motion 2021/22:2878 yrkar Mattias Karlsson i Luleå (M) på behovet av att ge PTS i uppdrag att utreda möjligheten att distribuera tid och frekvens till fler aktörer. Motionären påminner om att PTS sedan 2015 upprätthåller ett nationellt system för produktion och distribution av spårbar tid och frekvens inom sektorn för elektronisk kommunikation, och om fler aktörer fick tillgång till systemet skulle det ur ett beredskapsperspektiv vara till nytta för samhället.

Bakgrund

Många viktiga samhällsfunktioner är beroende av korrekt tid. Mobilnäten fungerar exempelvis bara när basstationen får rätt tid och frekvens från en central källa. Det nya 5G-nätet är särskilt beroende av rätt frekvens för att telefonen ska kunna kommunicera med flera basstationer samtidigt. Ett annat exempel är ekonomiska transaktioner mellan banker, finansinstitut eller handelsplatser där datorsystem måste vara synkroniserade för att transaktionerna ska kunna utföras. Även navigationssystem som gps är beroende av exakta tidsangivelser.

Pågående arbete

Sedan 2015 upprätthåller PTS ett nationellt system för produktion och distribution av spårbar tid och frekvens för sektorn elektronisk kommunikation. Det sker via fyra skyddade och säkra noder där tiden produceras och distribueras från två atomur i varje nod. Det nationella systemet syftar till att bidra med robusthet och redundans för sektorn elektronisk kommunikation samt att minska sektorns beroende av satellit-baserade tjänster för tids- och frekvenssynkronisering.

I januari 2021 redovisade PTS uppdraget om förutsättningarna för relevanta aktörer utanför sektorn för elektronisk kommunikation att ansluta sig till det nationella systemet för produktion och distribution av spårbar tid och frekvens. PTS föreslog att det nationella systemet för robust och spårbar tid och frekvens skulle göras tillgängligt för flera aktörer i samhället för att göra Sverige mer motståndskraftigt. Samhället är på många sätt beroende av att korrekt tid och frekvens finns tillgänglig, konstaterar PTS. Mobilnäten fungerar bara när basstationerna får rätt frekvens från en gemensam källa. Om frekvenskällan är undermålig påverkas överföringskvaliteten i näten och därmed kapaciteten och användarupplevelsen. I dag kan endast operatörer inom elektronisk kommunikation ansluta sig till det nationella systemet för distribution av robust och spårbar tid och frekvens. I framtiden kommer dock behoven av korrekt tid och frekvens att bli allt större, menar PTS. Alltifrån framtidens elnät till avancerad medicinsk utrustning är beroende av korrekt tid för att fungera, och genom att flera aktörer ansluter sig till systemet kan Sveriges motståndskraft öka genom att beroendet av satellitnavigeringssystem, som är lätta att störa ut, minskar. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om att utreda möjligheten att även aktörer utanför sektorn för elektronisk kommunikation ska få ansluta sig till det nationella systemet för produktion och distribution av spårbar tid och frekvens, senast i betänkande 2020/21:TU4. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandet med hänvisning till att PTS redan har fått ett sådant uppdrag. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet uppmärksammar att PTS har utrett förutsättningarna för relevanta aktörer utanför sektorn för elektronisk kommunikation att ansluta sig till det nationella systemet för produktion och distribution av spårbar tid och frekvens. Utskottet konstaterar att det i utredningen föreslås att fler aktörer får använda det nationella systemet för spårbar tid för att göra Sverige mer motståndskraftigt. Eftersom utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet finner utskottet att motionsyrkandet är väl tillgodosett och utskottet avstyrker därmed motion 2021/22:2878 (M).

Postservice i hela landet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om postservice i landet. Utskottet understryker vikten av att det även i framtiden finns en samhällsomfattande posttjänst som svarar mot användarnas behov. Utskottet hänvisar till pågående utredningsarbete samt till redan vidtagna åtgärder.

Jämför reservation 31 (M), 32 (SD), 33 (C), 34 (V), 35 (KD) och 36 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M) yrkande 3 anförs att femdagars postdistribution bör säkras där pressen inte har egen produktion. Om Postnord överger femdagarsutdelningen anser motionärerna att staten bör göra en särskild upphandling av dagspressens postdistribution enligt norsk modell.

I kommittémotion 2021/22:2934 yrkande 7 efterlyser Jimmy Ståhl m.fl. (SD) förbättrad service, postutdelning och tillgänglighet i glesbygden. Motionärerna hänvisar bl.a. till postlagens bestämmelser om den samhällsomfattande posttjänsten och ser med oro på den försämrade service som framför allt drabbar privatpersoner och företag i glesbygden. I yrkande 8 föreslås att regeringen skyndsamt ger Postnord i uppdrag att vidta nödvändiga effektiviseringsåtgärder. Motionärerna anser att Postnord inte har klarat av sitt samhällsuppdrag och att det behövs strukturella förändringar och effektiviserad verksamhet för att posten ska komma fram i tid.

I kommittémotion 2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 69 framförs att regeringen bör ta ett mer samlat grepp, inom ramen för Postfinansieringsutredningen, kring hur postverksamheten och Postnord ska utvecklas framöver. Motionärerna menar att Postnords distributionsmodell med varannandagsutdelning och regeringens förslag om sänkta krav i postförordningen, så att minst 85 procent av inrikesbrevens ska ha delats ut inom två arbetsdagar och minst 97 procent av breven ska ha delats ut inom fyra arbetsdagar, saknar balans och förankring och leder till oro för försämrad postservice i glesbygdskommuner, hos företagare och i organisationer.

I kommittémotion 2021/22:440 yrkande 1 anför Jessica Thunander m.fl. (V) att regeringen bör ge Postnord i uppdrag att ge god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda privatpersoner och företag i hela landet. Motionärerna understryker att en fungerande postverksamhet är en grundläggande samhällsservice och att många företag är helt beroende av postservice med en hög och jämn nivå för sin verksamhet. I yrkande 2 önskar motionärerna att regeringen skyndsamt ger Postnord i uppdrag att avbryta genomförandet av varannandagsutdelning. Motionärerna påpekar att ett minskat antal

utdelningsdagar riskerar att slå hårt mot stora delar av landet där många fortfarande är beroende av en fungerande postgång. I yrkande 4 framför motionärerna vidare att regeringen bör utreda och snarast återkomma med förslag om hur den samhällsservice som postverksamheten ska vara kan utvecklas och förbättras. Motionärerna hänvisar till utredningen Finansiering av den samhällsomfattande posttjänsten (dir. 2020:101) men menar att detta inte är tillräckligt eftersom utredningen inte omfattar Postens samhällsuppdrag.

I kommittémotion 2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 82 anförs att Postnord bör göra de strukturella förändringar som behövs för att effektivisera verksamheten och säkra att breven kommer fram i tid. Motionärerna uppmärksammar de utmaningar som Postnord står inför till följd av sjunkande brevvolymer under senare år. Motionärerna betonar likaså att det är av yttersta vikt att posten delas ut i hela landet och att man kan garantera en väl fungerande posthantering även om t.ex. elnätet inte fungerar. Av denna anledning föreslår motionärerna i yrkande 84 att det ska tillsättas en utredning som tar ett helhetsgrepp på posthanteringen utifrån tillgänglighet, säkerhet, framtida utveckling och kostnader.

I kommittémotion 2021/22:3394 yrkande 65 lyfter Helena Gellerman m.fl. (L) behovet av god tillgång till posttjänster i hela landet. Motionärerna påpekar att även internetbaserade företag måste använda post- och pakettjänster för att leverera och frakta varor samtidigt som den generella servicenivån behöver anpassas till samhällets förändrade behov av posttjänster.

I motion 2021/22:870 av Saila Quicklund (M) påtalas behovet av att förbättra servicen med postutdelning i glesbygden. Postnords förändrade utdelningsorganisation påverkar enligt motionären möjligheterna att bo och verka i hela landet då vissa hushåll och företag kan få köra mycket långa sträckor för att hämta sin post.

I motion 2021/22:2821 yrkande 1 framför Betty Malmberg (M) att PTS bör få i uppdrag att vidta åtgärder för att förbättra leveranssäkerheten och kvaliteten i den nationella postgången. Motionären menar att den försämrade postservicen påverkar glesbygden men även myndigheter och företag som är beroende av att kunna skicka försändelser. I yrkande 2 anför motionären att tidpunkten för tömning av postlådor och inlämningsställen bör regleras av PTS. Motionären tar i sammanhanget upp att försändelser i form av olika kylda produkter, laboratorieanalyser m.m. riskerar att bli oanvändbara om posthanteringen inte fungerar. Avslutningsvis efterfrågar motionären i yrkande 4 ett klagörande av om staten har ett utvidgat ansvar för försändelser med krav på förhöjd leveranssäkerhet till och från företag i glesbygd.

I motion 2021/22:2842 av Betty Malmberg (M) yrkande 1 efterfrågas en utredning av statens ansvar för leveranssäkerhet vid försändelser till och från s.k. bevakningsmyndigheter. Motionären uppmärksammar Statens veterinärmedicinska anstalts (SVA) problem med postgången och påpekar att SVA, som ingår i totalförsvaret, måste kunna förlita sig på att deras sjukdomsövervakningsarbete fungerar dygnet runt. I yrkande 2 anför

motionären vidare att leveranssäkerhet när det gäller biologiska prover till och från s.k. bevakningsmyndigheter bör beaktas i totalförsvarsplaneringen.

I motion 2021/22:3592 påtalar Lars Beckman (M) att det ska finnas en god samhällsservice och tillgång på post- och pakettjänster i hela Sverige. Motionären hänvisar till en rapport från organisationen Företagarna under 2021 där 66 procent av företagen uppger att de kommer att påverkas negativt av Postnords varannandagsutdelning.

I motion 2021/22:15 av Ingemar Kihlström (KD) anförs att Postnord bör få direktiv som klargör att postutdelning och pakethantering bör säkerställas på en acceptabel nivå i hela Sverige. Motionären menar att det är ett grundläggande samhällsuppdrag att varje invånare får sin post och dagstidning utdelad varje dag.

Bakgrund

Det riksdagsbundna målet för postsektorn är att det ska finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet som uppfyller de krav som anges i postlagen (prop. 2014/15:1 utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86).

Gällande rätt

Inom Europeiska unionen regleras posttjänster i Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna (postdirektivet). Postdirektivet har ändrats vid ett par tillfällen, senast genom direktiv 2008/6/EG. Syftet med postdirektivet är att stegvis harmonisera EU:s inre marknad för posttjänster och att säkerställa en samhällsomfattande posttjänst som uppfyller vissa kvalitetskrav.

Enligt postlagen (2010:1045) ska det finnas en samhällsomfattande posttjänst, dvs. en posttjänst som finns i hela landet, som är av god kvalitet och som innebär att alla användare kan ta emot postförsändelser och till rimliga priser kan avlämna sådana försändelser för befordran. Med postförsändelser avses adresserade försändelser som väger högst 20 kilo och som överlämnas i den slutliga form i vilken de ska transporteras av en tillhandahållare av posttjänster. Den samhällsomfattande posttjänsten avser alltså både brev och paket.

År 1998 infördes krav på befordringstider i postförordningen (2010:1049). Befordringskravet innebär att minst 85 procent av de brev som lämnats in för övernattbefordran före angiven senaste inlämningstid, oavsett var i landet de lämnats in, skulle ha delats ut inom landet påföljande arbetsdag. Minst 97 procent av breven skulle ha delats ut inom tre påföljande arbetsdagar. År 2018 ändrades den samhällsomfattande posttjänstens befordringskrav för brev med normalporto från övernattbefordran till tvådagarsbefordran. Sedan dess ska minst 95 procent av de inrikes brev som lämnas in för tvådagarsbefordran ha

delats ut inom två arbetsdagar, oavsett var i landet breven har lämnats in. Befordringskravet gäller endast brev på högst 2 kilo och alltså inte alla postförsändelser.

Pågående arbete

En marknad i förändring

Den svenska samhällsutvecklingen påverkas starkt av digitaliseringen. De ändrade kommunikationsmönster som användningen av ny teknik leder till innebär förändrade förutsättningar och villkor för människor, företag och offentliga institutioner. Omfattningen av den samhällsomfattande posttjänsten har i stora delar varit oförändrad sedan avregleringen av postmarknaden 1993. PTS menar i rapporten Svensk postmarknad 2021 (PTS-ER-2021:10) att en fortsatt moderniserad postreglering inte är tillräckligt för framtida tillgång till posttjänster som svarar mot samhällets behov. Med en postmarknad som blir alltmer integrerad med andra marknader blir det tydligare att framtida lösningar måste utvecklas genom en ökad samverkan mellan postsektorn och andra samhällssektorer. Bara så kan de strukturomvandlingsfördelar som digitaliseringen medför förverkligas fullt ut.

I PTS redovisning av den svenska postmarknaden 2021 framgår att den totala brevvolymen sedan 2000 har minskat med 53,6 procent. Brevvolymen fortsatte att falla i ännu högre takt än under det tidigare rekordåret 2019. Antalet utdelade brev minskade till knappt 1,6 miljarder, en nedgång med 11,8 procent under 2020 (jämfört med en minskning om 10,5 procent 2019). Enligt PTS finns det inga tecken på att volymminskningen på den svenska brevmarknaden kommer att avstanna. Det gör att förutsättningarna på postmarknaden kommer att fortsätta förändras i snabb takt. Detta leder i sin tur till att förutsättningarna för att tillhandahålla en samhällsomfattande posttjänst påverkas. PTS konstaterar att distribution av postförsändelser är förknippat med en hög andel fasta kostnader i form av exempelvis sorteringsanläggningar, fordon och bemanning i utdelningsverksamheten. Det innebär att kostnaderna i utdelningsverksamheten i stor utsträckning förblir oförändrade, trots minskade brevvolymer.

Nästan 192 miljoner paket på upp till 20 kilo levererades i Sverige under 2020 enligt PTS. Omkring 22 miljoner paket var returförsändelser, dvs. paket med vilka köparen returnerar varor till säljaren. Den vanliga brevutbäringen delade därutöver ut 48 miljoner paketbrev (en varuförsändelse som i postlagen [2010:1045] definieras som brev). Undantag från daglig utdelning medges för ett mindre antal mottagare och vid utgången av 2020 var det 1 303 hushåll som hade utdelning färre än fem dagar i veckan. Det är en ökning med 10 hushåll jämfört med motsvarande tidpunkt 2019.

Den 1 oktober 2020 beslutade regeringen om kommittédirektiv (dir. 2020:101) för den utredning som ska utreda möjliga finansieringsmodeller för den samhällsomfattande posttjänsten. Syftet är att klargöra hur den samhällsomfattande posttjänsten ska finansieras när den inte längre kan vara

fullt ut självfinansierad. I utredarens uppdrag ingår att analysera möjliga finansieringsmodeller för de tjänster som bör ingå i den samhällsomfattande posttjänsten, däribland modeller som utgår från finansiering både genom statsstöd och genom upphandling av tjänster. Utredaren ska vidare lämna förslag på hur varje sådan finansieringsmodell bör utformas för att kunna användas i fråga om den samhällsomfattande posttjänsten samt, om det bedöms lämpligt, lämna förslag som innebär att olika tjänster i den samhällsomfattande posttjänsten finansieras på skilda sätt, alternativt att sådana tjänster i olika delar av landet finansieras på skilda sätt. Dessutom ska utredaren föreslå hur finansieringen ska gå till och utarbeta nödvändiga författningsförslag. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 31 januari 2023.

Förändrade behov

Efter den ändring som gjordes i postlagen 2018 har PTS befogenhet att meddela föreskrifter om hur kravet på utdelning av postförsändelser ska fullgöras inom ramen för den samhällsomfattande posttjänsten, och hos myndigheten pågår för närvarande en översyn av var utdelning av posttjänster inom den samhällsomfattande posttjänsten bör ske i framtiden. Viktiga ingångsvärden i arbetet är bl.a. den ökande e-handeln, en allt snabbare övergång från skriftliga till digitala meddelanden samt att användarna efterfrågar mottagaranpassade och flexibla leveranslösningar. Dessutom ska regleringen skapa möjligheter till ett komplement till utlämning av försändelser via ombud liksom till samordning av transporter för ökad och miljömässigt hållbar service samt att det även framöver ska finnas en ändamålsenlig service för befordran av skriftliga meddelanden.

Enligt PTS rapport om den svenska postmarknaden under 2020 (PTS-ER-2021:10) har den svenska postmarknaden påverkats av den pågående pandemin. Under 2020 växte e-handeln med 40 procent, vilket har lett till att varuförsändelserna blir allt fler. Brevvolymerna har samtidigt fortsatt att minska. Utvecklingen går mot en alltmer mottagarorienterad postmarknad. Av rapporten följer dels att postmarknadernas delmarknader för skriftliga meddelanden respektive varor fortsätter att utvecklas åt olika håll, dels att gränsen mellan postmarknadernas delmarknader och övriga angränsande marknader blir alltmer utsuddad.

PTS genomför löpande undersökningar för att öka kunskapen om användarnas behov av posttjänster och för att säkerställa att den samhällsomfattande posttjänsten motsvarar dem.

De behovsundersökningar som PTS genomförde 2019 visar att samhället behöver säkerställa att användare som småföretag, äldre, socioekonomiskt utsatta grupper och de som har behov av fysiska försändelser även i framtiden ska ha tillgång till posttjänster som motsvarar deras behov, är tillförlitliga och håller en god kvalitet. Användarna var relativt nöjda med hur posttjänsterna motsvarade deras behov men det fanns en viss oro inför förändringar och hur

de kommuniceras. Den växande e-handeln medför nya behov. Användarna efterfrågar en ökad samordning mellan paketdistributörer, t.ex. när det gäller utlämningsställen, mer flexibla leveranslösningar och utökad samdistribution och samverkan om leverans av varuförsändelser på landsbygden och i glesbygd. I många fall är samordning av service viktigare än närhet om det senare innebär att mottagaren måste åka till flera olika utlämningsställen för att hämta sina försändelser. Vidare framgår det att förutsägbarhet och tillförlitlighet i leveransen värderas högre än hastighet. En annan slutsats är att myndigheter och företag har ett fortsatt behov av en tillförlitlig brevtjänst, men inte nödvändigtvis med utdelning fem dagar i veckan. Det finns också ett visst behov av att kunna skicka och ta emot skriftliga meddelanden snabbt även i framtiden. Vidare framkom det att det finns en oro bland myndigheter över hur man på ett tydligt sätt ska kommunicera hur förändringar i brevservicen kan komma att påverka ledtider i handläggningen. Det kommer bl.a. att påverka socioekonomiskt utsatta grupper som till stor del är beroende av brevtjänster. En slutsats är att förändringar av t.ex. utdelningsfrekvens ställer krav på vidareutveckling av digitala tjänster.

I rapporten Särskilda behov av posttjänster (PTS-ER-2021:8) konstaterar PTS att digitaliseringen av samhället har stor påverkan på postmarknaden med färre skriftliga meddelanden och fler varuförsändelser. Behovet av posttjänster varierar mellan målgrupper, men också mellan yngre och äldre personer. Ett digitalt aktivt liv minskar behovet av att använda brevtjänster för skriftliga meddelanden. Äldre, personer med synnedsättning, dövblinda och personer med motorisk nedsättning har ett större behov av brevtjänster. Vissa målgrupper har specifika behov som behöver tillgodoses såsom behov av blindskriftsförsändelser. Många intervjupersoner upplever att det är viktigt att få postförsändelser levererade till hemmet och ha närhet till service. Det är också väsentligt att ombuden är tillgängliga via kollektivtrafik och att de är placerade på geografiska platser där användarna ändå rör sig. Flera respondenter efterlyser ökad samverkan mellan representanter för personer med olika funktionsnedsättningar och postbranschen vid utformningen av tillgängliga tjänster.

I förstudien av totalförsvarets behov av posttjänster (PTS-ER-2020:23) konstaterade PTS bl.a. att de tillfrågade myndigheterna och organisationerna bedömde att det finns ett behov av en fungerande posthantering av fysiska försändelser både i fredstid och under höjd beredskap trots en ökad digitalisering av verksamheterna. Regeringen delade i proposition 2020/21:30 Totalförsvaret 2021–2025 myndighetens bedömning och såg att arbetet inom detta område behövde fortsätta. Riksdagen beslutade den 15 december 2020 att godkänna de mål för totalförsvaret, inklusive det civila försvaret, som föreslogs i propositionen (bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136). Med anledning av detta tillfördes ytterligare medel till PTS arbete med civilt försvar inom områdena för elektroniska kommunikationer och post för perioden 2021–2025.

Det förändrade befordringstidskrav som regeringen införde i postförordningen 2018 har gjort det möjligt för Postnord att testa en ny produktionsmodell. Den innebär att brev vanligtvis levereras varannan vardag, medan bl.a. vissa varuförsändelser delas ut varje vardag. Postnord fattade i början av 2021 ett inriktningsbeslut att under 2021 och 2022 genomföra den nya produktionsmodellen i hela landet. PTS följer utvecklingen i syfte att verifiera hur väl Postnord lever upp till de krav som ställs på postoperatören. I januari 2021 inledde därför PTS en tillsyn av Postnords nya produktionsmodell. Myndigheten har bl.a. granskat hur Postnord säkerställer att modellen är förenlig med det lagstadgade kravet om femdagarsutdelning, befordringskravet för brev som lämnats in för tvådagarsbefordran, kvalitetsmätningar samt produktionsmodellens effekt på tillförlitlighet och personlig integritet. PTS konstaterar att det lagstadgade kravet på femdagarsutdelning innebär att postanvändare dels ska kunna lämna in postförsändelser, dels ska kunna få postförsändelser utdelade varje helgfri vardag. Den nya produktionsmodellen påverkar inte möjligheterna till inlämning varje helgfri vardag och är därför i detta avseende förenlig med lagstiftningen. I fråga om utdelning konstaterar PTS att alla pakettjänster, varubrev och expressbrev som ska direkt till mottagaren delas ut varje helgfri vardag i Malmö terminalområde. Därutöver erbjuds en tilläggstjänst för daglig utdelning av postdistribuerade tidningar och av försändelser som ska till postombud, postboxar, företagscenter, storkundsnummer eller företag med utkörningsavtal för leverans helgfria vardagar. Övriga tjänster som Postnord har redovisat i ärendet delas ut vissa dagar per vecka. Kravet på femdagarsutdelning innebär inte, enligt PTS mening, att varje enskild tjänst som Postnord erbjuder måste ha utdelning varje helgfri vardag. Eftersom Postnord inom sitt samlade tjänsteutbud har tjänster med utdelning av postförsändelser till mottagare varje helgfri måndag till fredag anser PTS att Postnords produktionsmodell är förenlig med lagstiftningen. PTS har i den bedömningen lagt särskild vikt vid att tjänsten expressbrev innebär utdelning alla helgfria vardagar. PTS har i granskningen noterat att den nya produktionsmodellen medför att marginalerna i produktionsprocessen minskar, vilket innebär att Postnord får mindre tid på sig att komma till rätta med problem som kan uppstå i utdelningen. Det framgår dock av PTS utredning att Postnord på olika sätt arbetar med att omhänderta detta. Vidare konstaterar PTS att produktionsmodellen konkret innebär att många brev delas ut andra dagen efter inlämning och därför ska betraktas som inlämnade för tvådagarsbefordran. Befordringstiden för dessa brev ska mätas enligt Postnords tillståndsvillkor. PTS noterar att Postnord ännu inte gör sådana mätningar. PTS avser att återkomma med en särskild uppföljning av efterlevnaden av kraven på mätning av befordringstid.

I december 2020 presenterade regeringen en promemoria med förslag på hur befordringskravet för postförsändelser bör förändras för att det ska finnas en samhällsomfattande posttjänst av god kvalitet i hela landet. I promemorian föreslås att kravet ändras så att minst 85 procent av de inrikes brev som lämnas

in för tvådagarsbefordran ska ha delats ut inom två arbetsdagar och minst 97 procent av breven ska ha delats ut inom fyra påföljande arbetsdagar. Promemorian remissbehandlades (I2020/03091) t.o.m. den 1 mars 2021.

Regeringen redovisade i skrivelsen Ett ändrat prishöjningstak för frimärkta brev (skr. 2018/19:113) sin syn på behovet av att förändra prisregleringen av inrikes befordran av enstaka postförsändelser och på hur detta bör ske för att det långsiktigt ska finnas en samhällsomfattande posttjänst av god kvalitet i hela landet. Utskottet ansåg att regeringens aviserade ändring av prisregleringen i postförordningen kommer att möjliggöra en hållbar finansiering av den samhällsomfattande posttjänsten. Riksdagen biföll utskottets förslag (bet. 2018/19:TU19, rskr. 2018/19:278).

Kvalitet och tillförlitlighet

PTS tillsyn syftar till att säkerställa att postoperatörerna uppfyller kraven i postlagen och postförordningen och de tillståndsvillkor som har meddelats med stöd av postlagen.

En viktig del i kvalitetsuppföljningen på postmarknaden är mätningen av hur stor andel av enstaka inrikes brev som levereras i tid enligt de bestämmelser som anges i 6 § postförordningen, som PTS redovisar i Svensk postmarknad 2021 (PTS-ER-2021:10). Sedan den 1 januari 2018 innebär reglerna att minst 95 procent av de inrikes brev som har lämnats in för tvådagarsbefordran före angiven senaste inlämningstid ska ha delats ut inom två påföljande arbetsdagar, oavsett var i landet brevet lämnas in. Enligt mätningen delade Postnord i genomsnitt ut 98,1 procent av de tvådagarsbefordrade breven i tid på nationell nivå 2020, vilket med god marginal överskred postförordningens krav om 95 procent och är högre än motsvarande siffra 2019 (97,7 procent).

PTS konstaterar att antalet telefonsamtal, brev och e-postmeddelanden från postanvändare (s.k. förfrågningar) som kom in till myndigheten under 2020 minskade jämfört med tidigare år. Under 2020 tog PTS emot 1 264 förfrågningar, vilket är en minskning med 22 procent jämfört med 2019 (1 614 förfrågningar). Omkring 80 procent av förfrågningarna till PTS utgjordes av klagomål eller synpunkter, medan resterande bestod av övriga frågor. Cirka 70 procent av klagomålen kan kopplas till Postnord (jämfört med 70 procent 2019), 4 procent till Citymail (jämfört med 10 procent 2019) och 26 procent till övriga postoperatörer. Klagomålen på postutdelningen handlar främst om försändelser som av något skäl inte har kommit fram, delats ut för sent eller där mottagaren av misstag har fått någon annans brev.

Postnords tilläggstjänster

Tilläggstjänster, dvs. vissa specifika tjänster som Postnord tillhandahåller med särskilda krav på exempelvis skyndsam leverans eller befordran av försändelser med känsligt innehåll, omfattas inte av den samhällsomfattande posttjänsten. Det handlar i stället om en typ av tjänster som tillhandahålls på

rent kommersiella villkor utifrån avtalsrättsliga förutsättningar mellan beställare och leverantör, tjänster som i de flesta fall tillhandahålls i konkurrens av olika aktörer på marknaden där beställaren har möjlighet att välja en annan tillhandahållare om produkt- och tjänstevillkoren inte bedöms som uppfyllda.

Mediestöd för varannandagsutdelning

I september 2021 föreslog regeringen att mediestöd för varannandagsutdelning skulle införas under 2022–2025 för att möjliggöra en fortsatt spridning av tryckta nyhetstidningar i områden där tidningsdistributionen påverkats av varannandagsutdelning av post. Åtgärden skulle ge tidningsläsare i glesbygd fortsatt möjlighet att få hem sin lokaltidning i brevlådan kommande år.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har senast i betänkande 2020/21:TU4 behandlat frågan om postservice i hela landet. Utskottet underströk vikten av att det även i framtiden kommer att finnas en samhällsomfattande posttjänst som svarar mot användarnas behov och hänvisade till pågående utredningsarbete samt till redan vidtagna åtgärder. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandena. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är införstått med de konsekvenser som inte minst digitaliseringen medför för postmarknaden i form av en snabbt växande e-handel och kraftigt minskade brevvolymer. Utskottet välkomnar mot denna bakgrund regeringens initiativ att låta utreda förutsättningarna för den samhällsomfattande posttjänsten. Det är enligt utskottets uppfattning angeläget att man belyser den samhällsomfattande posttjänstens framtida utformning och hur den ska finansieras med tanke på de genomgripande förändringar som marknaden genomgår. Likaså är det enligt utskottets uppfattning av stor betydelse att det även i framtiden finns en samhällsomfattande posttjänst som svarar mot användarnas behov och som motsvarar de krav på kvalitet och tillgänglighet som användarna ställer.

I fråga om kvalitet och tillförlitlighet i postbefordran ser utskottet med tillförsikt på utvecklingen men understryker samtidigt behovet av fortsatta ansträngningar för att förbättra kvaliteten inom verksamheten. Detta gäller även PTS uppföljning av Postnords försöksverksamhet med varannandagsutdelning. Utskottet välkomnar därför de åtgärder som har vidtagits av såväl tillsynsmyndigheten som berörda operatörer i detta avseende.

Utskottet konstaterar vidare att s.k. tilläggstjänster, exempelvis skyndsam leverans eller befordran av försändelser med känsligt innehåll, inte omfattas av den samhällsomfattande posttjänsten. Utskottet vill i sammanhanget också

peka på att det finns flera konkurrerande aktörer på marknaden som tillhandahåller denna typ av tjänster.

Utskottet välkomnar avslutningsvis att regeringen har kommit med ett förslag till mediestöd för varannandagsutdelning som riktas till områden där tidningsdistributionen påverkas av Postnords varannandagsutdelning av post.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2021/22:15 (KD), 2021/22:440 (V) yrkandena 1, 2 och 4, 2021/22:870 (M), 2021/22:2821 (M) yrkandena 1, 2 och 4, 2021/22:2842 (M) yrkandena 1 och 2, 2021/22:2934 (SD) yrkandena 7 och 8, 2021/22:3368 (M) yrkande 3, 2021/22:3394 (L) yrkande 65, 2021/22:3592 (M), 2021/22:3679 (C) yrkande 69 och 2021/22:3879 (KD) yrkandena 82 och 84.

Vissa postala konkurrensfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om konkurrensen på post- och paketmarknaderna. Utskottet hänvisar bl.a. till gällande bestämmelser.

Jämför reservation 37 (C), 38 (V) och 39 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3679 yrkande 71 betonar Anders Åkesson m.fl. (C) vikten av en fungerande post- och paketmarknad som främjar innovation och klimatsmarta lösningar. Motionärerna konstaterar att dagens paketmarknad kännetecknas av en fungerande konkurrens mellan olika aktörer och att det är viktigt att denna upprätthålls i hela landet även i mer glesbefolkade områden där det finns en risk för ett försämrat utbud. I yrkande 72 ser motionärerna ett behov av att klargöra konkurrenssituationen när det gäller paketdistribution i Sverige. Motionärerna tar i sammanhanget upp EU-domstolens beslut 2015 om att Sverige måste upphöra med att ta ut moms på posttjänster som ingår i den samhällsomfattande tjänsten för att inte snedvrida konkurrensen. I yrkande 73 understryker motionärerna avslutningsvis att postnummersystemet ska vara tillgängligt för alla postoperatörer. Motionärerna framhåller att en sådan åtgärd skulle underlätta konkurrensen och etableringen av nya verksamheter.

I kommittémotion 2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V) yrkande 3 framförs att regeringen bör utreda hur en ökad återreglering av postmarknaden kan genomföras för att stärka den samhällsomfattande posttjänsten. Motionärerna menar att den avreglerade postmarknaden och den ökade konkurrensen från privata bolag utan samhällsuppdrag har bidragit till att underminera de ekonomiska förutsättningarna för att upprätthålla en fullgod samhällsservice, inte minst på landsbygden.

I kommittémotion 2021/22:3879 yrkande 83 föreslår Magnus Jacobsson m.fl. (KD) att omfattningen av Postnords samhällsomfattande tjänst sänks till

att endast omfatta brevmarknaden. Motionärerna anför att momsbefrielsen av Postnords brev och paketförsändelser upp till 20 kilo i den samhällsomfattande tjänsten kan snedvrída konkurrensen på en konkurrensutsatt paketmarknad.

I motion 2021/22:1997 av Anders Hansson (M) efterfrågas en översyn av konkurrensförhållandena på den svenska postmarknaden där även förslag på konkurrensfrämjande åtgärder presenteras. Motionären ifrågasätter att ett statligt bolag konkurrerar ut andra aktörer på marknaden och konstaterar att Postnord sedan avregleringen 1993 har stärkt sin dominerande ställning på postmarknaden till närmare 80 procent av brevmarknaden 2020.

Bakgrund

Post- och paketmarknaderna

Med stöd av postlagen (2010:1045) och den nya lag som trädde i kraft den 15 maj 2019 och som kompletterar EU:s paketförordning har PTS befogenhet att samla in data från marknadens aktörer.

Det fanns 28 postoperatörer på den svenska postmarknaden med tillstånd att bedriva postverksamhet under 2020, enligt PTS senaste rapport Svensk postmarknad 2021 (PTS-ER-2021:10). Postnord AB:s marknadsandelar på brevmarknaden har under de senaste åren minskat, men 2019 skedde ett trendbrott och bolaget ökade sin marknadsandel. Under 2020 fortsatte Postnord AB:s marknadsandel att öka, om än marginellt, och ligger nu på 70–80 procent av antalet utdelade brev. Även marknadsandelen för den största konkurrenten Citymail Sweden AB (Citymail) ökade något under 2020 och låg på 15–20 procent. Brevvolymen minskade mellan 2019 och 2020 med 11,8 procent. Jämfört med 2000 har brevvolymin minskat med 53,6 procent.

Under 2021 samlade PTS in uppgifter om paketleveranstjänster 2020 med stöd av postlagen och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/644 av den 18 april 2018 om gränsöverskridande paketleveranstjänster. Under 2020 fortsatte den svenska paketmarknaden att växa. Jämfört med året före ökade paketmarknaden med 14 procent vad gäller omsättning och 18 procent i volym. Totalt under 2020 delades det ut 295 miljoner paket i Sverige. Av dessa skickades ca 43 miljoner från utlandet. En förklaring till ökningen inom paketmarknaden kan vara att e-handeln fortsatt att stärkas under coronapandemin. PTS har identifierat 23 aktörer som är verksamma på den svenska paketmarknaden. Jämfört med föregående år har de största aktörerna minskat sin marknadsandel något, i takt med att nya aktörer tagit plats på marknaden. Fortfarande är dock Postnord den största aktören på den totala marknaden, med omkring 40–45 procent av omsättningen. Därefter följer UPS och DHL som vardera har en marknadsandel på ca 10–15 procent. Vid en närmare titt på de olika delmarknaderna konstaterar PTS att Postnord är störst på samtliga delmarknader förutom marknaden för utgående gränsöverskridande paketleveranstjänster, där UPS är störst.

Post- och paketmarknadernas konkurrensutsättning

Alla postmarknader i EU ska sedan den 1 januari 2013 vara öppna för konkurrens enligt det tredje postdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/6/EG om ändring av direktiv 97/67/EG beträffande fullständigt genomförande av gemenskapens inre marknad för posttjänster). Det innebär att inget medlemsland får upprätthålla ett monopol på någon del av den nationella postmarknaden.

Paketmarknaden i Sverige har inte tidigare varit närmare reglerad bortsett från Postnords skyldigheter som tillhandahållare av den samhällsomfattande posttjänsten. Orsaken är att det finns en väl utvecklad konkurrens på stora delar av marknaden. Med tanke på paketmarknadens snabba utveckling samt annorlunda konkurrenssituation och dynamik jämfört med brevmarknaden ser PTS det som viktigt att återspegla denna skillnad i regleringsfrågor. Som framgår av Svensk postmarknad är PTS utgångspunkt att reglering endast ska ske när den är motiverad av marknadsskäl och att den ska vara proportionerlig. Företag som är aktiva på paketmarknaden, oavsett om de är postoperatörer med tillstånd att bedriva postverksamhet eller endast bedriver paketverksamhet som inte är tillståndspliktig, ska principiellt ha så likartade regulatoriska förutsättningar som möjligt.

Den kraftigt växande e-handeln är en i högsta grad internationell företeelse, och Europeiska gruppen av tillsynsmyndigheter för posttjänster (ERGP) har slagit fast att konsumenternas önskemål gradvis får ett allt större genomslag på marknaden. Utvecklingen går från en avsändarorienterad till en mer mottagarorienterad marknad som innebär att det inte längre är avsändaren (det säljande företaget) som exklusivt väljer leveransmetod och operatör. I stället är det i allt större utsträckning mottagaren (den köpande konsumenten) som väljer när, hur och till vem försändelsen ska levereras.

Tillgång till postal infrastruktur

Alla operatörer garanteras genom postlagen tillgång till den postala infrastrukturen, inklusive postnummersystemet. För att säkerställa en effektiv förvaltning och tillgång till postnummersystemet har det s.k. Postnummerrådet inrättats. Rådet består av deltagare från Citymail, Fria Postoperatörers Förbund, Lantmäteriet, Postnord, PTS, Svensk Direktreklam och Skatteverket.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om konkurrensen på post- och paketmarknaderna, senast i betänkande 2020/21:TU4. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandena med hänvisning till bl.a. gällande bestämmelser och till att PTS har i uppdrag att bevaka och säkerställa konkurrensen på postmarknaden. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet bedömer att paketmarknaden i Sverige är dynamisk och expansiv och att det råder en välfungerande konkurrens mellan de olika aktörerna. Med anledning av detta anser inte utskottet att det finns något behov av kompletterande reglering på området. När det gäller motionsyrkandena om återreglering av postmarknaden och tillgång till postal infrastruktur hänvisar utskottet till vad som framgår av både nationell lagstiftning och det bakomliggande EU-regelverket i dessa frågor. Mot bakgrund av vad som redovisats ovan avstyrker utskottet motionerna 2021/22:440 (V) yrkande 3, 2021/22:1997 (M), 2021/22:3679 (C) yrkandena 71–73 och 2021/22:3879 (KD) yrkande 83.

Samdistribution

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om samdistribution av post och tidningar. Utskottet pekar på de initiativ som redan tagits på området.

Jämför reservation 40 (C) och 41 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3513 yrkande 8 efterfrågar Catarina Deremar m.fl. (C) samdistribution av post och tidningar. Motionärerna tar upp svårigheterna med att få tillgång till medier i hela landet till följd av distributionsproblem samt instabil och långsam internetuppkoppling. Eftersom tidningar och brev i dag har olika leveranstidpunkt till kunder föreslår motionärerna att den gemensamma distributionen sker enligt tidningsdistributörernas nuvarande tidsordning.

I kommittémotion 2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 70 framförs att postverksamhetens effektivitet bör öka och miljöpåverkan minska genom samdistribution av post, paket och tidningar. Eftersom tidningar och brev i dag har olika tidpunkter för leverans till kund föreslår motionärerna att den gemensamma distributionen sker enligt nuvarande tidningsdistributörers tidsordning.

I kommittémotion 2021/22:3394 yrkande 66 vill Helena Gellerman m.fl. (L) öka postverksamhetens effektivitet och minska miljöpåverkan genom att möjliggöra samdistribution av post, paket och tidningar. För att säkra att framtidens behov av grundläggande posttjänster kan tillgodoses på ett klimatsmart sätt över hela landet menar motionärerna att det kommer att bli nödvändigt för användarna och samhället i stort att ta till sig nya leveranslösningar och en större samverkan t.ex. genom samtransporter av post, paket och tidningar.

I motion 2021/22:2821 yrkande 3 framför Betty Malmberg (M) behovet av ökad samdistribution. Motionären hänvisar till PTS rapport Behov av posttjänster i lands- och glesbygd (PTS-ER-2019:19) där det framgår att småföretag har behov av snabba och flexibla leveranser och pakettjänster på landsbygden och i glesbygd. Motionären påpekar vidare att PTS förespråkar samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer för att uppnå effektiva lösningar i glesbygd.

Bakgrund

Med anledning av ett tidigare tillkännagivande av riksdagen (bet. 2014/15:KU12 punkt 4, rskr. 2014/15:195) redogjorde regeringen i mars 2020 (skr. 2019/20:75) för vilka åtgärder som hade vidtagits med anledning av konstitutionsutskottets initiativ till försöksverksamhet med samdistribution av tidningar och post. Regeringen hänvisade i sin skrivelse bl.a. till PTS besked om att samdistribution av post och tidningar redan förekom på flera orter men att myndigheten inte hade några verk samma rättsmedel för att genomföra försöksverksamhet på ett sådant sätt som riksdagen hade förordat. Regeringen anförde vidare i skrivelsen att den inte hade möjlighet att använda rollen som ägare i Postnord för att genomdriva försök med samdistribution och hänvisade i sammanhanget till det rättsliga regelverkets begränsningar. Regeringen ansåg därmed att det aktuella tillkännagivandet var slutbehandlat men gjorde i likhet med myndigheten bedömningen att övergången till tvådagarsbefordran som införts genom en förordningsändring kunde underlätta samdistribution av post och tidningar.

Pågående arbete

I Svensk postmarknad 2021 (PTS-ER-2021:10) noterar PTS att ett större inslag av samdistribution mellan marknadens aktörer skulle medföra en högre servicegrad och lägre kostnader för paketleveranser. PTS redovisar i rapporten ett antal exempel på samdistribution som redan förekommer, t.ex. genom att distributörer använder sig av samma underleverantör för transporter på vissa sträckor. Erfarenheter från förstudieprojektet Nationell ombudsplattform visar på att stora miljövinster och samhällsvinster finns att hämta genom samdistribution den sista milen. Samtransporter ger också möjligheter till nya servicepunkter, och i områden där det inte går att få till ombudslösningar är paketboxar ett alternativ.

I december 2020 fick Myndigheten för press, radio och tv (MPRT) i uppdrag att utreda distribution av nyhetstidningar i hela landet (Ku2020/02690). Regeringen konstaterade i direktivet att tryckta nyhetstidningar som levereras till en läsares adress huvudsakligen distribuerades genom samdistribution eller postdistribution. En situation med varannandagsutdelning av post försämrade enligt regeringen allmänhetens tillgång till tryckta nyhetstidningar i hela landet. MPRT skulle därför utreda möjligheterna

att genom upphandling eller på annat sätt säkerställa fortsatt distribution av posttidningar varje dag vid en varannandagsutdelning. MPRT redovisade uppdraget till regeringen i mars 2021. I slutrapporten föreslog myndigheten bl.a. att ett särskilt stöd för viss tidningsdistribution skulle införas under en omställningsperiod om fem år. Stödet skulle lämnas för distributionen av tryckta abonnerade nyhetstidningar i områden där samdistribution inte erbjuds under 2020. I september 2021 föreslog regeringen sedermera att mediestöd för varannandagsutdelning skulle införas under 2022–2025 för att möjliggöra en fortsatt spridning av tryckta nyhetstidningar i områden där tidningsdistributionen påverkats av varannandagsutdelning av post.

Svar på skriftlig fråga

Förutsättningarna för samdistribution i landet uppmärksammades även i en skriftlig fråga (fr. 2018/19:120) till statsrådet Anders Ygeman i februari 2019. Statsrådet påminde då om att postlagen inte sätter några hinder i vägen för samdistribution av post, paket och tidningar och att Postnord inte har ensamrätt till utdelning i någon del av landet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om samdistribution av post och tidningar, senast i betänkande 2020/21:TU4. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandena med hänvisning till de ansträngningar som redan görs för att effektivisera utdelningen och minska kostnaderna och miljöpåverkan från transporter. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att samdistribution av post och tidningar kan leda till besparingar och effektiviseringar i utdelningsverksamheten samt till minskad miljöpåverkan från transporter. Utskottet konstaterar att det redan förekommer sådan samdistribution mellan vissa marknadsaktörer där det är praktiskt genomförbart. Utskottet välkomnar vidare att regeringen utifrån MPRT:s utredningsförslag återkom med ett förslag till mediestöd för varannandagsutdelning i september 2021. Med hänvisning till ovanstående finner utskottet inget skäl att ta något ytterligare initiativ på området. Utskottet avstyrker därför motionerna 2021/22:2821 (M) yrkande 3, 2021/22:3394 (L) yrkande 66, 2021/22:3513 (L) yrkande 8 och 2021/22:3679 (C) yrkande 70.

Fastighetsboxar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om krav på installation av fastighetsboxar i flerfamiljshus. Utskottet hänvisar till den pågående utvecklingen när det gäller införandet av fastighetsboxar som bl.a. följer av Boverkets föreskrifter.

Motionen

I motion 2021/22:1319 av Eva-Lena Jansson (S) framförs att krav på fastighetsboxar bör övervägas i flerfamiljshus. Motionären påpekar att Boverkets tekniska föreskrifter underlättar postutdelning i fastighetsboxar i flerfamiljshus samtidigt som fastighetsboxar bidrar till bättre och effektivare service till landets invånare och förbättrar brevbärarnas arbetsmiljö.

Gällande rätt

Riktlinjerna för hur utdelning av postförsändelser ska ske återges i Post- och telestyrelsens allmänna råd (PTSFS 2008:6) om utdelning av post vid tillhandahållande av samhällsomfattande posttjänst. Eftersom föreskriften har utformats som ett allmänt råd är utdelning i fastighetsbox inget krav för boende i flerfamiljshus utan en alternativ utdelningsform i denna typ av fastigheter. Av byggnadstekniska skäl kan det dock ibland vara svårt att installera fastighetsboxar. Det gäller inte minst i det äldre fastighetsbeståndet.

Bakgrund

En fastighetsbox är en anordning för utdelning av post till hushåll i flerfamiljshus och som vanligtvis installeras på fastighetens entréplan. PTS framhåller på sin webbplats att fastighetsboxar är ett säkert alternativ för postmottagning. Det finns i dag fastighetsboxar med säkra lås för varje postinlägg. PTS bedömer att säkerheten totalt sett blir större när lägenhetsdörrar inte längre utrustas med brevinkast. Det ger ökat skydd mot buller, inbrott och brand. Fastighetsboxar gör det också lättare för mottagarna att få större försändelser utburna direkt till hemadressen i stället för att dessa, efter avisering, måste hämtas hos ett postombud.

Varken PTS, Postnord eller någon annan postoperatör kan kräva att en fastighet ska installera fastighetsboxar. Däremot offentliggör Postnord specifikationer för postlådors och fastighetsboxars utformning och placering på sin webbplats. Om en fastighetsägare frångår Postnords offentliggjorda specifikationer, på ett sätt som postoperatören inte finner godtagbart från arbetsmiljö- eller effektivitetssynpunkt, kan Postnord, enligt PTS allmänna råd (PTSFS 2008:06), hänvisa postmottagarna i fastigheten att hämta ut sina försändelser på det utlämningsställe som postoperatören anvisar.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om krav på installation av fastighetsboxar i flerfamiljshus, senast i betänkande 2020/21:TU4. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandena med hänvisning till den pågående utvecklingen när det gäller införandet av fastighetsboxar som bl.a. följer av Boverkets föreskrifter. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att utdelning i fastighetsboxar blir allt vanligare. I samband med nyproduktion och större ombyggnader i fastighetsbeståndet har fastighetsboxar i praktiken blivit normerande, vilket är en konsekvens av Boverkets tekniska föreskrifter. Utskottet konstaterar mot bakgrund av utvecklingen med stadigt minskande brevvolymer och kraftigt växande antal paket i postdistributionen att fastighetsboxarna gör det enklare för de boende i flerfamiljshus att ta emot större postförsändelser. Utskottet anser vidare att frågan om på vilket sätt de boende bör få sin post utdelad bäst löses av berörda parter och att statlig reglering på denna nivå inte är ändamålsenlig. Utskottet ser sammanfattningsvis inga skäl att ompröva sin tidigare ståndpunkt i fråga om införandet av fastighetsboxar och avstyrker därför motion 2021/22:1319 (S).

Posthantering och sekretess

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att ändra postlagen i syfte att minska smugglingen av droger. Utskottet hänvisar till den proposition om åtgärder för att förhindra illegal handel via post som regeringen har aviserat till våren 2022.

Jämför reservation 42 (SD).

Motionen

I motion 2021/22:3283 önskar Borian Åberg (M) att regeringen ser över möjligheten att ändra postlagen för att underlätta polisens och tullens drogbekämpande arbete. Motionären påtalar att en stor mängd droger smugglas i postförsändelser i Sverige och för att komma åt problemet borde alla som hanterar post och paket få rätt att på eget initiativ kontakta tullen eller polisen om det finns misstanke om narkotika i en viss försändelse.

Gällande rätt

I 2 kap. 14 § postlagen (2010:1045) finns bestämmelser om tystnadsplikt. Bestämmelserna avser uppgifter som rör ett särskilt brev eller andra uppgifter

som rör en enskild persons förbindelse med verksamheten när det gäller befordran av brev. Någon motsvarande tystnadsplikt i fråga om paket har inte förts in i postlagen.

Bakgrund

I 2015 års postlagsutrednings slutbetänkande (SOU 2016:54) framhölls att det fanns ett starkt intresse av att värna den personliga integriteten hos sändare och mottagare av brev och att det råder en allmän enighet om att innehållet i meddelanden som befordras som brev har ett från integritetssynpunkt högt skyddsvärde. Utredningen underströk också att en begäran om uppgiftslämnande sker under myndighetsansvar och kan bli föremål för kontroll av det allmänna. Det var enligt utredarnas uppfattning således inte lämpligt att överlåta en sådan uppgift till exempelvis butikspersonal hos postombud.

I augusti 2019 redogjorde regeringen för en rad nya åtgärder för att stödja arbetet mot narkotika. Samtidigt meddelade regeringen att den även avsåg att tillsätta en utredning med uppdrag att se över postlagen för att se om tystnadsplikten kunde ändras, så att det blev möjligt för postanställda att kontrollera och stoppa narkotika som skickas med post.

Narkotika utgör emellertid endast en del av den omfattande handeln med illegala eller farliga varor där varorna skickas via post. Som ytterligare exempel kan nämnas dopningsmedel, prekursorer för framställning av narkotika, förfalskade id-handlingar, vapen och explosiva varor. Organiserad brottslighet kan ofta sträcka sig över olika typer av brottsområden. Enligt Europol handlar de kriminella nätverken inte sällan med flera olika illegala varor, såsom narkotika, vapen och förfalskade id-handlingar. Vidare har Polismyndigheten påtalat att postlagens bestämmelser om tystnadsplikt m.m. medför svårigheter i utredningar om bedrägerier. Polismyndigheten har därför föreslagit att en sekretessbrytande bestämmelse motsvarande 10 kap. 24 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) införs i postlagen.

Pågående arbete

I maj 2020 beslutade regeringen att tillsätta en utredare som skulle se över postlagens bestämmelser om tystnadsplikt i syfte att underlätta de brottsbekämpande myndigheternas arbete. I uppdraget ingick även att lämna förslag på nödvändiga författningsändringar. Utredningen redovisade i april 2021 följande förslag i sitt betänkande Ökade möjligheter att förhindra illegal handel via post (SOU 2021:29):

- Det ska föras in en ny reglering i postlagen som ger aktörerna inom postverksamheten möjlighet att på eget initiativ bryta tystnadsplikten i postlagen och lämna uppgifter som rör misstanke om brott till en brottsbekämpande myndighet, om fängelse är föreskrivet för brottet.
- Möjligheten för brottsbekämpande myndigheter att från postverksamheten begära ut uppgifter som omfattas av tystnadsplikten i postlagen

ska utökas till att omfatta brott för vilket det är föreskrivet fängelse i ett år eller mer eller brottslig verksamhet som innefattar ett sådant brott.

- Det ska göras en ändring i offentlighets- och sekretesslagen som innebär att PTS får större möjligheter att lämna uppgifter om misstänkta brott till brottsbekämpande myndigheter.
- Tystnadsplikten i postlagen ska omfatta även uppgifter som gäller att undersöka, öppna, granska eller hålla kvar försändelser enligt preventivlagen.
- Tystnadsplikten i postlagen för uppgifter om kontroll av försändelser ska omfatta verksamheten hos alla befordringsföretag, dvs. även verksamheten hos aktörer som befordrar paket.
- Bestämmelserna om tystnadsplikt i postlagen ska samlas i ett nytt femte kapitel.

Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande tillsammans med inkomna svar inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om att ändra postlagen i syfte att minska smugglingen av droger, senast i betänkande 2020/21:TU4. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandet med hänvisning till den pågående utredningen som bl.a. skulle se över om tystnadsplikten kunde ändras för att underlätta arbetet mot narkotika. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av det stora samhällsproblem som narkotikaanvändningen utgör välkomnar utskottet att utredningen om postlagens bestämmelser om tystnadsplikt blev klar i april 2021. Utskottet noterar med tillfredsställelse att betänkandet har remissbehandlats och att regeringen i sin propositionsförteckning för våren 2022 aviserat att den avser att överlämna en proposition om åtgärder för att förhindra illegal handel via post. Utskottet vill samtidigt understryka vikten av att den lagstadgade brevhemligheten skyddas och att avsändarens och mottagarens personliga integritet därmed kan värnas även framgent. Med hänvisning till det som anförts ovan avstyrker utskottet motion 2021/22:3283 (M).

Vissa övriga krav på posthanteringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa krav på posthanteringen såsom beställar-, miljö- och klimatansvar. Utskottet hänvisar bl.a. till de åtgärder som följer av EU:s mobilitetspaket, Postnords arbete med uppförandekod för leverantörer och Postnords miljömål.

Jämför reservation 43 (V).

Motionen

I kommittémotion 2021/22:440 yrkande 6 framför Jessica Thunander m.fl. (V) att regeringen genom ägarstyrning och uppförandekod bör se till att Postnord har ett tydligt beställaransvar i sina transportupphandlingar. Motionärerna hänvisar till en granskning gjord av Sveriges Television där det framgår att Postnord har anlitat åkerier som inte har följt gällande lagar och regelverk och påpekar att statliga bolag bör föregå med gott exempel i det sociala och miljömässiga ansvarstagandet. I yrkande 7 vill motionärerna att regeringen genom ägarstyrning ser till att Postnord antar skarpa miljö- och klimatmål, följer upp dem samt tar fram en handlingsplan som styr mot dessa mål. Motionärerna är positiva till Postnords ambition ”att ta sikte mot ett fossilfritt 2030” och anser därför att bolagets klimat- och miljömål bör omfatta både upphandlade transporter och transporter i egen regi, terminalverksamhet och alla bolagets stödverksamheter oavsett om de är upphandlade eller utförs i egen regi.

Pågående arbete

Om beställaransvar

Den 1 juli 2018 infördes straffrättsliga skärpningar i reglerna om beställaransvar inom yrkestrafikområdet. Ändringarna innebär att reglerna gäller samtliga personer som i något led har avtalat om transporten. Dessutom infördes en undersökningsplikt för den som ingått avtal med den som utför transporten (den faktiska transportören).

Infrastrukturminister Tomas Eneroth tillfrågades i en interpellation (ip. 2020/21:104) i november 2020 om vilka åtgärder ministern avsåg att vidta för att skärpa beställaransvaret. Han påminde om att regeringen genom en förordningsändring våren 2018 hade skärpt beställaransvaret för internationella transporter och cabotagetransporter. Han betonade även att regeringen har arbetat hårt för att öka kontrollen och skapa rättvisa konkurrensvillkor för transportnäringen genom att driva igenom det s.k. mobilitetspaketet i EU. Regeringen vill ha ordning och reda inom transportsektorn och är beredd att vid behov vidta ytterligare åtgärder på området.

Näringsminister Ibrahim Baylan tillfrågades i en interpellation (ip. 2020/21:261) i januari 2021 om vilka åtgärder han avsåg att vidta för att säkerställa att statliga bolag upphandlar transporter som följer gällande regelverk samt om regeringen som ägare avser att vidta några åtgärder för att ingripa mot Postnords upphandling av transporter. Ministern svarade att han ser allvarligt på rapporterna om otillåten cabotage trafik och betonade att statliga bolag givetvis ska följa lagar och regler. Utgångspunkten för regeringens bolagsstyrning är att de statliga bolagen ska agera föredömligt inom området hållbart företagande, och regeringen hade under 2020 dessutom beslutat om en ny ägarpolicy för företag med statligt ägande där det framgår att bolagen ska ställa krav på arbetsrättsliga villkor hos leverantörer och underleverantörer.

Näringsminister Ibrahim Baylan fick i juni 2021 en skriftlig fråga (fr. 2020/21:3232) om vilka krav regeringen kommer att ställa på Postnord så att bolaget tar sitt beställaransvar vid transportinköp. Han uppgav att regeringen hade haft en dialog med bolaget om utmaningarna i leverantörskedjan. Han betonade även vikten av att bolaget säkerställer ordning och reda samt sjysta villkor hos alla sina leverantörer. Han underströk vidare att detta löpande följs upp vid de kontinuerliga ägardialogerna och är frågor som fortsatt kommer att prioriteras i samtalen med bolaget.

Om miljö- och klimatansvar

Postnord bedriver ett löpande arbete för att minska sin miljöpåverkan med ambitioner mot ett fossilfritt 2030. Av verksamhetsberättelsen för bolag med statligt ägande 2020 som upprättats av Näringsdepartementet framgår att Postnordkoncernen uppnått det tidigare långsiktiga målet om att minska koldioxidutsläppen med 40 procent fram till 2020 med basår 2009. Vidare framhålls att alla signifikanta leverantörer på sikt ska acceptera och följa Postnords uppförandekod för leverantörer. Målsättningen för 2020 var 80 procent och uppnåddes under året.

Riksrevisionen har i rapporten Hållbart företagande – regeringens styrning av de statligt ägda bolagen (RiR 2021:10) granskat om regeringens styrning mot hållbart företagande i de statligt ägda bolagen har lett till att de ambitioner som regeringen uttrycker i statens ägarpolicy har uppnåtts. De statligt ägda bolagen ska enligt riksdagen vara föregångare i hållbart företagande och präglas av öppenhet och föredömlighet. Staten är en av Sveriges största bolagsägare och kan genom att föregå med gott exempel bidra till utveckling utöver de egna bolagen. Riksrevisionens granskning visar att regeringen behöver förtydliga, förstärka och följa upp sin styrning om dessa ambitioner ska kunna nås. Regeringen välkomnar i skrivelse 2021/22:31 granskningen och konstaterar att även om den befintliga modellen för bolagsstyrning fungerar väl finns det åtgärder att vidta inom ramen för den befintliga styrningen i linje med regeringens ambition att ständigt förbättra styrningen inom hållbart företagande. Regeringen avser bl.a. att utveckla analysen av

bolagens strategiska mål för hållbart värdeskapande samt fortsätta att utveckla rapporteringen till riksdagen om hur arbetet med hållbart företagande har utvecklats och genomförts. Regeringen kommer även att fortsätta att följa utvecklingen av hållbarhetsrapportering och kontinuerligt utvärdera de krav ägaren ställer i förhållande till de regleringsförändringar som genomförs. I övrigt avser regeringen att även fortsättningsvis kontinuerligt utvärdera och förbättra de krav, verktyg och processer som används inom styrningen på området hållbart företagande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att ordning och reda inom transportsektorn är en mycket angelägen fråga. När det gäller beställaransvaret vill utskottet påminna om de straffskärpningar som regeringen har infört samt de åtgärder som följer av EU:s mobilitetspaket. Utskottet vill i sammanhanget även lyfta Postnords uppförandekod för leverantörer. Utskottet framhåller vidare när det gäller Postnords miljö- och klimatansvar att bolaget har ambitiösa miljömål för den egna verksamheten som kontinuerligt följs upp av Näringsdepartementet. Mot denna bakgrund finner utskottet inga skäl att ta några ytterligare initiativ och avstyrker därmed motion 2021/22:440 (V) yrkandena 6 och 7.

Reservationer

1. Samhällets digitalisering, punkt 1 (M)

av Maria Stockhaus (M), Sten Bergheden (M), Anders Hansson (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 8,

2021/22:3690 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 24,

2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 2, 3, 6, 11, 15–19, 22, 27, 30 och 32,

2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 4 och

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11,

bifaller delvis motionerna

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 13 och 21 samt

2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 9 och

avslår motionerna

2021/22:62 av Bo Broman (SD),

2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,

2021/22:2228 av Erik Ottoson (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2845 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 3,

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 2, 12, 23, 24 och 33,

2021/22:3245 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 16,

2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkandena 1–6 och 8,

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20 och

2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. (L) yrkande 24.

Ställningstagande

Digitaliseringen är ett globalt och gränslöst fenomen som påverkar individer, företag och stater i stor utsträckning. Digitaliseringen leder till förbättringar och nya innovationer, men den innebär även utmaningar. Därför krävs det, enligt vår uppfattning, kunskap och insatta ledare som kan nyttja digitaliseringspotentialen. Rätt använd kan digitaliseringen vara en av de största bidragsgivarna till att lösa problemen som både Sverige och alla andra

länder brottas med i dag, såsom exempelvis klimatutmaningen, välfärden och energipolitiken. Genom digitala innovationer och smartare tekniska lösningar har vi potential att effektivisera våra resurser och öka vår globala konkurrenskraft. Införande av nuvarande teknik för artificiell intelligens (AI) i svensk offentlig förvaltning skulle kunna frigöra resurser som i stället kunde satsas på rättsväsendet, försvaret eller offentliga åtaganden.

På nationell, regional och lokal nivå brister Sverige i digitalt ledarskap enligt Digitaliseringsrådet, OECD och andra experter, vilket leder till att vi tappar fart i utvecklingen. Vi delar experternas bedömning och menar att den digitala ledningen i Sverige är för dålig, i synnerhet inom Regeringskansliet. Eftersom offentlig förvaltning inte utvecklas i önskvärd takt finns det ett behov av att följa upp och utvärdera Expertgruppen för digitala investeringars arbete. Vi vill att det klargörs i vilken utsträckning rekommendationerna har följts samt om nya åtgärder krävs.

Digitaliseringsstrategin anger inriktningen för regeringens digitaliseringspolitik. Visionen är ett hållbart digitaliserat Sverige och det övergripande målet är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Det här anser vi är en för låg målsättning. Ett väl utvecklat land som Sverige bör i stället ha ett mål om att bli ett land som leder utvecklingen inom digital teknik och vara en innovationshubb för nya digitala lösningar. Målet bör vara mätbart och kunna utvärderas.

Sverige och Europa har historiskt varit ledande i att sätta nya standarder i mobila nätverk. Sverige var tidigt ute med den tredje generationens mobilstandard (3G) och vid valet av den fjärde generationens standard (4G) gick Europa vinnande ur striden. I utbygganden av femte generationens standard (5G) har vi däremot hamnat på efterkälken. Vi kan inte förlora inflytande i nästkommande stora tekniksprång, sjätte generationens mobilnät (6G), där USA, Sydkorea, Japan och Kina satsar på att utveckla den nya tekniken. Vi måste därför redan nu sträva efter att, i likhet med Finland och de baltiska länderna, etablera ett kompetenscentrum (centre of excellence) inriktat på framtida tekniker och kommunikationer och 6G i nära samarbete med exempelvis Finland och övriga EU.

Digitaliseringen av den offentliga sektorn utgör en monumental uppgift där vikten av att kompetens används och utvecklas på rätt sätt är avgörande. Många kommuner men även regioner och myndigheter påpekar att bristen på digitaliseringskompetens i de ordinarie verksamheterna gör att processer försenas eller inte alls kommer till stånd. Vi har tidigare välkomnat inrättandet av Myndigheten för digital förvaltning (Digg). Digg bör enligt vår uppfattning stötta andra myndigheter i sitt arbete med att uppfylla regeringens digitaliseringsambitioner. Det finns dock stora variationer i hur långt myndigheterna har kommit i sitt digitaliseringsarbete och vi ser därför ett behov av att arbetet intensifieras för att säkerställa välfärdens framtid. Vi föreslår vidare att Digg får i uppdrag att bygga upp rättslig expertis och ge rättslig vägledning eftersom behovet av sådan vägledning finns inom all offentlig förvaltning. Digg bör dessutom ha det övergripande ansvaret för att

samordna standarder och information för att öka digitaliseringstakten i offentlig sektor.

Staten måste enligt vår uppfattning ta ett större ansvar för myndigheternas förutsättningar att digitalt ställa om, något som även Ekonomistyrningsverket (ESV) har kommit fram till i sin utredning av den gemensamma digitala infrastrukturens styrning och finansiering. Utifrån ESV:s slutsatser föreslår vi att Digg får i uppgift att ta fram en långsiktig strategisk plan för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen. Vi menar att Digg bör ha en strategisk roll i bedömningen av vilka projekt som bör klassificeras som samhällsinvesteringar. Vi föreslår även att statliga myndigheter som överväger att samverka vid utveckling av en digital tjänst ska informera Digg om detta. Vidare anser vi att Digg bör ta fram ett förslag till investeringsplan i budgetunderlaget för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen.

Digitaliseringen handlar till stor del om att hantera stora mängder information. Våra statliga och kommunala myndigheter behandlar i dagsläget oerhörda mängder värdefull information som är tillgänglig enligt offentlighetsprincipen men som är svår att bearbeta med dator. Arbetet med öppna data är ett sätt att råda bot på detta eftersom det gör information mer lättanvänd och därmed kan möjliggöra stora effektiviseringsvinster och värden för såväl offentlig förvaltning som privat sektor. I arbetet med att göra alltmer information hos våra myndigheter till öppna data måste samtidigt avvägningar göras mellan intresset av att tillgängliggöra informationen och de risker detta innebär. Mot denna bakgrund vill vi genomföra en nationell kraftsamling för offentliga statistiska data där alla myndigheter ska få i uppdrag att arbeta strategiskt för att öka utbudet av och tillgängligheten till öppna data med beaktande av såväl informationssäkerhet som den personliga integriteten.

Den digitala utvecklingen har förändrat hur vi kommunicerar med varandra och det fysiska brevet har minskat i omfattning. Även om Sverige har kommit långt i den digitala utvecklingen ligger vi efter i utvecklingen med att skapa standardiserade digitala kontakter mellan myndigheter och enskilda. I exempelvis Estland har man utvecklat systemet X-Road som gör det möjligt för enskilda att genomföra alla myndighetsärenden digitalt förutom att gifta sig, skilja sig och köpa eller sälja fastigheter. Information som den enskilde lämnar behöver endast lämnas vid ett tillfälle varefter samtliga myndigheter kan ta del av den efter behov, s.k. once only. Detta gör det enklare för såväl medborgare som myndigheter att hantera kontakterna sinsemellan och det skapar även stora effektiviseringar i hur myndigheterna arbetar. Vi vill att Sverige tar samma eller liknande steg i hur man arbetar med att effektivisera myndigheternas medborgarkontakter. Därför föreslår vi att en utredning tillsätts som ser över möjligheten att införa en nationell digital plattform för säker överföring av information där medborgare och företag kan koppla upp sig mot en gemensam portal för kontakt med kommuner, regioner och myndigheter.

AI är ett splittrat begrepp och det saknas en enhetlig förståelse kring innebörden av begreppet i den offentliga debatten. Vi ser därför ett behov av

mer kunskap och ökad förståelse för AI, i synnerhet i politiken. Medan frågan diskuteras på EU-nivå och kommissionen har lagt fram förslag till en ny AI-förordning har Sverige inte varit särskilt tongivande. AI har inte heller haft något större genomslag inom den offentliga förvaltningen. Mot denna bakgrund behöver regeringen inrätta en bred AI-kommission med ett nätverk av experter som ska utveckla offentlig förvaltning i användningen och utvecklingen av AI. Vi anser att politik, akademi och näringsliv behöver samla sig och gemensamt utveckla en sammanhållen AI- politik.

Vi konstaterar vidare att det krävs samarbete när det gäller AI eller andra specialiserade kompetensområden inom digitalisering. Enligt It- och Telekomföretagen saknas det i Sverige 77 000 personer inom it- och telekomområdet och enligt SCB behövs det 30 000 ingenjörer. Efterfrågan på spetskompetens kommer bara att öka när hela världen ställer om sina samhällen. Vi föreslår därför att regeringen kartlägger den efterfrågade expertisen inom it och gör upp en färdplan med mätbara mål för hur expertfrågan ska lösas. Sverige behöver i sammanhanget öka sin attraktivitet genom att bl.a. satsa på ökat samarbete med de främsta forsknings- och innovationsmiljöerna.

Avslutningsvis efterlyser vi en översyn av den nationella lagstiftningen i syfte att bejaka EU:s certifiering av molntjänster. Vi anser att Sverige har tappat fart i frågan om digitalisering och AI-utveckling. Det finns t.ex. en särskild risk för svensk del i EU:s arbete med certifiering av molntjänster. Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå Enisa tillkännagav i december 2019 ett arbete med att skapa en certifiering för molntjänster i Europa. Det finns en överhängande risk att utländska molntjänster certifierade av EU inte skulle kunna användas i Sverige, eftersom de inte skulle vara lagliga i en svensk kontext. Det vore inte bra för Sverige eller för att främja EU:s fria rörlighet.

2. Samhällets digitalisering, punkt 1 (SD)

av Jimmy Ståhl (SD), Patrik Jönsson (SD) och Stefan Plath (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:62 av Bo Broman (SD) och

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 3 och avslår motionerna

2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,

2021/22:2228 av Erik Ottoson (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2845 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 2, 12, 13, 21, 23, 24 och 33,
2021/22:3245 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 16,
2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkandena 1–6, 8 och 9,
2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20,
2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 8,
2021/22:3690 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 24,
2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 2, 3, 6, 11, 15–19, 22, 27, 30 och 32,
2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,
2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 4,
2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. (L) yrkande 24 och
2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Verksamt.se är en webbplats som riktar sig till företag och fungerar som en portal där företagare enkelt kan hitta information från diverse myndigheter. För privatpersoner finns det ingen liknande tjänst, utan individen måste besöka en mängd olika myndigheters separata webbplatser för att registrera och utföra ärenden. I Norge är man på väg att införa en myndighetsportal för privatpersoner där man med en enkel inloggning kan göra de flesta av sina ärenden från vaggan till graven. För att underlätta den enskildes myndighetskontakter föreslår vi att möjligheten att införa en portal för privatpersoner, liknande den för företag, utreds.

Vidare anser vi att alla företag bör konkurrera på lika villkor och ges samma möjligheter att investera i exempelvis it-infrastruktur. Möjligheten till fri konkurrens behöver dock kunna begränsas när det gäller nationella säkerhetsintressen, anser vi. Infrastruktur som har nationellt säkerhetsintresse bör inte kunna säljas ut. Vid en avyttring av statliga bolag som innehar infrastruktur av nationellt intresse ska dessa delar av bolaget delas upp och behållas under statlig kontroll. Vi efterfrågar därför en utredning för att säkerställa samhällsviktig it-infrastruktur.

3. Samhällets digitalisering, punkt 1 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 2, 12, 13, 21, 23, 24 och 33,
2021/22:3245 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 16 och
2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 20,
bifaller delvis motionerna
2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,
2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 8 och
2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 32 och
avslår motionerna
2021/22:62 av Bo Broman (SD),
2021/22:2228 av Erik Ottoson (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:2845 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,
2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 3,
2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkandena 1–6 och 9,
2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 8,
2021/22:3690 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 24,
2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 2, 3, 6, 11, 15–19, 22,
27 och 30,
2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,
2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 4,
2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. (L) yrkande 24 och
2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Sverige och svenskt näringsliv har en stark position i den nya digitaliserade ekonomin som måste vårdas och utvecklas. Samtidigt finns det en överhängande risk för att byråkrati och regler kan bromsa digitaliseringens möjligheter för nya tjänster, nya idéer och nya arbetstillfällen. Dessutom har digitaliseringen kommit olika långt i den offentliga sektorn, vilket påverkar möjligheterna till bättre service för medborgarna. Jag vill därför betona att digitaliseringens kraft bör användas fullt ut.

Ansvar för den grundläggande digitala infrastrukturen är oklart, menar jag. Post- och telestyrelsens (PTS) övergripande ansvar för kommunikation bör därför klargöras så att det framgår att ansvaret även omfattar digital kommunikation.

Den digitala världen bygger på utbyte av data via strukturerad kommunikation. Vagnar kommunicerar med bilar. Data skickas mellan vårdcentraler och sjukhus, mellan skolor och statliga myndigheter, mellan företag och kunder. Men inom många områden saknas det struktur på offentliga data samtidigt som det saknas struktur på den statliga it-infrastrukturen. Det här försvårar bl.a. kommunikation mellan systemen, ökar risken för felrapportering och leder till onödiga kostnader. Jag menar att staten ska ta ledningen i arbetet för standarder och skapandet av strukturerade data och strukturerade sätt att överföra data från ett ställe till ett annat (s.k. API:er)

i svensk offentlig sektor tillsammans med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Jag anser vidare att staten bör etablera en gemensam virtuell infrastruktur där data kan lagras säkert och decentraliserat med möjlighet till access från andra myndigheter efter behov.

I Sverige finns en exceptionell tillgång till stora offentliga dataserier. Här finns också stor kunskap i både offentlig verksamhet och i det privata näringslivet om hur sådana data kan användas för att förbättra och förfina tjänster. Inom ramen för ett stärkt integritetsskydd bör möjligheten att enkelt, snabbt och billigt få tillgång till stora offentliga dataset förbättras, inte minst för att säkra konkurrensneutraliteten mellan små och stora företag. Jag anser att samtliga myndigheter konsekvent ska arbeta med publicering av öppna data. Så skapar vi fler jobb och en samhällsvinst i miljardklassen enligt flera rapporter och erfarenheter från andra länder. Mot denna bakgrund anser jag att öppna data ska vara utgångspunkten.

Den svenska offentlighets- och sekretesslagstiftningen är en garant för individens integritet, men man måste samtidigt ta höjd för vad data får användas till. Åtkomst måste begränsas inte bara i fråga om vem som kommer åt data utan även vad de ska användas till. Samtidigt finns offentliga data om svenska medborgare i stor utsträckning på servrar som andra länders regeringar enligt lag har tillgång till. Ett sådant exempel är amerikanska Cloud Act som kan ge USA:s regering och myndigheter tillgång till data på servrar som ägs av amerikanska bolag eller deras dotterbolag. Det finns således ett behov av att Sverige säkerställer att andra länder inte får tillgång till känslig information om svenska medborgare. Jag förordar därför att tillgången till molntjänster säkras för myndigheter och andra offentliga verksamheter.

Förutom sårbarheten i sig är internet i Sverige delvis också föråldrat. En huvudsaklig anledning till detta är en centraliserad mix av nätverk och infrastruktur som är mycket känsligt för störningar. I grunden behöver internet byggas om för att få en mer decentraliserad robusthet. Minimisäkerhetsstandarder bör därför införas för att system och hårdvara ska kunna kopplas på offentliga nätverk. Data från den offentliga sektorn enligt principen once only bör finnas på ett flertal datacenter placerade runt om i landet för att minska risken för nedsläckning vid attacker eller andra incidenter.

Jag anser även att staten bör utveckla sin kompetens i analys och användning av data. Säker lagring av data är viktigt, men att skapa nytta av data är minst lika viktigt för att skapa en bättre välfärd. Den offentliga upphandlingen av tjänster inom maskininlärning (machine learning) och artificiell intelligens (AI) måste således stärkas.

I april 2021 presenterade Europeiska kommissionen ett förslag på regelverk för etiskt användande av AI. Det omfattar en rad möjliga användningsområden som ansiktsigenkänning, massövervakning och infrastruktur. Jag välkomnar ett sådant ramverk och kommer att verka för att slutresultatet lever upp till ett antal principer. Jag vill att ett pålitligt och robust skydd för den personliga integriteten ska vara vägledande, att individen ska ha insyn i och kontroll över hur personliga data används, att god hänsyn ska tas till riskminimering vid

godkännande av nya tekniker och användningsområden, att användningen av AI för obefogad statlig övervakning och kontroll av medborgare ska förbjudas och att produkter inte ska exporteras till regimer som använder dem för att förtrycka människor. Jag ser samtidigt goda möjligheter att ett tydligt och långsiktigt ramverk kan bidra till att göra EU världsledande inom AI. En ansvarsfull inställning till teknologiska framsteg står inte i konflikt med tillväxt och innovation. Jag föreslår därför att det på EU-nivå införs ett regelverk för etisk användning av AI som levererar ett pålitligt, robust och riskminimerande skydd för den personliga integriteten.

4. Samhällets digitalisering, punkt 1 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,

bifaller delvis motion

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 21 och avslår motionerna

2021/22:62 av Bo Broman (SD),

2021/22:2228 av Erik Ottoson (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2845 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 3,

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 2, 12, 13, 23, 24 och 33,

2021/22:3245 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 16,

2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkandena 1–6, 8 och 9,

2021/22:3509 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 20,

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 8,

2021/22:3690 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 24,

2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 2, 3, 6, 11, 15–19, 22, 27, 30 och 32,

2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 4,

2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. (L) yrkande 24 och

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Att lagra data digitalt över internet via ett s.k. moln blir allt vanligare och tillämpas i stor utsträckning i den offentliga sektorn. Med detta följer dock stora säkerhetsutmaningar. Sommaren 2017 avslöjades skandalen kring Transportstyrelsen där icke säkerhetsklassade personer utomlands hade fått tillgång till skyddade personuppgifter. Detta kunde ske genom att myndigheten hade utlokaliserat lagringen av data till servrar hos privata företag i andra länder. I rapporten En gemensam statlig molntjänst för myndigheternas it-drift hade Statens servicecenter tidigare samma år lagt fram ett förslag för regeringen om en säker hantering av data genom en statlig molntjänst i form av statligt ägda serverhallar för lagring åt den offentliga sektorn. Statens servicecenter konstaterade också att en molntjänst bör ha sitt säte utanför storstadsområdena för att stärka säkerheten, öka effektiviseringen och sänka kostnaderna. Jag anser också att ett statligt moln skulle kunna hantera lagringen åt privata företag och att verksamheten på sikt skulle kunna bli lönsam för staten. Regeringen har visserligen visat intresse för inrättandet av statliga moln, vilket jag välkomnar. Dessvärre konstaterar jag dock att regeringen har agerat saktfärdigt och inkonsekvent och att någon statlig molnlösning ännu inte har sett dagens ljus. Det finns enligt min uppfattning tillräckligt med underlag för att gå från ord till handling när det gäller en mer samordnad, kostnadseffektiv och säker it-drift. Regeringen bör därför snarast utreda och återkomma med ett förslag till statliga molntjänster där data och program ska kunna lagras på ett säkert sätt.

5. Samhällets digitalisering, punkt 1 (L)

av Helena Gellerman (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkandena 1–6, 8 och 9 samt

2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. (L) yrkande 24,

bifaller delvis motionerna

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 21,

2021/22:3509 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 20 och

2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 32 och

avslår motionerna

2021/22:62 av Bo Broman (SD),

2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,

2021/22:2228 av Erik Ottoson (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2845 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,
2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 3,
2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 2, 12, 13, 23, 24
och 33,
2021/22:3245 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 16,
2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 8,
2021/22:3690 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 24,
2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 2, 3, 6, 11, 15–19, 22,
27 och 30,
2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,
2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 4 och
2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Digitaliseringen innebär stora möjligheter för den enskilda individen, för näringslivet och för samhället i stort, rätt använd och med människans behov i centrum. Det finns dock ett antal områden där det krävs särskilda insatser för att öka digitaliseringsgraden och effektivisera samt underlätta den digitala revolutionen.

Ekonomistyrningsverket (ESV) påpekar i en tidigare granskning att digitaliseringen av den offentliga sektorn går långsamt och att regeringens digitaliseringsstrategi inte ger den styrning som behövs för att kunna effektivisera processen. Enligt ESV befinner sig de flesta myndigheter på en relativt låg mognadsnivå vad gäller digitalisering, och i princip hela den offentliga sektorn behöver enligt myndigheten göra ett kompetenslyft för att kunna tillvarata digitaliseringens möjligheter. Jag anser därför att digitaliseringsarbetet måste få en ökad tyngd i förvaltningspolitiken. Regeringen bör tydligare peka ut vilka frågor som är prioriterade utifrån användarnytta, effektivitetsvinster och rättssäkerhet och utifrån detta formulera tydligare uppdrag åt den offentliga förvaltningen. Omvärlden står inte still, och om ska Sverige bli bäst krävs det en konkret handlingsplan som Sverige kan samlas kring. Den nationella digitaliseringsstrategin behöver således skyndsamt göras specifik, mätbar och tidsatt.

Jag välkomnar att en myndighet, Myndigheten för digital förvaltning (Digg), har det övergripande ansvaret för den fortsatta digitaliseringen. Eftersom den förändrade ansvarsfördelningen mellan myndigheterna gick snabbt finns det en risk för kompetensglapp och förlorad erfarenhet. Regeringen behöver därför undersöka om de sjösatta åtgärderna och deras resultat har gett avsedd effekt för att effektivt realisera regeringens digitaliseringsstrategi.

Jag anser även att regeringen bör utse en myndighet som ska ha ansvar för att identifiera huvudmän för olika typer av grunddata för den offentliga verksamheten. Det här skulle kunna lösa problemet med att offentliga aktörer hämtar uppgifter direkt från privatpersoner och företag trots att samma

uppgifter redan finns hos en annan offentlig aktör. Digitalisering i den offentliga sektorn kan bli den viktigaste faktorn för en modern välfärd. Det innebär att långsiktiga gemensamma planer behöver tas fram för den digitala infrastrukturen liksom testmiljöer och demonstrationssajter där nya innovativa digitala lösningar kan testas och verifieras. Vidare behöver det vara möjligt att kontinuerligt hämta in information om digitaliseringens framsteg i den offentliga sektorn för att riksdagen, regeringen och ansvariga myndigheter löpande ska kunna utvärdera digitaliseringens utveckling. Jag menar att detta exempelvis skulle kunna ske genom att en myndighet får i uppdrag att utveckla en databas för automatisk datainsamling från aktörerna.

Konkurrensverket publicerade 2016 en rapport om it-standarder, inlåsnings och konkurrens där en analys av policy och praktik inom svensk förvaltning redovisades. Rapporten tog upp att ett flertal myndigheters agerande när digitala lösningar inhandlades och utvecklades skapade oönskade inlåsnings effekter till specifika leverantörer och hinder för informationsutbyte. Detta ledde i sin tur till konkurrenshinder. Inlåsnings effekter kan vara mycket kostsamma och dessutom förhindra framtida utveckling och effektivisering av våra myndigheter samt minska myndigheternas samverkansmöjligheter. Mot bakgrund av detta ser jag ett behov av att myndigheternas förmåga att undvika inlåsnings effekter före upphandlingar av digitala tjänster kartläggs, speciellt med fokus på myndigheternas förmåga att identifiera framtida risker vid exempelvis leverantörsbyte. Utredningen bör även föreslå lämpliga åtgärder för att undvika inlåsnings effekter.

Sverige har kommit långt inom många digitaliseringsområden, medan andra delar befinner sig i en uppstartsfas. Eftersom regelverket spelar en viktig roll för den fortsatta utvecklingen efterfrågar jag en översyn av regelverket med dess skatter, avgifter och avdrag för att säkra en konkurrensneutral lagstiftning som är i takt med digitaliseringsutvecklingen.

De digitala möjligheterna måste värnas. Därför vill jag se ett stabilt och brett rättsligt ramverk för ny teknologi, exempelvis blockchain, artificiell intelligens (AI) och delningstjänster i EU. Ramverket ska utgå från och värna de demokratiska rättigheterna och den personliga integriteten utan att stoppa utvecklingen. Liberalerna värnar principen om nätneutralitet och anser att geoblockering på nätet måste minska för ett likvärdigt internet inom hela EU. Jag anser att detta är ett viktigt steg för att skapa en enhetlig inre marknad för digitala tjänster.

Sverige skulle kunna bli ett föregångsland när det gäller arbetet med etiska riktlinjer för AI-teknologin. Enligt min mening bör regeringen som en utgångspunkt för den svenska lagstiftningen följa utvecklingen inom OECD:s AI Policy Observatory. Här samlas 60 länders lagstiftningsinitiativ inom AI, OECD:s AI-principer och trender inom AI. Jag menar att det i sammanhanget är avgörande att samhället etablerar ett modernt och tydligt regelverk för att möjliggöra en etiskt och juridiskt säker användning av olika AI-tillämpningar i samtliga samhällssektorer. Regelverket ska skapa trygghet i användningen

och säkerställa en trygg och transparent förvaltning av de AI-algoritmer som utvecklas.

Digitaliseringen medför även ett allt större behov av hantering och lagring av data. EU:s nya dataskyddsförordning trädde i kraft 2018 och ställer höga krav på dataskyddet inom Europa. Samma år beslutade kongressen i USA att all information på amerikanska plattformar kan lämnas ut till amerikanska myndigheter. Det här innebär att man juridiskt kan beteckna lagrad information som ”röjd” och amerikanska plattformar kan således inte användas för att lagra personliga data eftersom det strider mot dataskyddsförordningen. Tyskland har som en konsekvens av detta utvecklat en egen molntjänst för att säkerställa att myndigheternas datahantering uppfyller kraven i förordningen. Därutöver lanserade Frankrike och Tyskland 2019 tankar om en gemensam molntjänst inom EU. Det kvarstår emellertid stora juridiska oklarheter kring hur eller om internationella molnbaserade tjänster kan användas inom offentlig sektor, och regeringen har efter påtryckningar från bl.a. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tillsatt en statlig utredning för att klarlägga rättsläget, vars slutrapport levererades under 2021. Enligt min uppfattning är det djupt bekymmersamt att osäkerheten kring regelverket och vad som är lagliga lösningar gör att nödvändiga investeringar i säkra molnbaserade lagringstjänster, beslutsstöd eller samverkansplattformar nu avstannar i offentlig sektor. Jag ser en uppenbar risk för att man i stället använder äldre, mer osäkra, tekniska lösningar i brist på godkända lösningar från kommersiella aktörer. Jag understryker därför vikten av att regeringen skyndsamt agerar för en förtydligad lagstiftning och tillämpningsanvisningar på både nationell och europeisk nivå för att klarlägga hur molntjänster som träffas av olika länders lagstiftning ska gå att använda i Sverige.

6. Digital myndighetspost, punkt 2 (SD, KD)

av Magnus Jacobsson (KD), Jimmy Ståhl (SD), Patrik Jönsson (SD) och Stefan Plath (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 86.

Ställningstagande

Sverige ska ligga i framkant när det gäller att tillvarata och utveckla digitaliseringens möjligheter. Med nya digitala lösningar kan servicen till medborgarna förbättras. I detta sammanhang vill vi lyfta att digital post

främjar en levande landsbygd, når mottagaren effektivt och snabbt, gör att id-kapningar upptäcks snabbare, är billigare än fysisk post och i förlängningen är bättre för miljön. Vi konstaterar även att flera myndigheter nu har börjat använda digitala brevlådor för sin kommunikation.

I takt med att försändelserna med digital post ökar finns det också anledning att kräva av kommuner, regioner och statliga myndigheter att de betalar för de försändelser som de skickar. Sedan starten av Mina meddelanden beräknas privata brevlådeoperatörer ha förmedlat myndighetspost till ett värde av närmare en halv miljard kronor. I utredningen reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114) föreslogs en ersättningsmodell till de digitala brevlådeoperatörerna. Utredningens förslag mötte stort gehör hos berörda remissinstanser. Vi noterar dock att regeringen inte har återkommit med en proposition i ärendet. Det är angeläget att en ersättningsmodell som ger täckning för både fasta och rörliga kostnader kommer på plats. Med en ersättningsmodell främjas också möjligheterna för offentliga beställare att ställa krav på brevlådeoperatörernas åtaganden.

7. Digital autentisering, punkt 3 (SD, C)

av Jimmy Ståhl (SD), Patrik Jönsson (SD), Mikael Larsson (C) och Stefan Plath (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 19 och
2021/22:3245 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 30 och
avslår motionerna

2021/22:1287 av Roza Güclü Hedin (S),

2021/22:2864 av Betty Malmberg (M) yrkande 3 och

2021/22:4184 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 20.

Ställningstagande

I ett digitalt samhälle är vi beroende av digitala tjänster för välfärd och vardag. Bank-id har de facto monopol på digital identitet i Sverige och det är enligt vår uppfattning problematiskt. Vi anser att Bank-id:s monopol måste utmanas på grund av de konsekvenser som det leder till. Vi anser att identifiering i välfärdssystem och i andra situationer inte ska vara beroende av banker eftersom det bl.a. drabbar dem som inte kan vara kunder hos en bank men likväl måste kommunicera med det offentliga. Det bör i sammanhanget

nämnas att det finns alternativ till Bank-id och vi anser att denna mångfald måste erkännas av den offentliga sektorn.

Ytterligare ett problem med att vara beroende av ett monopol, såsom Bank-id, är att när systemet inte fungerar går det inte göra digitala betalningar, boka vård eller legitimera sig digitalt. Därför måste kraven på de samhällskritiska funktionerna öka liksom att säkerhetshotande monopol måste undvikas. Vi konstaterar att konsekvensen av en attack mot en enskild tjänst blir mindre om man kan legitimera sig med fler tjänster.

8. Digital autentisering, punkt 3 (KD)

av Magnus Jacobsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4184 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 20 och avslår motionerna

2021/22:1287 av Roza Güclü Hedin (S),

2021/22:2864 av Betty Malmberg (M) yrkande 3,

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 19 och

2021/22:3245 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 30.

Ställningstagande

Identitetsmissbruk används för att missbruka välfärdssystemet, och den här typen av brottslighet har ökat under senare år. Det är svårt för myndigheter, men även för företag och enskilda, att veta vem som döljer sig bakom en e-legitimation. Behovet av en grundidentifiering för att kunna utfärda en e-legitimation behöver således enligt min uppfattning utredas. En grundidentifiering skulle kunna ske genom ett fysiskt besök och skulle kunna kopplas till biometriska data. På så sätt menar jag att man kan uppnå en digital autentisering som säkerställer andra myndigheters utgivande av e-legitimationer.

9. Digital delaktighet, punkt 4 (M)

av Maria Stockhaus (M), Sten Bergheden (M), Anders Hansson (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 14 och

2021/22:3841 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16,

bifaller delvis motionerna

2021/22:1529 av Magnus Manhammar (S),

2021/22:3073 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),

2021/22:3803 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 18,

2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkande 7 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 3 och

avslår motionerna

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 35,

2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 16 och

2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkande 9.

Ställningstagande

I dagens samhälle ställs allt högre krav på digital kompetens, och många tjänster kan enbart fås genom webbplatser och digital anslutning. Det här ställer många äldre utanför vissa delar av samhällets service och osäkerheten ökar hos de äldre som har alltför dåliga kunskaper om hur man gör. För att minska det digitala utanförskapet anser vi att det behövs insatser för att öka den digitala mognaden och kompetensen hos personer som i dag har svårt att eller inte alls kan nyttja olika digitala tjänster och verktyg. Särskilt prioriterat, inte minst i ljuset av den pågående covid-19-pandemin som starkt har begränsat många äldres möjligheter till sociala kontakter, bör vara att öka andelen äldre som är uppkopplade och att göra insatser för att säkerställa en god digital kompetens hos äldre. Regeringen bör därför ta initiativ till en dialog med SKR, Vårdföretagarna och andra berörda aktörer från inte minst civilsamhället om hur man kan erbjuda omsorgstagare stöd och utbildning för att minska det digitala utanförskapet och främja digital delaktighet. Det skulle konkret kunna handla om att säkerställa att det finns personal inom omsorgen som har i uppdrag att ge utbildning och stöd till de omsorgstagare som så önskar och behöver. Denna dialog bör leda fram till en överenskommelse med konkreta insatser för att främja digital delaktighet bland omsorgstagare.

10. Digital delaktighet, punkt 4 (SD)

av Jimmy Ståhl (SD), Patrik Jönsson (SD) och Stefan Plath (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3803 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 18,
bifaller delvis motionerna

2021/22:1529 av Magnus Manhammar (S),

2021/22:3073 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),

2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 14,

2021/22:3841 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16,

2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkande 7 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 3 och

avslår motionerna

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 35,

2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 16 och

2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkande 9.

Ställningstagande

I dagens samhälle blir allt fler samhällstjänster digitala och andra alternativ erbjuds inte alltid. Äldre som saknar kunskap om och praktisk erfarenhet av internet riskerar då att stängas ute från många delar av samhället, vilket vi anser är bekymmersamt. Drygt 400 000 personer över 65 år lever i dag i digitalt utanförskap. Enligt Folkhälsomyndigheten riskerar äldre personer med en kognitiv sjukdom, exempelvis demens, i ännu högre utsträckning att hamna i digitalt utanförskap. Vi anser att regeringen därför skyndsamt bör ta fram en handlingsplan för att motverka det digitala utanförskapet bland grupper av äldre.

11. Digital delaktighet, punkt 4 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 35 och avslår motionerna
2021/22:1529 av Magnus Manhammar (S),
2021/22:3073 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),
2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 16,
2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 14,
2021/22:3803 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 18,
2021/22:3841 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16,
2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkandena 7 och 9 samt
2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 3.

Ställningstagande

De digitala systemen grundas på allt färre tjänster som tillhandahålls av ett mindre antal producenter. Två konkreta exempel på detta är Swish och Bankid. Skulle dessa två system sluta fungera skulle konsekvenserna inte bara bli omedelbara utan närmast överblickbara. Om Swish är ur funktion förloras ett centralt betalningsmedel. Vi menar därför att tillgången till offlinebetalningar i digitala betalningssystem som t.ex. Swish måste säkras.

12. Digital delaktighet, punkt 4 (KD)

av Magnus Jacobsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 3,
bifaller delvis motionerna
2021/22:1529 av Magnus Manhammar (S),
2021/22:3073 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),
2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 14,
2021/22:3803 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 18,
2021/22:3841 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16 och
2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkande 7 och
avslår motionerna
2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 35,
2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 16 och
2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkande 9.

Ställningstagande

I takt med samhällets ökade digitalisering har många av de ansökningar och ärenden som tidigare gjordes genom att man fyllde i fysiska blanketter eller genom personliga besök nu överförts till plattformar på internet. Det kan exempelvis handla om ansökningar om bistånd, bankärenden, olika undervisningsinsatser samt kontakt med sjukvård och socialtjänst. För de allra flesta underlättas vardagen av den ökade digitaliseringen och det är viktigt att utvecklingen främjas. Samtidigt kan personer med kognitiva funktionsnedsättningar av olika anledningar ha svårt att använda sig av dessa medier. För dessa personer kan det vara nödvändigt att fortsatt få möjlighet till exempelvis personliga möten med olika myndigheter och andra relevanta aktörer för att säkerställa att blanketter blir ifyllda på rätt sätt och inskickade i rätt tid och att avbrott i utbetalningar från ersättningssystem eller betalningsanmärkningar förhindras. Jag anser därför att hänsyn bör tas till behoven hos personer med funktionsnedsättning i utvecklingen av samhällets digitalisering.

13. Digital delaktighet, punkt 4 (L)

av Helena Gellerman (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 16 och avslår motionerna

2021/22:1529 av Magnus Manhammar (S),

2021/22:3073 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 35,

2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 14,

2021/22:3803 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 18,

2021/22:3841 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16,

2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkandena 7 och 9 samt

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag vill inledningsvis påminna om att det bakomliggande syftet med EU:s s.k. webbtillgänglighetsdirektiv är att den offentliga sektorn och de företag som finansieras av staten måste uppfylla vissa tillgänglighetskrav på sina webbplatser och i sina mobila applikationer. EU har i många år arbetat med att etablera en miniminivå för digital service inom offentlig sektor för att säkerställa att så många som möjligt också kan ta del av och nyttja den digitala

servicen. Den 26 oktober 2016 fastställdes Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer. Direktivet genomfördes genom att en särskild lag infördes i Sverige (prop. 2017/18:299) som trädde i kraft den 1 januari 2019. Jag beklagar att regeringen i genomförandet av direktivet valde att undanta digital service som hänför sig till undervisningen inom skolväsendet från lagstiftningens krav på tillgänglighet. Jag menar att Skolväsendets digitala infrastruktur behöver uppfylla höga tillgänglighetskrav för elever och lärare och där så är relevant för föräldrar. Det räcker inte att, som regeringen gör, hänvisa till att skollagen ger elever med funktionsnedsättning rätt till särskilt stöd. Jag hävdar att själva syftet med att ställa krav på tillgänglighet är att människor så långt det är möjligt ska kunna delta på lika villkor, utan att vara beroende av särlösningar. Jag anser därför att det är viktigt att regeringen följer upp den nya lagen för att säkerställa att digital service utformas enligt principen om design för alla.

14. Digital delaktighet, punkt 4 (MP)

av Axel Hallberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkandena 7 och 9,
bifaller delvis motionerna

2021/22:1529 av Magnus Manhammar (S),

2021/22:3073 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),

2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 14,

2021/22:3803 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 18,

2021/22:3841 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16 och

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 3 och

avslår motionerna

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 35 och

2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 16.

Ställningstagande

En ökad digital delaktighet för äldre innebär ofta även en ökad livskvalitet. Men en förutsättning är att den äldre har möjlighet att ta del av digitaliseringens fördelar. Det gör inte alla och det kan vara svårt att hantera både telefoner och datorer och att veta vart man kan vända sig när det är problematiskt. Det blir ett särskilt stort problem om samhället övergår till att

enbart använda sig av digitala lösningar. De som då inte kan hantera tekniken hänger inte med och blir uteslutna från både utvecklingen och moderniseringen av respektive tjänst.

Jag anser därför att tekniska lösningar behöver erbjudas alla äldre över en viss ålder för att inte öka det digitala utanförskapet. Även en person som i sitt arbete haft stor kunskap riskerar att snabbt hamna efter när de kognitiva förmågorna börjar svikta. Jag menar att bibliotekens roll att bistå äldre med digitalt stöd bör förstärkas eller att andra stödfunktioner bör utvecklas med t.ex. civilsamhället. Exakt hur och i vilken form detta bör ske behöver enligt min uppfattning ses över.

Jag anser vidare att det är angeläget att regeringen analyserar och går vidare med Digitaliseringsrådets förslag för att nå ökad digital jämlikhet. Den dåvarande miljöpartistiska bostads- och digitaliseringsministern, statsrådet Peter Eriksson, lät 2017 inrätta såväl en digitaliseringsstrategi som ett digitaliseringsråd. I en fördjupningsrapport från 2019, Delaktighet i en digital tid, beskrevs innebörden av formuleringen ”alla ska ha förmågan och möjligheten att delta i ett digitalt samhälle”. Förutom strukturfrågor och en nollvision om utanförskap fanns där bl.a. förslaget om att identifiera, prioritera och peka ut ett antal nödvändiga samhällstjänster som alla medborgare ska kunna använda med hjälp av digital teknik som uppfyller design för alla. ”De utpekade samhällstjänsterna skulle uppfylla standarden för universell design, erbjuda god säkerhet och alla skulle kunna erbjudas handledning för ökad användning och bra användarupplevelse.” Ökad digital jämlikhet, menar jag, skulle göra stor skillnad i praktiken.

15. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 5 (M)

av Maria Stockhaus (M), Sten Bergheden (M), Anders Hansson (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 13 och

2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 7 och 10,
bifaller delvis motionerna

2021/22:839 av Heléne Björklund (S),

2021/22:1124 av Magnus Stuart (M) yrkande 1,

2021/22:2189 av Pål Jonson (M),

2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 7,

2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 22,

2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 1,
2021/22:2935 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 4,
2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1,
2021/22:3264 av John Widegren (M),
2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 2 och 13,
2021/22:3867 av Johan Löfstrand m.fl. (S) yrkande 1 och
2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkande 8 och
avslår motionerna
2021/22:1124 av Magnus Stuart (M) yrkande 2,
2021/22:1427 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S),
2021/22:2103 av Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C)
yrkandena 1–3,
2021/22:2309 av Nina Lundström (L) yrkandena 1–3,
2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 13,
2021/22:2953 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 63,
2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 7 och 8,
2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 1, 3, 4, 14 och 19,
2021/22:3867 av Johan Löfstrand m.fl. (S) yrkande 2,
2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 80 och
2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 23–25.

Ställningstagande

Bredbandsmålet ser ut att bli svårt att nå. PTS gör bedömningen att det krävs åtskilliga miljarder i statligt tillskott och utbyggnaden på landsbygden går oerhört långsamt. Takten i utbyggnaden påverkas även av var man bor då lokala politiker och fiberföreningar kan driva på. De områden som saknar en eldsjäl hamnar ännu mer efter. Vi anser därför att regeringen bör ta fram tydligare nationella mål för bredbandsutbyggnaden, som i sin tur kan brytas ned på lokal nivå och användas för att försöka påskynda utbyggnaden.

Vi anser att det behövs fler digitala lösningar för lokala behov. Ska vi dra nytta av de digitala möjligheterna krävs en fungerande digital infrastruktur vad gäller både fasta och mobila uppkopplingsmöjligheter. Därför menar vi att staten måste ta sitt ansvar och prioritera dessa frågor högre. Regeringen måste således intensifiera arbetet med den digitala infrastrukturen över hela landet för att gynna den regionala utvecklingen.

I Bredbandsforums rapport om digital mobilitet diskuteras i ett avsnitt det som kallas för roaming, dvs. att operatörer ingår avtal med varandra om att den ena operatörens mobilkunder kan nyttja den andra operatörens mobilnät för att ringa och surfa i områden där den egna mobiloperatören inte har täckning. I syfte att förbättra enskilda användares täckning, framför allt på landsbygden, har behov av roaming inom Sverige ibland lyfts fram. Bredbandsforums arbetsgrupps bedömning är att det finns både fördelar och

nackdelar med roaming inom Sverige. De utesluter inte att roaming kan vara ett verktyg som kan bidra till ökad mobilitet, men det måste vägas mot risken att utbyggnaden avstannar och i stället blir ett hinder för att uppnå mobilitetsmålen. Mot bakgrund av detta vill vi tillsätta en statlig utredning som ser över för- och nackdelar med nationell roaming.

16. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 5 (SD)

av Jimmy Ståhl (SD), Patrik Jönsson (SD) och Stefan Plath (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 7,

2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 22,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 1 och 13 samt

2021/22:2953 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 63,

bifaller delvis motionerna

2021/22:1124 av Magnus Stuart (M) yrkande 1,

2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkande 2,

2021/22:2935 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 4,

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 2 och 13,

2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 13,

2021/22:3867 av Johan Löfstrand m.fl. (S) yrkande 2 och

2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkande 8 och

avslår motionerna

2021/22:839 av Heléne Björklund (S),

2021/22:1124 av Magnus Stuart (M) yrkande 2,

2021/22:1427 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S),

2021/22:2103 av Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkandena 1–3,

2021/22:2189 av Pål Jonson (M),

2021/22:2309 av Nina Lundström (L) yrkandena 1–3,

2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 4,

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 7 och 8,

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1,

2021/22:3264 av John Widegren (M),

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 1, 3, 4, 14 och 19,

2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 7 och 10,

2021/22:3867 av Johan Löfstrand m.fl. (S) yrkande 1,

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 80 och

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 23–25.

Ställningstagande

Tillgång till god infrastruktur för kommunikation blir allt viktigare både för näringslivet och för den enskilda medborgaren. Tillgång till snabb internetuppkoppling gör det möjligt för företag och anställda att både verka och bo på landsbygden. Näringsverksamheten blir också alltmer beroende av en snabb och stabil internetuppkoppling, inte minst i takt med att många moment och tjänster automatiseras. Bredband och it-uppkoppling blir således en viktig konkurrensfaktor för arbetstillfällen, kompetens och tillväxt. Tillgång till internet är även en demokratifråga, eftersom medborgare ges möjlighet att ta del av information och delta i den digitala samhällsdebatten. Covid-19-pandemin har dessutom visat att digital tillgänglighet är av största vikt. Tar man dessutom hänsyn till att en lång rad industriella maskiner och arbetsfordon redan i dag arbetar uppkopplat mot exempelvis tillverkare och beställare, och att nästa generations personbilar kommer att kommunicera trådlöst i realtid med olika databaser, står det klart att täckningsgraden måste bli bättre för att möjliggöra ett liv på lika villkor i hela landet.

Vi vill understryka att bredband på landsbygden leder till minskad polarisering mellan stad och landsbygd. Samtidigt noterar vi att glesbygden är kraftigt överrepresenterad bland de kvarvarande knappa 10 procent som ännu inte kan erbjudas tillgång till snabbt internet, vilket givetvis är bekymmersamt. Vi ställer oss positiva till Landsbygdskommitténs mål om att 100 procent av befolkningen ska ha tillgång till snabbt internet 2025. Målet i bredbandsstrategin innebär att 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit per sekund redan 2020, ett mål som regeringen inte har lyckats leverera. Vi framhåller därför att bredbandsutbyggnaden på landsbygden kraftigt bör stärkas för att nå målet i bredbandsstrategin.

För att påskynda och underlätta utbyggnaden av bredband menar vi att större samordning bör ske vid installation av fiber. Detta kan exempelvis uppnås genom att utnyttja kablar eller tomma rör vid markåtgärder. Dessutom kan kulvertar och kabelrännor utmed väg- och järnvägsnätet med fördel utnyttjas om kapacitetsutrymme finns. Vid underhåll och nybyggnation av väg och järnväg bör tomma rör läggas som kan nyttjas vid fiberutbyggnad. Därtill anser vi att de bolag som lägger tomma rör i marken för att underlätta framtida fiberutbyggnad bör kompenseras.

För att uppmuntra fler att åka tåg är det enligt vår uppfattning viktigt att resenärerna kan kommunicera i mobiltelefonen och arbeta på tågen, och en förutsättning för detta är väl fungerande mobilnät med god täckning. Många tåg har tillgång till internet, men det är sällan tillfredsställande eftersom mobiltäckningen längs järnvägen ofta är dålig. En utbyggnad av mobilnätet är därför nödvändig, anser vi. Vi konstaterar i sammanhanget att dålig täckning inte bara förekommer i glesbygd utan även i mer tätbebyggda områden och i städer. En översyn av mobiltäckningen längs trafikerade järnvägssträckor bör

göras i ett samarbete mellan Trafikverket, järnvägsföretagen och mobiloperatörerna, för att därefter prioritera förbättringsåtgärderna.

17. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 5 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4, 7 och 8 samt

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 1–4, 13, 14 och 19,

bifaller delvis motionerna

2021/22:1124 av Magnus Stuart (M) yrkande 1,

2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 7,

2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 22,

2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 1,

2021/22:2935 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:3264 av John Widegren (M),

2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 13,

2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 7 och

2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkande 8 och

avslår motionerna

2021/22:839 av Heléne Björklund (S),

2021/22:1124 av Magnus Stuart (M) yrkande 2,

2021/22:1427 av Kalle Olsson och Anna-Caren Sätherberg (båda S),

2021/22:2103 av Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkandena 1–3,

2021/22:2189 av Pål Jonson (M),

2021/22:2309 av Nina Lundström (L) yrkandena 1–3,

2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 13,

2021/22:2953 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 63,

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1,

2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 10,

2021/22:3867 av Johan Löfstrand m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 80 och

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 23–25.

Ställningstagande

Samhället är i dag avsevärt mer digitaliserat än för bara ett år sedan. Om det före coronapandemin var svårt att föreställa sig hur vårt samhälle skulle se ut utan internet, är det i dag en omöjlighet. Närmast över en natt tog Sverige ett historiskt digitaliseringskliv och en stor del av befolkningen, men långt ifrån alla, ställde snabbt om till ett helt digitalt arbetsliv. Hundratusentals människor skickades hem från jobbet, skolan och universitetet. Digitala arbetssätt har bidragit till att bära upp samhället, företagandet och jobben under tiden pandemin hanterats. En väl utbyggd infrastruktur för mobiltelefoni och bredbandstjänster är en förutsättning för fortsatta möjligheter för människor att bo kvar, driva företag, delta i undervisning, utöva kultur och ha sociala kontakter också i landsbygdsdelarna av vårt land. Jag framhåller därför vikten av en fungerande infrastruktur och möjlighet till kommunikation, vilket krävs för att uppnå en effektiv digitalisering av samhället. För att alla människor i Sverige ska kunna vara uppkopplade och få möjlighet att dra fördel av digitaliseringens potential är det enligt min uppfattning angeläget att en digital allemansrätt införs som garanterar en stabil och snabb uppkoppling. Likaså är det viktigt att mer frekvensutrymme frigörs för ökad mobiltäckning och bättre mobiltelefoni och surf i hela landet.

För mig är det oerhört viktigt med en levande landsbygd och därför ser jag med stor oro på att digitaliseringen dröjer – trots att regeringen har haft fem år på sig att leverera enligt planen Regeringens nya bredbandsstrategi – ett helt uppkopplat Sverige från år 2016. Det första som kan konstateras är att det första målet – att 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit per sekund 2020 – inte nåtts. Detta mål måste därför skyndsamt ses över och regeringen måste ta fram en ny handlingsplan för att det ska nås och berätta hur och till vilken kostnad. Enligt en rapport från PTS behövs det rejäla satsningar, både från staten och från marknaden. Jag noterar vidare att det ser ut att vara lika svårt ut att nå det andra av regeringens bredbandsmål, det som tar sikte på att hela Sverige 2025 bör ha tillgång till snabbt bredband. Även här uppskattar PTS att det finns behov av betydande statliga investeringar, vilket givetvis är en utmaning. Att Sverige tappar tempo i utbyggnaden av bredband är allvarligt. Digitaliseringen av hela landet är viktig när det gäller många sektorer i samhället, bl.a. för jord- och skogsbruk, transportsektorn och hela logistikbranschen, möjligheten till distansundervisning samt hemarbete som aktualiserats i och med covid-19-pandemin.

Ett av de viktigaste sätten att ge förutsättningar för jobb, tillväxt och tillgång till välfärdstjänster i hela landet handlar om att bättre ta till vara den digitala utvecklingen. Jag vill att alla hushåll och arbetsplatser, där efterfrågan finns, ska vara uppkopplade senast 2025. För att digitaliseringen av hela Sverige ska ta ytterligare fart krävs utbyggnad av fiber och annan modern kommunikationsteknik i hela landet. För att genomföra detta behövs kreativa lösningar som exempelvis samförläggning av bredbandsinfrastruktur med annan infrastruktur och ett mer snabbfotat tillgängliggörande av frekvenser för mobilt bredband.

Dagens tekniska utveckling inom det digitala området går fort. I dag erbjuder marknaden ett flertal olika tekniska lösningar för att förbättra digitala tjänster. Det är inte enkelt att ta ställning till vilka lösningar som på kort och lång sikt är att föredra. Även expertisen på området presenterar olika lösningar utan att nödvändigtvis sätta ned foten. Den kanske mest centrala frågan är i vilken utsträckning radiobaserad teknik kan ersätta nedgrävt bredband och vilket slags radioteknik som då är bäst lämpad. Jag anser att lösningarna och de samhällskrav som ställs alltid ska ha fokus på funktionalitet i bredbandsutbyggnaden och inte på specifika teknikval.

Jag vill också lyfta frågan om delbetalning av anslutningsavgiften, även när det byggs med statligt stöd. Sedan 2020 är det PTS som hanterar bredbandsstödet, tidigare var det Jordbruksverket. I den modell som PTS nu tillämpar skulle det strida mot EU:s statsstödsregler att medge delbetalning. Jag vill se en översyn av de regler som gäller för när statligt stöd till bredbandsutbyggnad tolkas som statsstöd, inte minst sett mot bakgrund av att EU tydligt har tagit ställning för vikten av en snabb digitalisering i Europas glesare delar och betonat vikten av detta inom Återhämtningsfonden som upprättats i samband med pandemin.

Jag anser även att ett kommersiellt tillgängliggörande av 700 MHz-bandet är en viktig del i att skapa högre bredbandstäckning i hela landet. Regeringen har dock tills helt nyligen misskött hanteringen, vilket försenat öppnandet av 700 MHz-bandet för mobila telefonitjänster. För mig är det i sammanhanget av högsta prioritet att tillgodose såväl civilsamhällets som blåljusmyndigheternas behov av nytt frekvensutrymme så snart som möjligt.

Slutligen vill jag framföra att jag betraktar it som ”det femte transportslaget”, som vid sidan av väg, järnväg, sjöfart och flyg möjliggör liv, arbete och boende i hela landet. Över tiden måste därför it-lösningar göras till ett valbart alternativ vid de åtgärdsvalstudier (ÅVS) som Trafikverket gör, i syfte att öka tillgängligheten för människor i hela landet. Jag anser att en logisk följd av detta borde vara att man överväger att göra it – det femte transportslaget – till ett av Trafikverkets ansvarsområden för att på ett mer naturligt sätt få in it som en möjlig del av de åtgärder som ingår i en ÅVS och som ett steg i fyrstegsprincipen. Det skulle förbättra möjligheterna till investeringar i och underhåll av it i samband med väg- och järnvägsbyggnation och underhåll, samt bli en integrerad del av Trafikverkets anslag och budget.

18. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 5 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1,
bifaller delvis motionerna
2021/22:839 av Heléne Björklund (S),
2021/22:2189 av Pål Jonson (M),
2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 4,
2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4, 7 och 8,
2021/22:3264 av John Widegren (M),
2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 3,
2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 13 och
2021/22:3867 av Johan Löfstrand m.fl. (S) yrkande 1 och
avslår motionerna
2021/22:1124 av Magnus Stuart (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:1427 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S),
2021/22:2103 av Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C)
yrkandena 1–3,
2021/22:2309 av Nina Lundström (L) yrkandena 1–3,
2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 7,
2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 22,
2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkande 2,
2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 1 och 13,
2021/22:2935 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:2953 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 63,
2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 1, 2, 4, 13, 14 och 19,
2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 7 och 10,
2021/22:3867 av Johan Löfstrand m.fl. (S) yrkande 2,
2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 80,
2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkande 8 och
2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 23–25.

Ställningstagande

Kommunikationer omfattar inte bara transporter utan även it, telefoni och bredband. Jag anser att avregleringar och privatiseringar har lett till en kraftigt ökad ojämlikhet mellan landets tätbebyggda och glesbebyggda delar. När marknaden har fått styra etableringar av mobilstationer har storstadsborna fått flera mobiloperatörer att välja mellan medan hela byar saknar grundläggande mobiltäckning. Samtidigt händer det att den fasta kopparledningen tas bort innan väl fungerande mobiltäckning eller fiberinstallation genomförts. Detta kan i värsta fall leda till livshotande situationer då det inte går att ringa 112. Dålig uppkoppling är också ett stort hinder för att bedriva verksamheter på landsbygden. Den s.k. bastäckningen, som i praktiken inte ens räcker till för att ringa och ta emot samtal och är helt otillräcklig för att använda internet-baserade applikationer och tjänster, är en alldeles för låg ambitionsnivå. Jag

anser därför att regeringen bör återkomma med förslag på hur man garanterar en god mobiltäckning för hela den bofasta befolkningen.

19. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 5 (KD)

av Magnus Jacobsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 80 och avslår motionerna

2021/22:839 av Heléne Björklund (S),

2021/22:1124 av Magnus Stuart (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:1427 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S),

2021/22:2103 av Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkandena 1–3,

2021/22:2189 av Pål Jonson (M),

2021/22:2309 av Nina Lundström (L) yrkandena 1–3,

2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 7,

2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 22,

2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 1 och 13,

2021/22:2935 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2953 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 63,

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4, 7 och 8,

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1,

2021/22:3264 av John Widegren (M),

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 1–4, 13, 14 och 19,

2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 13,

2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 7 och 10,

2021/22:3867 av Johan Löfstrand m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkande 8 och

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 23–25.

Ställningstagande

Tillgång till bredband är avgörande för att människor ska ha tillgång till god kommunikation och kunna driva företag samt jobba och studera på distans. Jag vill att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter och det förutsätter att det finns tillgång till ett robust bredband med hög överföringskapacitet i hela landet. Som ett led i detta vill jag se en fortsatt

satsning på bredbandskoordinatorer. De ska fungera som en kontaktpunkt för bredbandsfrågor i länen för både offentliga och privata aktörer. Detta är en viktig satsning för att förbättra möjligheterna till bredband i hela Sverige. Jag anser att det är angeläget att samtliga invånare får jämlika villkor för att bo och verka i olika delar i landet.

20. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 5 (MP)

av Axel Hallberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkande 8 och
2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 23–25,
bifaller delvis motionerna
2021/22:839 av Heléne Björklund (S),
2021/22:1124 av Magnus Stuart (M) yrkande 1,
2021/22:2103 av Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C)
yrkande 3,
2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 7,
2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 22,
2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 4,
2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 1,
2021/22:2935 av Betty Malmberg (M) yrkande 2,
2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4 och 7,
2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1,
2021/22:3264 av John Widegren (M),
2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 13,
2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 13 och
2021/22:3867 av Johan Löfstrand m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt
avslår motionerna
2021/22:1124 av Magnus Stuart (M) yrkande 2,
2021/22:1427 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S),
2021/22:2103 av Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C)
yrkandena 1 och 2,
2021/22:2189 av Pål Jonson (M),
2021/22:2309 av Nina Lundström (L) yrkandena 1–3,
2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkande 2,
2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 13,
2021/22:2935 av Betty Malmberg (M) yrkande 1,
2021/22:2953 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 63,

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 8,
2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 1–4, 14 och 19,
2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 7 och 10 samt
2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 80.

Ställningstagande

Tillgången till fungerande internetjänster och telefoni för samhällets infrastruktur, kommunikation och administration underlättar påtagligt för samhället att snabbt ställa om vid en kris och är därför en viktig del av beredskapen. Jag betonar därför vikten av att det finns bredband i hela landet. Jag anser inte att det räcker med ett högt procenttal, utan täckningen måste uppgå till 100 procent. Fiber och snabbt mobilnät behöver således byggas ut i hela Sverige.

Jag anser vidare att staten ska ta ett ökat ansvar för finansieringen av utbyggnaden i glesbygden och att det ska bli lättare för kommunerna att samarbeta om utbyggnaden av fiber så att näten förstärks. De privata operatörerna betalar redan i dag beredskapsavgifter som används för att höja robustheten i näten, men jag anser att ytterligare medel behövs och mer långsiktiga investeringar behöver göras. Därför menar jag att beredskapsavgifterna behöver höjas så att mer resurser kan avsättas för att göra internet robustare genom offentlig-privat samverkan mellan bredbandsleverantörerna och PTS.

21. Utbyggnad av 5G-nätet, punkt 6 (M)

av Maria Stockhaus (M), Sten Bergheden (M), Anders Hansson (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 15,
bifaller delvis motionerna

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 11 och

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 63 och
avslår motionerna

2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4,

2021/22:3244 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 48 och

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Företag och nya innovationer kan inte fullt ut utvecklas om den tekniska nivån i vår uppkoppling inte uppdateras. Politiken har därför ett stort ansvar för en påskyndad utbyggnad av fiber och för att driva på utvecklingen av 5G. Utbyggnaden av 5G kommer att vara avgörande för att möta behovet av högre överföringshastigheter, större datamängder och bättre kvalitet för mobila enheter. Det är också angeläget att Sverige fortsatt är drivande i den europeiska harmoniseringen av 5G-frekvenser och 5G-utbyggnad.

22. Utbyggnad av 5G-nätet, punkt 6 (SD)

av Jimmy Ståhl (SD), Patrik Jönsson (SD) och Stefan Plath (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 11,
bifaller delvis motion

2021/22:3689 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 15 och
avslår motionerna

2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4,

2021/22:3244 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 48,

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 63 och

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Att ha en hög ambition när det gäller digital infrastruktur är enligt vår uppfattning betydelsefullt, och när samhället och tjänster kräver mer och mer digitalisering är det av största vikt att Sverige ligger i framkant. Vi ställer oss positiva till utbyggnaden av 5G-nätet och vill även säkerställa att det kommande 5G-nätet har god täckning i hela landet. Utbyggnaden kommer enligt vår bedömning troligtvis att ske gradvis och i prioriterade områden för att säkerställa både funktion och säkerhet. Mot bakgrund av att vi ser en risk för att glesbygden hamnar på efterkälken anser vi att regeringen bör öka takten i fiberutbyggnaden. Vi anser i sammanhanget att det är angeläget att regeringen utreder det kommande 5G-nätets behov och möjligheter till god täckning i hela landet.

23. Utbyggnad av 5G-nätet, punkt 6 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3244 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 48 och

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 5 och 6 samt avslår motionerna

2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 11,

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 63 och

2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 15.

Ställningstagande

En levande landsbygd är oerhört viktig för oss i Centerpartiet, och jag ser därför med stor oro på att digitaliseringen dröjer trots att regeringen har haft fem år på sig att leverera enligt planen i den nya bredbandsstrategin. Jag ser allvarligt på att Sverige tappar tempo i utbyggnaden av bredband. Den nya 5G-tekniken kommer att genomföras framför allt i industriella sammanhang som redan i dag finns över hela landet och som förutsätter snabba och stabila hastigheter. Mot bakgrund av detta ser jag gärna att utbyggnaden av 5G inte nödvändigtvis utgår från de miljöer som i dag har säker och snabb uppkoppling utan att man beaktar hela landets och landsbygdens behov av snabbare bredband. Det är angeläget att 5G byggs ut både i storstadsområden och i glesbygden, och jag vill därför att PTS i sin frekvensfördelning ställer krav på operatörerna att inte bara bygga i storstäderna.

Digitaliseringen är viktig även inom vård och omsorg. Sverige befinner sig just nu i skiftet mellan en vård byggd kring ett fåtal sjukhus och en utbyggd primärvård där välutrustade och välbemannade vårdcentraler blir navet i vården. Nya digitala verktyg öppnar inte bara för att patienten kan träffa vårdpersonal på distans eller själv följa upp vården med stöd av digital teknik hemifrån. Helt nya möjligheter till mobil vård och omsorg, s.k. e-hälsotjänster, öppnas upp inte minst i de glesare delarna av Sverige. En bättre mobil vård och omsorg måste också kunna använda tillförlitliga digitala beslutsstöd som snabbt och utan avbrott kan koppla upp sig mot journalsystem, register och kollegor många mil bort. För den digitala vården kan en del tjänster kräva hypersnabba hastigheter, och här kan 5G bli ett viktigt komplement. Jag anser att e-hälsotjänster ska kunna användas i hela landet och därför bör det införas

ett krav på mål för 5G-täckning för att få verka som mobil bredbandsleverantör. För att få en licens att driva bredbandsnätverk och mobila bredbandsnätverk ska det införas ett krav på operatörerna att bygga ut nätverket till att nå minst 90 procent av landets yta och 99 procent av befolkningen. Det är samma täckningsmål som branschen själv har antagit. Men för att få behålla sin licens ska tillståndet vara kopplat till tydliga etappmål för utbyggnaden.

24. Utbyggnad av 5G-nätet, punkt 6 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4 och avslår motionerna

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 11,

2021/22:3244 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 48,

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 63,

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 5 och 6 samt

2021/22:3689 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 15.

Ställningstagande

Utbyggnad av 5G handlar inte enbart om en vidareutveckling av 4G-nätet utan innebär ett system som medger utveckling av helt nya tjänster. Det här, menar jag, ställer krav på kommunikationslösningar som inte är beroende av eller riskerar att påverkas av utländska aktörer. En framgångsrik utbyggnad av 5G-nätet skapar förutsättningar för ökad elektrifiering inom transportsektorn och förbättrade kommunikationsförutsättningar på landsbygden. Enligt min uppfattning har utbyggnaden av 5G-nätet därmed potential att bl.a. lägga grunden för innovativa och klimatsmarta transporter samt minska klyftan mellan stad och land. Att tillgodose dessa kollektiva nyttigheter förutsätter dock att en utbyggnad i alla led säkerställer våra nationella säkerhetsintressen. Jag anser att strategiska och säkerhetsmässiga motiv stärker skälen för att staten bör äga 5G-nätet och ansvara för utbyggnaden. Med staten som ägare kan förutsättningarna stärkas för att nödvändiga och hållbara framtidsinvesteringar prioriteras framför privata operatörers vinstintressen, och nationella säkerhetsintressen kan beaktas. Jag menar att ett statligt ägt nät är det mest samhällsekonomiskt rationella systemet då telenät är att jämställa med annan samhällsviktig infrastruktur. Med ett statligt ägande av framtida

radionät kan tillstånd för radiosändaranvändning avgöras i enlighet med de nya bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation som beslutades i november 2019, men med den stora fördelen att staten äger nätet. Ett statligt ägande stänger inte heller dörren för utbyggnad genom externa operatörer där det är lämpligt. Jag vill därför att regeringen återkommer med förslag på hur en fortsatt utbyggnad av 5G-nätet kan ske i statlig regi.

25. Utbyggnad av 5G-nätet, punkt 6 (L)

av Helena Gellerman (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 63,
bifaller delvis motion

2021/22:3689 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 15 och
avslår motionerna

2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 11,

2021/22:3244 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 48 och

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Jag vill framhålla de möjligheter som den framväxande 5G-tekniken, i likhet med den nationella digitaliseringsstrategin, skapar för nya typer av tillämpningar och affärsmodeller inom områden som exempelvis transporter, hälsa, energi och medier. Enligt min uppfattning är 5G nästa steg för att åstadkomma EU:s digitala inre marknad, vilket kommer att underlätta och främja handeln samt utbytet av tjänster över gränserna inom Europa. Det är således angeläget att Sverige verkar för att en gemensam europeisk infrastruktur för 5G finns på plats snarast möjligt med målet om en fullvärdig digital inre marknad.

26. Avveckling av kopparnätet, punkt 7 (SD, C, L)

av Jimmy Ståhl (SD), Helena Gellerman (L), Patrik Jönsson (SD), Mikael Larsson (C) och Stefan Plath (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:2377 av Viktor Wärmick (M),
2021/22:2844 av Betty Malmberg (M),
2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 12,
2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 21,
2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 64 och
2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 10 och
bifaller delvis motion
2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi vill uppmärksamma att Telia under senare år gradvis har avvecklat sitt fasta kopparbaserade telefonnät. Det här innebär att Telia i olika delar av landet ersätter fast telefoni med lösningar via mobilnätet och att bredband via telefonjacket (ADSL) ersätts med fiber eller mobilt bredband. Vi anser att denna omställning påverkar tillgången till telefoni- och bredbandstjänster och drabbar landsbygden hårdast eftersom alternativ till en fast förbindelse – t.ex. fibernät eller mobilt nät med hög överföringshastighet – inte finns tillgängliga där eller är alltför kostsamma. För att förhindra att människor lämnas utan möjlighet till en fungerande uppkoppling anser vi att den aktör som i dag tillhandahåller kopparnätet inte ska tillåtas avveckla det innan en fullgod ersättning finns på plats till en rimlig kostnad för de abonnenter som berörs av teknikomställningen.

27. Avveckling av kopparnätet, punkt 7 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2 och bifaller delvis motionerna
 2021/22:2377 av Viktor Wärnick (M),
 2021/22:2844 av Betty Malmberg (M),
 2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 12,
 2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 21,
 2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 64 och
 2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

Jag vill belysa de problem som uppstår när Telia i sin iver att bli av med kopparnätet river det för vissa fastigheter innan ett alternativ finns inkopplat. Boende och företag lämnas utan fasta kommunikationsmöjligheter när det gäller både bredband och telefoni. Tyvärr konstaterar jag att mobil uppkoppling inte är tillräcklig för daglig användning i hela landet. Det är enligt min uppfattning orimligt att i en digital tidsålder lämna invånare utan fast uppkoppling, och kopparnätet bör inte få monteras ned förrän ett alternativ är installerat. Jag föreslår därför att regeringen ser till att kopparnätet finns kvar till dess att det har ersatts med en annan fast digital uppkoppling.

28. Utnyttjande av digital infrastruktur, punkt 8 (M, SD)

av Maria Stockhaus (M), Sten Bergheden (M), Jimmy Ståhl (SD), Anders Hansson (M), Patrik Jönsson (SD), Åsa Coenraads (M) och Stefan Plath (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 9 och avslår motionerna
 2021/22:1947 av Lotta Olsson (M),
 2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 26,
 2021/22:3236 av Viktor Wärnick (M) och
 2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 7, 8 och 12.

Ställningstagande

Trafikverket, Svenska kraftnät och ett antal ytterligare statliga aktörer har fibernätverk som sträcker sig genom hela landet och som används i huvudsak för att styra järnvägs- och kraftledningsanläggningar. Delar av dessa fibernät

är dock i dagsläget inte fullt utnyttjade, vilket innebär att redan befintliga anläggningar skulle kunna bidra till att uppnå målet om tillgång till bredband. Dessutom skulle en mer driftssäker nätverksstruktur skapas om dessa fibernät sammankopplades. Av denna anledning bör, enligt vår mening, de olika fibernäten i statlig ägo tillgängliggöras för marknaden. Vi vill samtidigt betona vikten av att de nationella säkerhetsintressena beaktas i sammanhanget.

29. Utnyttjande av digital infrastruktur, punkt 8 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 26 och

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 7, 8 och 12 samt avslår motionerna

2021/22:1947 av Lotta Olsson (M),

2021/22:3236 av Viktor Wärmick (M) och

2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

Flera myndigheter, bl.a. Jordbruksverket, Lantmäteriet, Svenska kraftnät och Trafikverket, är viktiga aktörer i bredbandsutbyggnaden. För att främja takten i utbyggnaden vill jag att regeringen ställer krav på dessa myndigheter genom instruktioner, dialoger och regleringsbrev.

Trafikverkets långa handläggningstider och bristande förmåga att ge tydliga instruktioner för att förlägga ledningar till väg- och banområden har länge varit en stor utmaning för bredbandsbyggande aktörer. För att fler ska få tillgång till bredband anser jag att handläggningstiderna behöver ses över och förkortas. Det är en viktig åtgärd då dagens tillståndprocesser upplevs som komplicerade och tidskrävande, vilket jag menar negativt påverkar investeringsviljan och utbyggnadstakten. Trafikverkets hantering är, enligt min uppfattning, en flaskhals i bredbandsutbyggnaden. Det är exempelvis ytterst angeläget att myndigheten tydliggör vad som krävs för att en ansökan om att förlägga kanalisation – eller ledningar för bredband i vägområdet – ska kunna handläggas. Vidare är det viktigt att Trafikverket förmår att hantera sådana ansökningar inom en månad från det att en fullständig ansökan har lämnats in.

I områden där kommersiella aktörer inte finner det lönsamt att uppföra en mobilmast på en sändarplats ska det också enligt min mening vara möjligt att

överväga uppförandet av en samhällsmast. Med samhällsmaster avses sändarplatser i mobilnäten som är helt eller delvis offentligt finansierade. Generellt sett bör regleringen av samhällsmaster utformas så att den inte hindrar konkurrensen och praktiskt bör de dimensioneras så att det är möjligt för fler än en operatör att placera ut sändarutrustning. För att vägleda regioner och kommuner bör PTS ges i uppdrag att uppdatera sin tidigare rapport om samhällsmaster i syfte att följa upp den utveckling som skett sedan 2015, inklusive den pågående utbyggnaden i 700 MHz-bandet.

30. Vissa särskilda krav på operatörer, punkt 9 (SD)

av Jimmy Ståhl (SD), Patrik Jönsson (SD) och Stefan Plath (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:182 av Eric Westroth (SD) och

avslår motion

2021/22:2861 av Betty Malmberg (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi vill uppmärksamma de svårigheter som rättsvårdande myndigheter ofta möter och de mycket höga kostnader som de måste betala till mobiloperatörerna när de behöver nyttja hemliga tvångsmedel i samband med brottsutredningar. Det kan handla om exempelvis telefonavlyssning eller att få tillgång till olika slags trafikuppgifter. Följden av detta kan bli att rättsvårdande myndigheter avstår från att inhämta dessa uppgifter även om de skulle kunna vara avgörande för utredningsarbetet.

Det är därför, enligt vår uppfattning, rimligt att det införs ett krav i operatörernas sändnings- och frekvenstillstånd på samverkan med rättsvårdande myndigheter i samband med brottsutredningar. Vidare anser vi att ersättningsnivåerna för att få tillgång till vissa uppgifter från mobiloperatörerna ska regleras och vara rimliga i förhållande till den arbetsinsats som krävs för att ta fram relevant information från operatörerna.

31. Postservice i hela landet, punkt 11 (M)

av Maria Stockhaus (M), Sten Bergheden (M), Anders Hansson (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3368 av Viktor Wärmick m.fl. (M) yrkande 3 och avslår motionerna

2021/22:15 av Ingemar Kihlström (KD),

2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:870 av Saila Quicklund (M),

2021/22:2821 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:2842 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8,

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 65,

2021/22:3592 av Lars Beckman (M),

2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 69 och

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 82 och 84.

Ställningstagande

Vi anser att Postnords ambition att reducera postutdelningen skulle kunna hota pressens distributionsmöjligheter. Om Postnord överger femdagarsutdelningen anser vi att staten bör göra en särskild upphandling av dagspressens postdistribution för att säkra tidningsdistributionen. Vi konstaterar att en liknande modell har genomförts i Norge med gott resultat.

32. Postservice i hela landet, punkt 11 (SD)

av Jimmy Ståhl (SD), Patrik Jönsson (SD) och Stefan Plath (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8,

bifaller delvis motionerna

2021/22:870 av Saila Quicklund (M) och

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 82 och avslår motionerna
2021/22:15 av Ingemar Kihlström (KD),
2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 4,
2021/22:2821 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1, 2 och 4,
2021/22:2842 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M) yrkande 3,
2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 65,
2021/22:3592 av Lars Beckman (M),
2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 69 och
2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 84.

Ställningstagande

Brev och paket ska levereras i tid oavsett var i Sverige man bor, och detta är något som människor med rätta kan kräva. Regeringen har det yttersta ansvaret för att postgången över hela riket ska fungera, men med sjunkande lönsamhet och lägre volymer är det dock en utmaning som behöver hanteras. Vi ser med oro på den försämrade service som framför allt drabbar privatpersoner och företag i glesbygden. Vi menar att det måste vara möjligt att bo och verka i hela landet och därför bör regeringen se över möjligheterna att förbättra service, postutdelning och tillgänglighet i glesbygden.

Postnord måste enligt vår uppfattning bli bättre på att leverera försändelser i tid för att inte mottagarna ska drabbas av problem. Postnord har inte klarat av sitt samhällsuppdrag, och vi kräver därför att strukturella förändringar görs inom verksamheten och att den effektiviseras. Regeringen bör därför skyndsamt ge Postnord i uppdrag att vidta nödvändiga effektiviseringsåtgärder.

33. Postservice i hela landet, punkt 11 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 69 och avslår motionerna
2021/22:15 av Ingemar Kihlström (KD),
2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 4,
2021/22:870 av Saila Quicklund (M),
2021/22:2821 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:2842 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8,
2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M) yrkande 3,
2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 65,
2021/22:3592 av Lars Beckman (M) och
2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 82 och 84.

Ställningstagande

Sedan hösten 2020 har det skett en rad förändringar av det svenska postväsendet. Hösten 2020 införde Postnord varannandagsutdelning i Skåne och denna distributionsmodell kommer att införas i hela landet de kommande åren. Utvecklingen leder till att glesbygdskommuner, företagare och organisationer oroas över försämrad postservice. Regeringen har dessbättre valt att inte gå vidare med det förslag till förordningsändring om sänkt krav för utdelning av brev som remitterades i december 2020. Jag välkomnar detta då jag anser att förslagen saknade balans och förankring. Frågan om hur svensk postservice ska förändras är viktig och en förändring måste givetvis göras med tanke på de minskade brevvolymer. Jag efterfrågar en samlad hantering av hur posten och Postnord ska utvecklas framöver. Jag anser att experterna i den nu pågående Postfinansieringsutredningen ska få arbeta med dessa frågor i lugn och ro och samtidigt också fundera över om Postnord behöver nya ägardirektiv. Under den tid som utredningen pågår ska posten fortsatt delas ut varje dag.

34. Postservice i hela landet, punkt 11 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 4,
bifaller delvis motion

2021/22:15 av Ingemar Kihlström (KD) och
avslår motionerna

2021/22:870 av Saila Quicklund (M),

2021/22:2821 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:2842 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8,

2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M) yrkande 3,

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 65,

2021/22:3592 av Lars Beckman (M),
2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 69 och
2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 82 och 84.

Ställningstagande

En fungerande postverksamhet är en del av den grundläggande samhälls-service. Många företag är i sin verksamhet helt beroende av en hög och jämn nivå på postservicen. Om detta inte kan garanteras missgynnas företagen på landsbygden och många arbetstillfällen i dessa delar av landet riskerar att gå förlorade. Jag anser därför att regeringen bör ge Postnord i uppdrag att ge god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda privatpersoner och företag i hela landet.

Enligt postlagen ”ska den samhällsomfattande posttjänsten uppfylla kraven att det varje arbetsdag och minst fem dagar i veckan, utom under omständigheter eller geografiska förhållanden som tillståndsmyndigheten bedömer utgör skäl för undantag, göras minst en insamling och minst en utdelning av postförsändelser”. Trots detta har Postnord, av ekonomiska skäl, minskat antalet utdelningsdagar. Detta riskerar att slå hårt mot landsbygden. På många ställen i landet är man beroende av en fungerande postgång. Digitaliseringen kommer så småningom att minska detta beroende, men där är vi inte ännu, och därför är postservicen en grundläggande infrastruktur- och samhällsservice som fortfarande behöver vidmakthållas. Jag har givetvis förståelse för Postnords ekonomiska situation, men jag anser att varannandags-utdelning inte är en lösning. Dessutom planerar Postnord en ny, avgiftsbelagd tjänst som innebär att man kan få ett brev utdelat nästa vardag mot en extra kostnad. Det finns ingen eller mycket liten miljövinst och liten tidsvinst i förslaget. Den som kan betala mer får en bättre samhällsservice trots att posten borde vara en samhällsservice för alla på lika villkor. Varannandags-utdelningen ger också effekter på tidningsprenumerationer, då många, speciellt på landsbygden, får sin tidning med posten. Detta är inte minst en demokratifråga. Jag menar därför att regeringen skyndsamt bör ge Postnord i uppdrag att avbryta genomförandet av varannandagsutdelningen.

Jag välkomnar att regeringen tillsatt en utredning om hur postens samhällsuppdrag ska finansieras (dir. 2020:101) och ser fram emot att ta del av utredningens förslag. Utredningen ska bl.a. överväga vilka konkreta tjänster som bör ingå i en samhällsomfattande posttjänst med oförändrad, utökad respektive minskad omfattning, uppskatta kostnaderna för de nämnda alternativen samt förorda ett av dem. Det här behöver enligt min uppfattning ändras och tydliggöras och regeringen bör därför utreda och snarast återkomma med förslag om hur den samhällsservice som postverksamheten ska vara kan utvecklas och förbättras, inte minskas.

35. Postservice i hela landet, punkt 11 (KD)

av Magnus Jacobsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 82 och 84,
bifaller delvis motionerna

2021/22:870 av Saila Quicklund (M) och

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 8 och
avslår motionerna

2021/22:15 av Ingemar Kihlström (KD),

2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:2821 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:2842 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 7,

2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M) yrkande 3,

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 65,

2021/22:3592 av Lars Beckman (M) och

2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 69.

Ställningstagande

I takt med digitaliseringen har den fysiska postgången fått en minskad roll. Det är naturligt och ingenting som vi kan eller vill bromsa upp. En rad utmaningar för postservicen följer dock när andelen brev fortsätter att minska. Jag vill i sammanhanget därför uppmärksamma de kvalitetsproblem som Postnord har brottats med under senare år och att företaget inte har uppfyllt sitt samhälls-uppdrag. De som förlorar mest på en osäker brevhantering är boende och företag på landsbygden, och jag anser därför att Postnord måste göra de strukturella förändringar som behövs för att effektivisera verksamheten och säkra att breven kommer fram i tid. Det är också av yttersta vikt att posten delas ut i hela landet samt att man kan garantera en väl fungerande posthantering även om t.ex. elnätet inte fungerar. Av denna anledning vill jag även att det tillsätts en utredning som tar ett helhetsgrepp på posthanteringen utifrån tillgänglighet, säkerhet, framtida utveckling och kostnader.

36. Postservice i hela landet, punkt 11 (L)

av Helena Gellerman (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 65,
bifaller delvis motion

2021/22:3592 av Lars Beckman (M) och
avslår motionerna

2021/22:15 av Ingemar Kihlström (KD),

2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:870 av Saila Quicklund (M),

2021/22:2821 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1, 2 och 4,

2021/22:2842 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8,

2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M) yrkande 3,

2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 69 och

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 82 och 84.

Ställningstagande

Jag vill uppmärksamma vikten av god tillgång till posttjänster och digital infrastruktur för att människor ska kunna bo och verka i hela landet. Även om företag är internetbaserade kommer de inte ifrån att de måste använda post- och paket tjänster för att leverera och frakta varor. Det är därför viktigt för både företag och enskilda att det finns väl fungerande post- och paket tjänster i Sverige. I takt med att samhällets behov av posttjänster förändras genom minskade volymer behöver även den generella servicenivån anpassas i enlighet med dessa förändringar.

37. Vissa postala konkurrensfrågor, punkt 12 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 71–73,

bifaller delvis motion

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 83 och

avslår motionerna

2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V) yrkande 3 och

2021/22:1997 av Anders Hansson (M).

Ställningstagande

Postmarknaden genomgår ett paradigmskifte. Snabb elektronisk kommunikation leder till ett minskat antal brevöversändelser medan det omvända gäller för paketöversändelser som ökar tack vare effektivare och mer tillgänglig e-handel. Antalet paketöversändelser har stadigt ökat de senaste tio åren. Det är viktigt att den fungerande konkurrensen mellan olika aktörer på paketmarknaden upprätthålls i hela landet. Konkurrensen på marknaden för post- och pakettjänster är hård. I storstadsområdena etablerar sig flera nya aktörer och i takt med att behoven uppstår växer även kompletterande tjänster inom e-handelskedjan fram. I de mer glesbefolkade delarna av landet finns det däremot en risk för att utbudet försämras, och det är därför viktigt att logistikföretagen ges rätt förutsättningar för att utveckla och tillhandahålla kompletterande tjänster. Jag vill därför understryka vikten av en fungerande post- och paketmarknad som främjar innovation och klimatsmarta lösningar.

I detta sammanhang vill jag även påminna om EU-domstolens beslut 2015 som tvingade Sverige att upphöra med att ta ut moms på posttjänster som tillhandahålls av Postnord inom ramen för den samhällsomfattande posttjänsten. I Sverige tillämpas en bred definition av denna tjänst som inte endast inkluderar brev utan även paket upp till 20 kilo. Momsbefrielsen för konkurrensutsatta tjänster har gett upphov till oro bland olika aktörer eftersom det skulle kunna snedvrída konkurrensen om Postnord ges möjlighet att erbjuda kunderna väsentligt lägre priser för paket upp till 20 kilo och på så vis tränga undan konkurrensen inom e-handeln. Även om så inte har skett anser jag att det finns ett latent hot som påverkar andra aktörers vilja att investera i distributionsnäten eftersom förhållandena snabbt kan ändras. Jag anser av denna anledning att det är angeläget att konkurrenssituationen inom paketdistributionen snabbt klargörs för att främja en fortsatt fungerande konkurrens och utveckling av pakettjänster i hela Sverige.

Slutligen vill jag även framhålla vikten av att alla postoperatörer ska få tillgång till den postala infrastrukturen, däribland postnummer, för att främja marknadens effektivitet. Det bör även gälla företag inom e-handel och digitala tjänster. Denna åtgärd menar jag skulle underlätta konkurrensen och etableringen av nya verksamheter.

38. Vissa postala konkurrensfrågor, punkt 12 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motionerna

2021/22:1997 av Anders Hansson (M),

2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 71–73 och

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 83.

Ställningstagande

Antalet brev som skickas i Sverige har sedan millennieskiftet halverats och det är svårt att få ihop ekonomin i brevtidningen, speciellt eftersom Postnord ska ses som en kommersiell verksamhet bland andra trots sitt omfattande samhällsuppdrag som företaget inte får något statligt stöd för. Detta gör att samhällsuppdraget kringskärs alltmer, exempelvis genom varannandagsutdelning, kraftigt höjda porton och ett urholkat uppdrag till lantbrevbäringen. Den ekonomiska situationen beror också mycket på avregleringen av marknaden. Privata bolag, utan samhällsuppdrag, tillåts att plocka russin ur kakan. Den verksamhet som drabbas är främst postservicen på landsbygden. Femdagarsutdelningen behövs fortfarande och lantbrevbäringen behöver bibehållas och utvecklas, inte minst eftersom bredbandsutbyggnaden avstannat och digitala tjänster fungerar dåligt på många ställen. Mot denna bakgrund anser jag att regeringen bör utreda hur en ökad återreglering av postmarknaden kan genomföras för att stärka den samhällsomfattande posttjänsten.

39. Vissa postala konkurrensfrågor, punkt 12 (KD)

av Magnus Jacobsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 83,

bifaller delvis motionerna

2021/22:1997 av Anders Hansson (M) och

2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 72 och
avslår motionerna

2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V) yrkande 3 och

2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 71 och 73.

Ställningstagande

Post- och paketbranschen genomgår en strukturomvandling där antalet skickade brev stadigt minskar samtidigt som e-handeln med påföljande paketförsändelser kraftigt växer. I dag omfattas Postnords paketförsändelser upp till 20 kilo av den samhällsomfattande posttjänsten, vilket innebär att de momsbefrias. Detta snedvrider konkurrensen, vilket i förlängningen leder till högre priser, färre ombud och försämrad service till konsumenterna. Jag anser att det utifrån detta finns anledning att främja marknadsvillkoren genom att slopa den samhällsomfattande posttjänsten för paketmarknaden. Genom att sänka omfattningen av tjänsten och begränsa den till brevmarknaden bör konkurrensvillkoren på paketmarknaden förbättras.

40. Samdistribution, punkt 13 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3513 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 8 och

2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 70 och

bifaller delvis motionerna

2021/22:2821 av Betty Malmberg (M) yrkande 3 och

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 66.

Ställningstagande

I 2015 års postlagsutrednings delbetänkande Som ett brev på posten (SOU 2016:27) återgavs postbranschens perspektiv på samdistribution av post, paket och tidningar. Det var tydligt att de marknadsinriktade aktörerna, exempelvis distributörerna, såg ett behov av att öka sin beläggning på andra sätt då både tidnings- och brevörsändelserna minskade. Jag anser att samdistribution av post, paket och tidningar skulle kunna öka både tids- och kostnads-effektiviteten samt leda till minskad miljöpåverkan då transportererna blir färre.

Tidningar och brev har i dag olika tidpunkter för leverans till kund. Enligt Centerpartiets förslag skulle den gemensamma distributionen ske enligt nuvarande tidningsdistributörers tidsschema. Jag menar att förslaget skulle bidra till att vidmakthålla en bättre tillgänglighet och service både på landsbygden och i tätorten.

41. Samdistribution, punkt 13 (L)

av Helena Gellerman (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 66 och

bifaller delvis motionerna

2021/22:2821 av Betty Malmberg (M) yrkande 3,

2021/22:3513 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 8 och

2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 70.

Ställningstagande

Det blir allt viktigare att kunna säkerställa leverans kvalitet och ha friheten att kunna välja utlämningsställe. För att kunna säkra framtidens behov av grundläggande posttjänster över hela landet på ett klimatsmart sätt kommer det att bli nödvändigt för användarna och för samhället i stort att ta till sig av nya leveranslösningar och ha en större samverkan t.ex. genom samtransporter av post, paket och tidningar. Jag föreslår därför att postverksamheten ska öka sin effektivitet och minska sin miljöpåverkan genom samdistribution av post, paket och tidningar.

42. Posthantering och sekretess, punkt 15 (SD)

av Jimmy Ståhl (SD), Patrik Jönsson (SD) och Stefan Plath (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3283 av Boriana Åberg (M).

Ställningstagande

Vi konstaterar att det i stort sett varje dag året runt smugglas droger via posten. När det handlar om postförsändelser som skickas till Sverige från utlandet kontrolleras de av tullen vid ankomsten, men paket och brev som skickas inom landet genomgår inte samma kontroll. Vi vill betona att det endast är polisen eller tullen som har rätt att kontrollera innehållet i en försändelse, vilket innebär att postombud kan bli ofrivilliga mellanhänder för droghandel, utan att kunna göra något åt det. I takt med att näthandeln med narkotikaklassade preparat ökar sker mer av smuglingen via vanliga postförsändelser. Risken att den som skickar eller hämtar paketerna ska åka fast är relativt liten eftersom det endast är vid de tillfällen då polis och tull redan har en pågående spaning som personal som arbetar med utlämning får lägga undan försändelser. Vi anser därför att postlagen bör ändras för att minska smuglingen av droger så att alla som hanterar post och paket får rätt att på eget initiativ, eller vid misstanke om narkotika i en viss försändelse, ta kontakt med tull eller polis.

43. Vissa övriga krav på posthanteringen, punkt 16 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V) yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Enligt en granskning av Sveriges Television av olaglig cabotagetransport har Postnord anlitat åkerier som inte har följt gällande regelverk. Detta är enligt min uppfattning anmärkningsvärt. De statliga bolagen, menar jag, ska föregå med gott exempel i sitt sociala och miljömässiga ansvarstagande. Det minsta man kan kräva är att bolagen åtminstone följer gällande lagar och regelverk i sin verksamhet, men jag anser att både ambitionsnivån och standarden måste vara högre. Därför behövs en uppförandekod som främjar socialt och ekologiskt hållbara transporter inom Postnords verksamhet. Jag vill därför att regeringen genom ägarstyrning och uppförandekod ser till att Postnord får ett tydligt beställaransvar i sina transportupphandlingar.

Vidare vill jag att de offentligt ägda företagen går före i klimatomställningen. Därför bör transportsektorns etappmål om 70 procent lägre koldioxidutsläpp till 2030 vara en lägstanivå för statliga företag, Postnord inkluderat. Jag ser positivt på att bolaget har en uttalad ambition ”att ta sikte mot ett fossilfritt 2030”, men ambitionen måste förverkligas genom skarpa

klimatmål som årligen följs upp och med en handlingsplan för att nå dessa. Klimatmålen behöver även kombineras med skarpa miljömål; t.ex. kan en storskalig användning av biobränslen utgöra ett hot mot den biologiska mångfalden. Postnords klimat- och miljömål bör omfatta både upphandlade transporter och transporter i egen regi, terminalverksamhet och alla bolagets stödverksamheter oavsett om de är upphandlade eller utförs i egen regi. Jag föreslår därför att regeringen genom ägarstyrning ser till att Postnord antar skarpa miljö- och klimatmål, följer upp dem samt tar fram en handlingsplan som styr mot dessa mål.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:15 av Ingemar Kihlström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Postnord bör få direktiv som klargör att postutdelning och pakethantering säkerställs på en acceptabel nivå i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:62 av Bo Broman (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en portal för myndigheters tjänster och webbplatser och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:182 av Eric Westroth (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utarbeta ett regelverk i syfte att för en rimlig taxa göra mobiloperatörer skyldiga att samarbeta med rättsvårdande myndigheter i samband med brottsutredningar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:440 av Jessica Thunander m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Postnord i uppdrag att ge god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda privatpersoner och företag i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör ge Postnord i uppdrag att avbryta genomförandet av varannandagsutdelning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur en ökad återreglering av postmarknaden för att stärka den samhällsomfattande posttjänsten kan genomföras och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda och snarast återkomma med förslag om hur den samhällsservice som postverksamheten ska vara kan utvecklas och förbättras och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen genom ägarstyrning och uppförandekod bör se till att Postnord har ett tydligt beställansvar i sina transportupphandlingar och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen genom ägarstyrning bör se till att Postnord antar skarpa miljö- och klimatmål, följer upp dem samt tar fram en handlingsplan som styr mot dessa mål och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:446 av Jens Holm m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att kopparnätet finns kvar till dess att det ersatts med annan fast digital uppkoppling och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör utreda och återkomma med ett förslag till statliga molntjänster där data och program ska kunna lagras på ett säkert sätt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur fortsatt utbyggnad av 5G-nätet kan ske helt i statlig regi och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:839 av Heléne Björklund (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i infrastrukturplaneringen studera förutsättningarna för förbättrad mobiltäckning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:870 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att förbättra servicen för postutdelning i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1124 av Magnus Stuart (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbyggnadstakten av bredband måste höjas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nya tekniska lösningar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1287 av Roza Güclü Hedin (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en statlig identifieringstjänst och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1319 av Eva-Lena Jansson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga krav på fastighetsboxar i flerfamiljshus och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1427 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga formerna för bredbandsstöd för att underlätta utbyggnad av bredband på glesbygd och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1529 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av att beakta samtliga medborgares möjlighet att ta del av det offentliga digitala tjänster och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1947 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mobiltelefonförsörjning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1997 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av konkurrensförhållandena på den svenska postmarknaden bör göras vari även förslag på konkurrensfrämjande åtgärder bör presenteras och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2103 av Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta kommunal medfinansiering vid fiberutbyggnad och använda sig av gruppundantagsförordningen i EU och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmärksamma den frivilliga avtalssamverkan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att målet för snabb uppkoppling ska gälla både hushåll, företag och andra adresspunkter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2189 av Pål Jonson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör etableras en nationell strategi i syfte att hela Sverige får mobiltelefonförsörjning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2228 av Erik Ottoson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ta en ledande roll i att ta fram och besluta om digitala standarder för digitaliseringen av såväl kommunal som statlig förvaltning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjliga samfinansieringslösningar mellan den kommunala sektorn och staten för framtagandet av digitala standarder i såväl kommunal som statlig förvaltning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2309 av Nina Lundström (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av statliga åtgärder för tillgång till fast och mobil bredbandsuppkoppling med höga överföringshastigheter för alla invånare i Stockholmsregionen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör samordna insatser och åtgärda de hinder som stoppar kostnadseffektiv utbyggnad samt förstärka konsumenternas roll och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydliga uppdrag till berörda myndigheter om god samordning mellan staten, kommuner och regioner och åtgärder mot geografiska hinder och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2377 av Viktor Wärnick (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att stoppa nedmonteringen av kopparnät, vilka staten har direkt eller indirekt rådighet över, så länge inte fullt fungerande och adekvata alternativ finns på plats, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2432 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bredband och mål för tillgång till snabbt internet i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2451 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgång till bredband och it och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2821 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att PTS bör få i uppdrag att vidta åtgärder för att leveranssäkerheten och kvaliteten i nationell postgång ska förbättras och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tidpunkten för tömning av postlådor och inlämningsställen bör regleras av PTS och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ökad samdistribution och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klargöra huruvida staten bör ha ett utvidgat ansvar för försändelser med krav om förhöjd leveranssäkerhet till och från företag i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2842 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda statens ansvar för leveranssäkerhet vid försändelser till och från s.k. bevakningsmyndigheter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att leveranssäkerhet av biologiska prover till och från s.k. bevakningsmyndigheter bör beaktas i totalförsvarsplaneringen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2844 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att kopparnätet finns kvar till dess att likvärdigt bredband och telefoni kan erbjudas i området och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2845 av Betty Malmberg (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att digitaliseringsmyndigheten skyndsamt måste agera för att modernisera föråldrade strukturer vid hantering av mätdata och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2861 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en strategi med mål för telefonitjänster bör utarbetas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fjärrtåg och kollektivtrafik ska erbjuda såväl uppkoppling till internet som god yttäckning och kvalitet för röstsamtal, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att larmnumret 112 ska vara funktionsdugligt via samtliga teleoperatörers nät och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att en handlingsplan för ökad yttäckning av stabila mobila tjänster av hög kvalitet ska utarbetas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2864 av Betty Malmberg (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera införandet av kraven på digital autentisering samt stark kundautentisering och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2878 av Mattias Karlsson i Luleå (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att ge Post- och telestyrelsen i uppdrag att utreda möjligheten att distribuera tid och frekvens till fler aktörer och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka bredbandsutbyggnaden på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara samhällsviktig it-infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra service, postutdelning och tillgänglighet i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör ge Postnord uppdraget att vidta nödvändiga effektiviseringsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda det kommande 5G-nätets behov och möjligheter till god täckning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktörer inte ska tillåtas avbryta fast teleföbindelse om det inte finns ett fullgott alternativ och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ökad samordning bör ske vid dragningen av fiber och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2935 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bredbandsmålet och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbyggnadstakten av bredband på landsbygd måste höjas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2953 av Patrik Jönsson m.fl. (SD):

63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn gällande förbättring av mobiltäckningen längs järnvägsnätet bör göras och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3073 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att se till att teknikutvecklingen inte gör att äldre lämnas utanför, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3227 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att digitaliseringens kraft bör användas fullt ut och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om infrastruktur och möjlighet till kommunikation vilken krävs för en effektiv digitalisering av samhället och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en digital allemansrätt som garanterar stabil och snabb uppkoppling i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer frekvensutrymme bör frigöras för bättre mobiltelefoni och surf i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska ta en ledarroll i arbetet för standarder och skapandet av strukturerade data och API:er i svensk offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en gemensam virtuell infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om digitalt id och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgången till molntjänster måste säkras för myndigheter och andra offentliga verksamheter och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minimisäkerhetsstandarder och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgång till data bör fungera över hela landet och tillkännager detta för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgänglighet oavsett fiberägare och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka upphandlingen av tjänster inom s.k. machine learning och AI och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra tillgången till offlinebetalningar i digitala betalningssystem som t.ex. Swish och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur man garanterar en god mobiltäckning för hela den fastboende befolkningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3236 av Viktor Wärnick (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningen för att öppna upp fibernäten för alla och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3244 av Sofia Nilsson m.fl. (C):

48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att e-hälsojourer ska kunna användas i hela landet och mot denna bakgrund att ett krav på mål för 5G-täckning bör införas för att få verka som mobil bredbandsleverantör, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3245 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra att PTS övergripande ansvar för kommunikation också innefattar digital kommunikation och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att monopol och "single point of failure" i den digitala infrastrukturen ska undvikas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3264 av John Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utarbeta en strategi så att hela Sverige snarast får mobiltelefon-täckning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3283 av Borianan Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra en ändring i postlagen i syfte att minska smuggling av droger och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra femdagars postdistribution där pressen inte har egen produktion, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3378 av Helena Gellerman m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att göra digitaliseringsstrategin specifik, mätbar och tidssatt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att utvärdera om de åtgärder som satts in gett avsedd effekt för att realisera digitaliseringsstrategin och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en myndighet ska ha ansvar för att identifiera huvudmän för olika typer av grunddata för den offentliga verksamheten och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontinuerligt samla in data som underlag för att riksdag, regering, ansvariga myndigheter och kommuner löpande ska kunna utvärdera digitaliseringens utveckling och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka myndigheternas förmåga att vid upphandling av digitala tjänster säkerställa möjligheten till framtida utveckling och samverkan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra en översyn av regelverket med dess skatter, avgifter och avdrag för att säkra ett konkurrensneutralt regelverk som är i takt med utvecklingen inom digitalisering och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera ett modernt och tydligt regelverk för att möjliggöra en etisk och juridiskt säker användning av olika AI-tillämpningar i samtliga samhällssektorer och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt agera för en förtydligad lagstiftning och tillämpningsanvisningar på både nationell och europeisk nivå för att klarlägga hur molntjänster som träffas av olika länders lagstiftning är möjliga att använda i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning av webbtillgänglighetslagstiftningen för att säkerställa att digital service utformas enligt principen om design för alla och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagen bör uttala att kopparnätets avveckling tidigast ska ske när alternativa lösningar finns att tillgå och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3394 av Helena Gellerman m.fl. (L):

63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en gemensam europeisk infrastruktur för 5G med en fullvärdig digital inre marknad som mål och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kopparnätet bör behållas tills annan digital kommunikation finns tillgänglig och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av god tillgång till posttjänster i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka postverksamhetens effektivitet och minska miljöpåverkan genom att möjliggöra samdistribution av post, paket och tidningar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på EU-nivå införa ett regelverk för etisk användning av artificiell intelligens som levererar ett pålitligt, robust och riskminimerande skydd för den personliga integriteten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3513 av Catarina Deremar m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samdistribution av post och tidningar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3592 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas en god samhällsservice och tillgång på post- och pakettjänster i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska upprätta ett Center of Excellence för framtida teknologier och framtida kommunikationer/6G och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3679 av Anders Åkesson m.fl. (C):

69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta ett mer samlat grepp, inom ramen för Postfinansieringsutredningen, kring hur postverksamheten och Postnord ska utvecklas framöver och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka postverksamhetens effektivitet och minska miljöpåverkan genom att möjliggöra samdistribution av post, paket och tidningar och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en fungerande post- och paketmarknad som främjar innovation och klimatsmarta lösningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett klagörande av konkurrenssituationen för paketdistribution i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att postnummersystemet ska vara tillgängligt för alla postoperatörer och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3680 av Mikael Larsson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Trafikverket i sina åtgärdsvalsstudier (ÅVS) bör undersöka förutsättningarna för att göra it till det femte transportslaget och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens mål för bredbandsutbyggnaden 2023 och 2025 ska uppnås samt att målet som sattes för 2020 skyndsamt bör få en ny plan för måluppfyllelse och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt se över möjligheterna att frigöra delar av 700 MHz-bandet för mobilt bredband och mobiltelefoni i syfte att förbättra tillgången till mobilt bredband och mobiltelefoni i hela landet och uppnå målen i regeringens bredbandsstrategi och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om blåljusmyndigheternas funktion och tillgång till bandbredd i samband med Rakelsystemet och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att framtidens 5G-nät parallellt ska börja byggas ut på landsbygden och inte enbart i storstadsregioner och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att för att kunna ge likvärdiga förutsättningar för digital hälsa ska PTS kräva att operatörer som får frekvenstillstånd för att bygga ut 5G-näten ska bygga både i stad och på landsbygd och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sina regleringsbrev bör ställa krav på relevanta myndigheter att underlätta för aktörer inom bredbandsutbyggnad att bygga ut den digitala strukturen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för ansökan för kanalisation – dvs. ledningar för bredband i väg- och järnvägsområde – och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att garantera en fullgod ersättning till en rimlig kostnad för telefoni- och bredbandstjänster innan den fasta förbindelsen tillåts brytas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheter till samhällsmaster i Sverige för att skapa bättre uppkoppling i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredbandsutbyggnaden bör landsbygdssäkras i syfte att skapa tillväxt i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fokus i bredbandsutbyggnaden ska ligga på funktionalitet och inte specifika teknikval och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att förenkla del- och avbetalningsmöjligheter för bredbandsinstallationer och att i den utsträckning detta i dag försvåras genom EU:s statsstödsregler försöka påverka dessa för att underlätta snabb bredbandsutbyggnad och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3689 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av digital infrastruktur för att gynna den regionala utvecklingen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om 5G och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3690 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Myndigheten för digital förvaltning ett övergripande ansvar att

samordna standarder och information för att öka takten i digitaliseringen av offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3753 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp och utvärdera arbetet som utfördes av Expertgruppen för digitala investeringar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara ett land som leder utvecklingen inom digital teknik och bli en innovationshubb för nya digitala lösningar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge i uppdrag att kartlägga den efterfrågade kompetensen inom it och ställa upp en färdplan med mätbara mål för att öka andelen experter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sätta upp tydliga och mätbara mål för bredbandsutbyggnaden och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgängliggöra statliga fibernät för marknaden och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en statlig utredning för att undersöka för- och nackdelar med nationell roaming och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påbörja arbetet med 6G och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet med digitaliseringen av myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Myndigheten för digital förvaltning i uppgift att ta fram en långsiktig strategisk plan för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Myndigheten för digital förvaltning en strategisk roll i bedömningen av vilka projekt som bör klassificeras som samhällsinvesteringar och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ifall statliga myndigheter som överväger att samverka vid utveckling av en digital tjänst ska informera Myndigheten för digital förvaltning och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Myndigheten för digital förvaltning i uppgift att ta fram ett

förslag till investeringsplan i budgetunderlaget för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen och tillkännager detta för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra nationell kraftsamling för statistiska data och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på internationellt samarbete och kompetensrörlighet och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en bred AI-kommission med ett nätverk av experter som ska utveckla offentlig förvaltning i användningen och utvecklingen av AI och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av nationell lagstiftning i syfte att bejaka EU:s certifiering av molntjänster och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3762 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge digitaliseringsmyndigheten i uppdrag att bygga upp rättslig expertis och ge rättslig vägledning och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om initiativ för att höja den digitala kompetensen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3790 av Karin Enström m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör se över möjligheten att införa en nationell digital plattform för säker överföring av information där medborgare och företag kan koppla upp sig mot en gemensam portal för kontakt med kommuner, regioner och myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3803 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka digitalt utanförskap och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3841 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att äldre får kunskap och information som medger god tillgång och användande i det digitala samhället och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3867 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i infrastrukturplaneringen se över hur mobiltäckningen kan förbättras runt om i landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att de resurser som satsas på utbyggnad av bredband kommer även mindre kommuner och landsbygd till del och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD):

80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta satsningen på bredbandskoordinatorer och tillkännager detta för regeringen.
82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Postnord bör göra de strukturella förändringar som behövs för att effektivisera verksamheten och säkra att breven kommer fram i tid och tillkännager detta för regeringen.
83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka omfattningen av Postnords samhällsomfattande tjänst och tillkännager detta för regeringen.
84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska tillsättas en utredning som tar ett helhetsgrepp på posthanteringen utifrån tillgänglighet, säkerhet, framtida utveckling och kostnader och tillkännager detta för regeringen.
86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör inrätta en ersättningsmodell för digital myndighetspost som ger täckning för både fasta och rörliga kostnader och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. (L):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om värnande av digitala möjligheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör eftersträva att etablera ett Center of Excellence inriktat på framtida tekniker och kommunikationer/6G och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4065 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur tekniska lösningar kan erbjudas de som behöver det, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bredband i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Digitaliseringsrådets förslag för att nå ökad digital jämlikhet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta hänsyn till behoven hos personer med funktionsnedsättning i utvecklingen av samhällets digitalisering och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4184 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grundidentifiering vid e-legitimation och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ut fiber och snabbt mobilnät i hela Sverige genom att staten tar ett ökat ansvar för finansiering av utbyggnaden i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det enklare för kommunerna att samarbeta om utbyggnad av fiber så att näten förstärks, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja beredskapsavgifterna så att mer resurser kan avsättas för att göra internet robustare genom offentlig-privat samverkan mellan bredbandsleverantörerna och Post- och telestyrelsen och tillkännager detta för regeringen.